Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola
és
Alapfokú Művészeti Iskola

✉ 8130 Enying, Kossuth u. 65-67.
☎/ Fax: 22/372981
E-mail: tinodi@tinodi.hu

Az
enyingi
Tinódi Lantos Sebestyén
Református Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2012

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ 4
NEVELÉSI PROGRAM 6
I. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai 9
I.1. Pedagógiai alapelveink 9
I.2. Célok: 9
I.3. Pedagógiai feladatok: 10
I.4. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka eszköz-és eljárásrendszere: 11
I.5. Kiemelt fejlesztési feladatok 16
I.6. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai 21
II. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 21
III. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok 23
IV. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek 24
V. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek: 25
VI. Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok: 26
VII. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok: 27
VIII. A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése és oktatása 29
IX. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek: 52
X. A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei: 53
XI. Iskolai egészségnevelési, egészségfejlesztési program 55
XII. Az iskola környezeti nevelési programja 61
1. A környezeti nevelési program elkészítésének alapjai 61
1. 1. Törvényi háttér 61
1. 2. Helyzetkép 62
1.3. Erőforrások 62
2. Jövőkép, alapelvek, célok 63
2.1. Az iskola jövőképének környezeti vonatkozásai, hitvallása 63
2.2. Hosszú távú környezeti nevelési célok: 63
2.3. Rövid távú célok és feladatok 64
2.4. Adottságok, célok és feladatok összefüggése 64
3. Tanulásszervezési és tartalmi keretek 65
3.1. Környezeti nevelés az általános iskola 1-4. évfolyamán 65
3.2. Környezeti nevelés az általános iskola 5-6. évfolyamán 66
3.3. Tanórán kívüli keretek 70
3.4. Az erdei iskolai képzés programja, a komplex természetszemlélet kialakítása 71
3.5. Üzemlátogatások, múzeumlátogatások, tanulmányi kirándulások 71
4. Módszerek 71
XIII. A fogyasztóvédelemmel összefüggő iskolai feladatok 74
1. A fogyasztóvédelmi oktatás célja 74
2. A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei 74
3. Fogalmi tisztázások: 74
4. A fogyasztóvédelmi oktatás színterei az oktatásban 75
5. Módszertani elemek 75
XIV. A kulcskompetenciák fejlesztésével kapcsolatos feladatok 76

XV. A nem szakrendszerű oktatás alapelvei, céljai, feladatai 79
XVI. A pedagógia program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke 82
HELYI TANTERV 104
I. Általános alapelvek 104
1. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei 104
2. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei 106
3. A felvétel és az átvétel szabályai 106
4. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai 107
5.A csoportbontások szervezésének elvei 107
6. Iskolai beszámoltatás, értékelés, minősítés 107
7. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli házi feladatok meghatározásának elvei és korlátai 111
8. A magatartás és a szorgalom helyi minősítési rendszere 112
9.A tanulmányok alatti vizsgák szabályai 116
10.A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje 117
11. Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv 118
12.A tanulók fizikai és motorikus képességeinek mérése 118
13.Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja 121
II. Tantervek 122
1. Az iskola óraterve 123
2. Az iskola 1-8 évfolyamán tanított tantárgyak tantervei 125
3. A tanulók munkájának szöveges értékelése az 1-2 évfolyamon 125
4. A művészetoktatás tanterve 128
Záró rendelkezések 132
1. A nevelési program és a helyi tanterv engedélyeztetésének, nyilvánosságra hozatalának és módosításának mechanizmusa 132
2. Legitimációs záradék 133

BEVEZETŐ

Az egyház történelmi missziót teljesített a tanítást illetőleg is. Templom és iskola, Ige és tudomány összetartozó fogalmak voltak a református ember gondolkodásában. Enyingen sem volt másképp. Idézzük az 1721. évi vallásügyi bizottság jelentését: "Mindazonáltal a kálvinista lakosok is bírtak templomokat, iskolákat, parochiás házakat." Bizonyosra vehetjük, hogy az igehirdetéssel egyidős maga a tanítás is, lehetséges, hogy egy személy végzi először a két feladatot, s csak a későbbiekben válik el egymástól a két pálya, akkor sem egészen, mert a legtöbb prédikátor rektori foglalatoskodással kezdte el pályáját, s a legtöbb mester a prédikátorságban sem maradt szerep nélkül. Az első ismeretes nevű enyingi Schola Mester is prédikátorságra ajánlja magát a visitatio alkalmával, 1747-ben Csajági Péter. Újabb tanító nevét ismerjük 1754-ből Vásoni P. Jánosét. 1851-től kezdődően, a források szabaddá tette nyomokon követhetjük a mesterek, rektorok pályáját, ismerhetjük meg neveiket, munkájukat, s iskolásaik számát. Az enyingi református iskolának 1851-ben 232 növendéke van. Ezzel a hatalmas létszámmal két tanító foglalkozik. Emberfeletti munka. A rektorok: Kutasi Ferenc, segédje: Fazekas József. Utána egy rendkívül érdekes 100 év következik az enyingi iskola történetében; Nyíri Gábor, Vincze Sándor és B Varga Jenő rektorságai alatt, még két-két tanítói állás van, amely közül a két másikon sűrűben változnak a nevek, a rektorok (akárcsak a lelkipásztorok) szívesen maradnak, nem vágynak máshová, ott öregednek meg tanítványaik között, megbecsülésben. A tanítás nehéz munkája mellett, a templomi ének vezetésének, az énekkultúra fejlesztésének, a serdülők és ifjak foglalkoztatásának, s nevelésének szolgálatát is híven végezték egyházunknak ezek a derék emberei. Enyingen virágzó, magas színvonalú, szép múltra tekintő karének is bizonysága volt tanítóink rátermettségének, egyházszeretetének. Sok kiművelt főt küldtek ki az életbe, többek útját igazították magasabb iskolára legfőképpen a pápai Kollégiumba - felfelé ívelő pályákat egyengetve gonddal, felelősséggel. Sok név között, legalább egy jelezze, hogy hív mesterek jó ágyat vetettek a tudománynak Enyingen is, az itt született, s itt nevelődő, presbiterfi Bocsor István, a pápai Kollégium egyik legjelesebb, legderekabb, tanára lett.

Nem az első iskoláját, de ezen a helyen az előzőt 1827-ben építette a református gyülekezet. Akkor Micskey Sámuel volt a lelkész és a későbbi pápai professzor édesapja Bocsor Péter a gondnok. Abban az iskolában 111 éven keresztül, nemzedékek hosszú sora készült fel az életre és talán soha nem indult olyan évfolyam, amelyben ne lettek volna más vallású diákok is.

1938-ban azt az épületet lebontották és helyére építették a lényegesen nagyobb és korszerűbb, ma is látható iskolát, mely 1939-ben készült el. Ennek udvarára, a ma üres utcai frontra 1940-ben új, háromszobás kántortanítói lakást emeltek, amelyet a világháború borzalmai során 1944 decemberében idegen katonák felgyújtottak. Természetesen az iskola is megsérült. Ebben az állapotában is használták tanításra, de egyéb célokat is szolgált, még átmeneti kórház is volt sebesült magyar katonák számára. A háború után az egyház tagjai az iskolát sérüléseiből rendbe hozták, berendezését és felszereléseit a lehetőségekhez mérten pótolták. 1947-re készült el, s mint református iskola működött, de az 1948-49-es tanévben már állami iskola volt. Az államosítást, államosítási bizottság, népi szervekkel egyetértésben végezte. Az általuk felvett jegyzőkönyvben, "számbavételi jegyzék" szerint az iskolapadtól a tanítói könyvtáron át a kolompig, minden ingóság az állam tulajdonába került. Ezt követően az utóbbi évekig az Enyingi Állami Általános Iskola négy tanterme és négy pedagógus lakása szolgálta az oktatás, nevelés ügyét az épületben. Törvény adta lehetőségével élve az Enyingi Református Egyházközség presbitériuma 1991. szeptember I5-én meghozott határozatával oktatás, hitéleti-közösségi ház és szolgálati lakás céljára vissza igényelte az épületet.

A visszaigénylés után egy évvel, egy megüresedett lakást, az alagsori tantermet és a pincét az egyház használatára bocsátotta az Önkormányzat. Ebben a lakásban kezdte meg működését a Keresztyén Ifjúsági Egyesület KIE-világszervezet (angol neve után YMCA-nak ismert szerte a világon) enyingi helyi csoportja.
Történelmi dátum az Enyingi Református Egyházközség életében 1995. október 20. Ezen a napon jegyezték be ismét az egykor államosított református iskola tulajdonosának. A helybéliek összefogásának és holland, valamint német testvérgyülekezetek segítségének köszönhetően 1996 szeptemberében kezdhette meg működését Magyarország első református alapfokú művészetoktatási intézménye, a Millecentenárium évében alapított Tinódi Lantos Sebestyén Református Zeneiskola. A névadó a 16. század legjelentősebb magyar énekmondója, több magyar főúr - köztük Enyingi Török Bálint - szolgálatában állt. A kor epikus költészetének minden műfaját művelte, írt bibliai históriákat is. Az egyházi népénekek számos dallamát átvették. Iskolánk éneke, jelmondata, szignálja Tinódi éneke: "Siess keresztyén lelki jót hallani... Krisztusban bízni.", a dallam, iskolai rendezvényeinken minden alkalommal elhangzik.

Az intézmény alapadatai:

Az iskola hivatalos elnevezése:	Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
Az iskola székhelye, postacíme, telefon- és faxszáma:	8130 Enying, Kossuth u. 65-67. 22/372981
Az iskola alapítója és fenntartója: **A fenntartó címe:**	Enyingi Református Egyházközség 8130 Enying, Kossuth Lajos u. 48. Tel.: 22/372019
Az alapítás éve:	A millecentenárium évében 1996. április 30.
Az intézmény típusa:	Többcélú, közös igazgatású közoktatási intézmény; általános iskola és alapfokú művészeti iskola
Alaptevékenysége:	1-4 évfolyam általános iskola - iskolaotthonos ellátás 5-8 évfolyam általános iskola – napközi otthonos ellátás 12 évfolyamos alapfokú művészetoktatás zene-, tánc-, képző- és iparművészeti, valamint szín- és bábművészeti ágon Sajátos nevelési igényű tanulók oktatása, nevelése
Kiegészítő tevékenység:	Tanórán kívüli oktatási ellátás, Oktatási kiegészítő egyéb tevékenység Máshova nem sorolt kulturális és sporttevékenység Egyéb kiadói tevékenység Fényképészet, videofelvétel készítés (dokumentálás) Egyéb korlátozottan igénybevehető szálláshely szolgáltatás Egyéb korlátozottan igénybevehető vendéglátás (iskolai büfé)
Az intézmény gazdasági jogállása:	Önálló jogi személy

NEVELÉSI PROGRAM

„Boldog az ember, aki megtalálta a bölcsességet,
És az az ember, aki értelmet kap.
Mert több haszna van ennek, mint az ezüstnek,
És nagyobb jövedelme, mint a színaranynak."
(Péld 3, 13-14)

A Magyarországi Református Egyház közoktatási intézményeinek közös nevelési célkitűzései

A Magyarországi Református Egyház- Jézus Krisztus missziói parancsának engedelmeskedve, az évszázados gyakorlat folytatásaként, a Magyar Köztársaság Alkotmánya és a Magyarországi Református Egyház Alkotmánya, továbbá a lelkiismereti- és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló hatályos törvények és egyéb jogszabályok alapján- közoktatási intézményeket tart fenn.
Működésük és rájuk vonatkozó egyházi szabályozás nem lehet ellentétes azokkal a jogszabályokkal, amelyek a fenntartótól függetlenül valamennyi magyarországi közoktatási intézményre vonatkoznak, ha azok nincsenek ellentétben a Szentírás parancsaival.
A gyermek és adottságai Isten ajándéka. A nevelés alapvető színtere a család. A kereszteléskor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne a református közoktatási intézmény, amely a gyereket Krisztusban testvérnek fogadja el.
Jézus Krisztus missziói parancsa: „… **tegyetek tanítványokká minden népet…"(Mt 28,19)** nem csupán az Egyháznak szól, hanem a családnak, az iskolának is. A református iskola jó lehetőség arra, hogy segítse a szülőket és a gyülekezetet abban, hogy valóra válthassák a gyermek keresztelésekor tett ígéretüket, amely szerint úgy nevelik és neveltetik őt, hogy ha majd felnő, a konfirmáció alkalmával ő maga önként tegyen vallást a Szentháromság Istenbe vetett hitéről a gyülekezet előtt".

A református iskola keresztyén közösség. Olyan hitvalló (lehetőleg református) pedagógusokat feltételez, akik hivatásukat Istentől kapott küldetésnek tekintik. Életpéldájukkal, minden megnyilvánulásukkal keresztyénné, krisztusi emberré kívánják nevelni a tanítványaikat.

A Magyarországi Református Egyház református vallású diákjaiból **öntudatos, hitvalló magyar reformátusokat** kíván nevelni iskoláiban.

- **Reformátusokat**, tehát olyan keresztyéneket, akik életének zsinórmértéke a Szentírás, elfogadják ősi hitvallásaikat, a Heidelbergi kátét és a II. Helvét hitvallást; s akik tudják, hogy Isten választotta ki őket, s ha Tőle kérnek segítséget, a Szent Lélek alkalmassá teszi őket feladataik elvégzésére.
- Olyan **magyar** reformátusokat, akik a magyar kultúrát — elsősorban rendkívül gazdag anyanyelvünket és népi kultúránkat — megbecsülik, azt tisztán megőrizni, gazdagítani és továbbadni kívánják; ismerik és szeretik hazájukat, az itt élők és a határainkon kívülre szorult magyarok múltját, jelenét, értékeit, szívesen vallják magukat magyarnak, s családjukért, egyházukért, hazájukért áldozatokra készek.

- **Öntudatos, hitvalló** magyar reformátusokat, akik tudják, hogy Kiben és miért hisznek; képesek önállóan, logikusan gondolkodni, cselekedni; törekednek önmaguk és környezetük megismerésére, megóvására, jellemük, erkölcsi ítélőképességük és ízlésük fejlesztésével a jó és a rossz, az igaz és a hamis, a szép és a rút egyre biztosabb megkülönböztetésére, a valódi értékek felismerésére és tiszteletére, a különböző tudományterületeken és művészetekben alapos ismeretek megszerzésére, testi-lelki-szellemi harmóniában történő életvitelre, embertársaik segítségére, a hit ajándékának elfogadásához szükséges ismeretek, élmények, tapasztalatok megszerzésére, felelős helytállásra.

A Magyarországi Református Egyház, iskoláiban **a nem református vallású diákjait** öntudatos magyar keresztyénekké kívánja nevelni. Lehetővé teszi számukra saját vallásuk-felekezetük hitvallásainak megismerését, ugyanakkor elvárja tőlük a református értékek ismeretét és tiszteletét.

A református iskola **úgy tudja elérni fenti nevelési céljait**, hogy megismerteti növendékeit a Biblia igazságaival és az egyháztörténet máig érvényes tanulságaival; a hiteles krisztuskövetés vonzó személyes példáját nevelői által is a tanulók elé állítja; hitéletének közösségi alkalmai révén a gyülekezeti életben való felelős részvételre indít; növendékeiben felkelti a tudásvágyat, és megalapozza a magas szintű önművelés igényét; növendékeit a tudományok segítségével rávezeti a teremtett világ megismerésének és megőrzésének fontosságára; a kultúra időtálló értékeinek közvetítése által fogékonnyá teszi őket a szépre; a reál és humán tudás átadásával kifejleszti bennük a józan, kritikus és önálló gondolkodás és a felelős cselekvés képességét; gondosan ápolja az anyanyelvet és a magyar nemzeti hagyományokat; megérteti tanítványaival, hogy a világ megismeréséhez elsősorban saját nyelvükön, kultúrájukon keresztül vezet az út; rendszerességével és következetességével a személyes és társadalmi szintű kötelességtudat és áldozatvállalás mintáját állítja növendékei elé.

A fenti célok elérése érdekében a Magyarországi Református Egyház iskoláinak az a **feladata**, hogy imádsággal, igényes nevelő-oktató munkával, a magyar református iskolák hagyományainak, a keresztyén közösség nevelőerejének, a legfejlettebb tudományos és technikai eredményeknek-eszközöknek, valamint a családokkal és a gyülekezetekkel kiépített gyümölcsöző kapcsolatoknak a felhasználásával a lehető legtöbbet tegye meg azért, hogy minden növendéke fel tudja mutatni azokat a képességeit, amelyeket csak ő maga kapott a Teremtőjétől.

Az enyingi Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola küldetésnyilatkozata:

A Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, az érvényben lévő á11ami Köznevelési Törvény és a Magyarországi Református Egyház Közoktatási Törvénye alapján működő többcélú, közös igazgatású közoktatási intézmény, nyolc évfolyamos általános iskola és tizenkét évfolyamos alapfokú művészetoktatási intézmény. Az iskola hat évig működő művészetoktatási tevékenysége bővült felmenő rendszerű általános iskolai oktatással.
A nyolc évfolyamos általános iskolai oktatás pedagógiai programja órarendi szinten kapcsolódik a művészetoktatáshoz, mivel tanulói - szülői nyilatkozattal- kötelezően vesznek részt művészetoktatásban.

Tudjuk, hogy a hit ajándék és nem érdem. Nem lehet kiérdemelni jó magaviselettel, származással, híres ősökkel. Hitre nevelni sem igazán lehet.
A mi felelősségünk a helyes mintaadás, az útmutatás.

1. Isten személyesen szólítja meg az embert. A tanárnak tudnia kell, hogy minden tanuló önálló személyiség, s így mindegyikükhöz külön út vezet.

2. A Teremtő talentumokkal ajándékozza meg az embert. Az iskola feladata, hogy segítse a diákot ezek felismerésében, s ráébressze az ezzel járó felelősségre. A tehetségével való szerény, de okos gazdálkodás a református iskola diákjaiban szilárd hivatástudatot és munkaerkölcsöt kell, hogy kialakítson.

3. A reformátori szemlélet szerint hivatás és hivatás között nincsen rangsor, különbséget e téren csupán a hivatás betöltésének mértéke jelenthet.

I. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

I.1. Pedagógiai alapelveink

A református iskola a hagyományt, az értékeket, az értékrendet védi, ezzel magát az embert védi.

I.1.1. Református identitású alapfokú iskolaként feladatunknak tartjuk a református gyülekezethez tartozó szülők felé, hogy keresztelési fogadalmukhoz híven, ne csak hitben nevelhessék, hanem hitben neveltethessék gyermekeiket.

I.1.2. Intézményünk nyitott más felekezetű családok számára, amennyiben azonosulni tudnak nevelési, oktatási célkitűzéseinkkel.

I.1.3. Oktatási feladatainkat életkori sajátosságokhoz és egyéni adottságokhoz illesztett korszerű ismeretanyag közlésével, magyar és református kulturkincsünk értékeinek tanításával valósítjuk meg.

I.1.4. Hiszünk a példamutatás erejében, ezért a tanulókkal szembeni elvárások soha nem kerülhetnek ellentmondásba a nevelőtestület cselekedeteivel, tevékenységével, megnyilvánulásaival. A pedagógus személyes példájával, útmutatásaival, elvárásaival azon munkálkodik, hogy az iskola tanulói egy azonos mértéken nyugvó, de egyéniségükben és képességeikben eltérő, egymást megbecsülő és szerető közösségé formálódjanak.

I.1.5. Félelemmentes, külsőségeiben és hangulatában is barátságos szellemű iskolát tartunk kívánatosnak, ahol a gyermek és pedagógus csak a pedagógiai folyamatban elfoglalt szerepében különbözik egymástól, ahol kölcsönös a tisztelet, ahol az együttműködők emberi méltósága nem sérülhet.

I.1.6. Humánus, demokratikus légkörben minden munkatárs és tanuló kifejthesse véleményét, választ kapjon kérdéseire, segítséget igényelhessen és kapjon. Az iskolai életben képes legyen megtalálni az egyén és közösség az érdekérvényesítés optimális arányát.

I.1.7. A tanuló lelkesítését, az elismerést, a dicséretet tekintjük elsődleges nevelési eszköznek. A fegyelmezést és büntetést is a pedagógiai folyamat részének tartjuk, de nem jelentheti a tanuló megbélyegzését, kirekesztését.

I.1.8. A református iskola nevelési színtere nem szorítkozik a tanítási órára. A tanórákon túli foglalkozásokat szükséges és teljes értékű tanulói tevékenységnek tekintjük. Az iskola nevelői a tanulók egész napi viselkedését figyelemmel kísérik, segítik a közösségeket az egységes értékrend kialakulásában.

I.2. Célok:

I.2.1. Iskolánk diákjai a magyar református iskolák nemes hagyományaihoz hűen, az evangéliumi hit és erkölcs szellemében nevelkedjenek. Legyenek képesek megérteni, és sajátjuknak tekinteni erkölcsi, közösségi normákat, jelenjen meg ez megnyilvánulásaikban. Törekedjenek az előítélet-mentességre, a konfliktusok kezelésére, legyenek készségesek a megegyezésre.

I.2.2. Tanulóink ismerjék meg településünk, fenntartó egyházi közösségünk múltját, jelenét, kulturális szokásait, hagyományait. Legyenek fogékonyak az emberi kapcsolatokra, a barátságra, a közösségi érzés, áldozatvállalás megélésére.

I.2.3. Ösztönözzük egyrészt az önálló gondolkodás kialakulását, a kezdeményezőkészséget, ugyanakkor tudatosítani kívánja diákjainkban kötelességeiket is.

I.2.4. Alapkészségeik jussanak olyan szintre, hogy ezek megalapozhassák folyamatos ismeretszerzésüket, felkeltve az önművelési igényt. Arra kell törekednünk, hogy a fejlesztendő képességek, kulcskompetenciák kompetencia térképpé szerveződjenek.

I.2.5. Érjenek el képességeiknek megfelelő tanulmányi eredményt. Vállaljanak felelősséget saját sorsuk alakításáért. Legyen számukra kívánatos az egészséges és kulturált életmód.

I.2.6. Ismerjék meg értékeiket, hibáikat olyan mélységig, hogy képesek legyenek reálisan megítélni önmagukat, helyesen tudják meghatározni azt a továbbtanulási irányt, amely képességeiknek, teljesítményüknek leginkább megfelel.

I.2.7. Az iskola külső képével, belső tereinek rendezettségével, esztétikumával, tisztaságával, otthonosságával, célszerűségével legyen vonzó minden használója számára, példaként hasson a tanuló további életére. Nyitottság az élményekre, a tevékenységre, az esztétikum befogadására és létrehozására. Alakuljon ki a természeti környezet megóvása, védelme és szépsége iránti igény.

I.2.8. Egészséges nemzeti önbecsülés és hazaszeretet, a család tisztelete, a szülők, nagyszülők megbecsülése jellemezze emberi kapcsolataikat, megnyilvánulásaikat. Alakuljon ki igény a közéletiségre, a közösségi tevékenységekre.

I.3. Pedagógiai feladatok:

I.3.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka feladata, hogy a felsorolt értékek elsajátítását elősegítse. Ezt szolgálják a nevelési program különböző fejezeteiben meghatározásra kerülő tanórai és tanórán kívüli nevelési tevékenységek, a személyiségfejlesztésre irányuló eljárások, nevelési módszerek valamint az e tevékenységekhez kapcsolódó folyamatos értékelés.

I.3.2. A pedagógiai feladatok között prioritásokat jelölünk meg, amelyeket a napi gyakorlat során érvényesítünk:

- a korszerű alapműveltség elsajátítása
- kompetencia alapú oktatási program, használható tudás
- az esélyegyenlőség biztosítása, integrációs nevelés-oktatás
- tehetségfejlesztés, személyiségfejlesztés
- eredményes felkészítés a következő iskolafokra
- a tanulási készségek kialakítása
- az idegen nyelvtanulás jó megalapozása

I.3.3. Sikerkritériumok

1-4 osztály

1. Kialakítottak a koruknak megfelelő tanulási technikák.
2. Az alapkészségeket megfelelő szinten elsajátították.
3. Saját képességeiknek megfelelően teljesítik a tanulmányi követelményeket.
4. Képesek az idejüket célszerűen beosztani
5. Ismerik és alkalmazzák a koruknak megfelelő viselkedési formákat felnőttekkel és kortársaikkal szemben.

5-8 osztály

1. Rendelkeznek olyan bővített, biztos ismeretekkel, készségekkel, képességekkel és jártasságokkal, amelyek képessé teszik őket arra, hogy a középfokú oktatásban eredményesek lehetnek.
2. Elképzeléssel bírnak saját közelebbi jövőjüket és sorsukat illetően.
3. Ismerik és alkalmazzák a kulturált viselkedéshez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségben éléshez szükséges viselkedés- és magatartásformákat.

I.4. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka eszköz-és eljárásrendszere:

I.4.1. Különös gondot fordítunk az óvodából iskolába történő átmenet megkönnyítésére, tanítói ismerkedő látogatások és óvodások iskolalátogatásának, rendezvénylátogatásának megszervezésével.

I.4.2. A szülők munkaidejéhez és a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodik egész napos oktatási rendünk, melynek szerves része a művészeti oktatásban való kötelező részvétel. A különböző foglalkozások nemcsak a feldolgozandó tananyag, hanem a fejlesztendő alapkészségek és képességek szempontjából is egymásra épülnek.

I.4.3. Az egyéni foglalkozást igénylő fejlesztő munka fejlesztőpedagógus és drámapedagógus bevonásával, differenciált osztálymunkával, kooperatív csoportmunkával, a hátrányok enyhítését, felzárkóztatást célzó egyéni sajátosságokra épülő, integrált oktatással történik.

I.4.4. Az 5-8 évfolyamokon az etika tantárgy bevezetésével segítjük elő a tanulók személyiség fejlődését, az őket körülvevő személyek és dolgok egyre tágabb körei iránti érzékenységet, így kialakulhat bennük az alapvető erkölcsi, etikai normák iránti fogékonyság. Folyamatosan gondoskodni kell arról, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját nevelésük, személyes biztonságuk, sorsuk és életpályájuk alakításában. Ezzel is felkészülhetnek tanulóink az önálló életvezetésre.

I.4.5. Iskolánk pedagógusai alkalmaznak közvetlen és közvetett nevelési eljárásokat:

- Szokások kialakítását célzó módszerek:
  - A tanulói közösség tevékenységének megszervezése
  - Közös közelebbi vagy távolabbi célok kitűzése, elfogadtatása

  - Hagyományok kialakítása
  - Ösztönzés, követelmény, ellenőrzés
- Magatartási modellek bemutatása, közvetítése:
  - A nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében
  - Drámapedagógiai foglalkozások – szituációs játékok, elemző feladatok
  - Etika tantárgy bevezetése – életvezetési minták, meggyőződés kialakítása
  - A követendő egyéni és csoportos minták kiemelése, jutalmazása, tudatosítása

I.4.6. A tanítási óra

- A tanítási órán pedagógusaink igyekeznek felkelteni és ébren tartani tanulóink természetes kíváncsiságát, kialakítani bennük kapott lehetőségeik, talentumaik megbecsülését. Fontosnak tartjuk a tanulói akarat és önfegyelem fokozatos, életkorilag és egyénileg eltérő ütemű fejlesztését, a tanulási kedv fenntartását.
- A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, aktivitását biztosítják.
- Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat az alaposság és a differenciálás, vagyis az, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez. E feladat megoldását a tanítási órákon az alábbi tanítási módszerek és szervezeti formák segítik:
- Az első évfolyamon a legfontosabb feladat a tanulók iskolai beilleszkedésének segítése, biztonságérzetük, tanítóik iránti bizalmuk kialakítása. Az egyéni fejlődési tempóhoz és az életkor fiziológiai lehetőségeihez igazított tananyag az egyéni képességekhez mért értékelés segítik a korai tanulói kudarcok elkerülését, lehetővé teszik a nyugodt légkörű fejlesztést. A biztosan elsajátított, jól használható alapok a későbbi évek hatékonyságát, a gyerekek tanulási teljesítményét növelik.
- A nevelők az egyes szaktárgyak tanítási óráin előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így - elsősorban a gyakorlásnál ismétlésnél - a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak. A tanulók különböző szintű megoldásait beillesztik az óra menetébe, valamennyiüknek megadva a továbbfejlődés lehetőségét. Egymás gondolatait, ötleteit meghallgattatják, az egymásra figyelő magatartást igyekszenek kialakítani.

I.4.7. Tanítási órán kívüli tevékenységek

I.4.7/1 Hitéleti alkalmak, hagyományaink

Tanévnyitó és tanévzáró istentiszteleteinket, valamint egyházi ünnepeinket az iskolát életre hívó gyülekezet iránti kötődés kifejezéseként a templomban tartjuk

Az iskola vonzáskörzetébe tartozó gyülekezetekkel a kapcsolattartást a művészeti oktatás programjain keresztül biztosítjuk.

A tanulók hozzászoknak a nyilvános szerepléshez, az előadás felelősségéhez, a műsor közbeni egymásra figyeléshez.

Karácsonyi ünnepi istentiszteleten diákjaink szolgálnak.

A hagyományos "Enyingi Török Bálint Napok" éves munkatervünk része, mellyel a település múltjára emlékezve, identitást erősíthetünk.

Az Alapító Okirat dátuma (április 30.) az iskola születésnapja, a névadó Tinódi Lantos Sebestyén emlékét idézve. Népdaléneklő versenyünk március 15. megünnepléséhez kapcsolódik. Kórustalálkozót minden év április első szombatján tartunk.

Az adventi vásár, a havonkénti rendszerességgel megtartott zenés áhítatok - házi-koncertek a szülők-nevelők bálja a családokkal való kapcsolattartás alkalmai.

A város rendezvényein felkérésre veszünk részt, amennyiben pedagógiai elveinkkel összeegyeztethető.

Tanítványaink rendszeresen felkeresik, és műsorral kedveskednek az Idősek Napközi Otthona lakóinak, a nyugdíjas klubok öregjeinek, az óvodásoknak. Minden ilyen alkalom gyermekeink számára is ajándék lelki fejlődésükhöz.

Ötévenként az iskola tevékenységét, munkáját összefoglaló iskolai évkönyv kerül kiadásra.

Tanulóink egyenruhát viselnek. Tanítási napokon: ujjatlan kék köpeny az iskola címerével Ünnepnapokon: lányok; sötét szoknya - fehér blúz - címeres nyakkendő, fiúk; sötét nadrág - fehér ing - címeres nyakkendő

Iskolai zász1ónkon a névadó Tinódi Lantos Sebestyén címere.

A szimbólumok használatáról a "Házirend" rendelkezik.

I.4.7/2. Diáktanács

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviseletére, az iskolavezetés munkájának segítésére az iskolában diáktanács működik. Az iskolai diáktanács munkáját a 3-8. osztályokban megválasztott osztályképviselőkből álló vezetőség irányítja. A diáktanács tevékenységét az igazgató által megbízott tanár segíti. Havonta rendszeresen ülésezik, évente egy alkalommal nagygyűlést rendeznek.

I.4.7/3. Napközi otthon, tanulószoba.

Egész napos tanítási rendben működik az iskola. A működtetésénél figyelembe vesszük az egyéni elfoglaltságokat, melyek a művészeti oktatásból következnek, ill. sportköröket, szakköröket stb.

I.4.7/4 Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások

Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli, általában versenyre felkészítő foglalkozás keretében végezzük. A versenyek egész éves levelező versenyek, vagy a régió iskolái által hagyományosan meghirdetett tanulmányi versenyek, valamint a testvériskolák rendezvényei.

Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik a továbbtanuló nyolcadikos tanulókat.

I.4.7/5 Sajátos nevelési igényű, valamint súlyos tanulási/beilleszkedési zavarra veszélyeztetett tanulók fejlesztő foglalkozásai.

A tanulói esélykiegyenlítés elősegítéséért a fejlesztőpedagógus és a speciális módszereket alkalmazó drámapedagógus együttműködve, munkamegosztással dolgozik a tanulók kisebb-

nagyobb csoportjával. A fejlesztő és drámapedagógus joga, a pedagógiai nevelő-oktató módszerek megválasztása, a tanuló egyéni képességének, fejlődésének elősegítése, a többi tanulóhoz történő felzárkóztatása, tanulása és továbbtanulási esélyeinek elősegítése érdekében. Kiemelt együttműködési kötelezettsége van a szülőkkel, az osztályfőnökökkel és szaktanítókkal valamint a nevelési tanácsadó szolgálattal ás szakszolgálatokkal. Munkájához információs együttműködést várhat el az adott gyermekcsoport nevelőitől, a problémák keletkezésétől számított lehetséges legrövidebb időn belül.

I.4.7/6. Diákétkeztetés.

Tanulóink étkezését saját ebédlőben, szerződés alapján kiszállított étellel, tálalókonyhai ellátással oldjuk meg.

I.4.7/7. Iskolai sportkör.

Az iskolai sportkörnek tagja lehet az iskola minden tanulója. *A*z iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre. Az intézmény udvarának használata mellett, tornaszoba bérlettel oldjuk meg és uszodai foglalkozásokkal.

I.4.7/8. Szakkörök.

A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról - a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével - minden tanév elején az iskola nevelőtestületi ajánlással az iskola igazgatója dönt. Szakkör vezetését olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója.

I.4.7/9. Versenyek, vetélkedők, bemutatók.

A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában évente rendszeresen szervezünk. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.

I.4.7/10. Tanulmányi kirándulások.

Az iskola nevelői a tantervi követelmények teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szerveznek. A tanulmányi kirándulás kapcsolódik az évfolyam tananyagához, évfolyamonkénti rendszeressége van.

Madarak-fák napján az egész iskola együtt tesz kirándulást a „zöld”-be, a környezeti nevelés és a közösségépítés indulatával.

I.4.7/11. Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás.

Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését, a tanulók művelődését szolgálják: a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Minden évben színházlátogatást szervezünk, valamint jutalom hangverseny-látogatást.

I.4.7/12. Szabadidős foglalkozások.

A szabadidő hasznos és kultúrált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdélutánok, drámapedagógiai játszóház, táncos rendezvények stb.).

I.4.7/13. Iskolai könyvtár.

A tanulók egyéni tanulását. önképzését az iskolai könyvtár, a városi nyilvános könyvtár és a szabad polcos tantermi rendszer segíti.

I.4.8. Képzési szakaszok

8.1. Az alapfokú nevelés-oktatás első szakasza (alsó tagozat) az iskolába lépő kisgyermekben óvja és továbbfejleszti a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot. Átvezeti a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe. Fogékonnyá teszi saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt. Az iskola teret ad a gyermek; játék és mozgás iránti vágyának, segíti természetes fejlődését érését.

A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában, élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti az alapvető képességeket és alapkészségeket, közvetíti az elemi ismereteket, szokásokat alakít.

Ez az iskolaszakasz a kíváncsiságtól és érdeklődéstől motivált, szabályozott és kötetlen tevékenységek célszerűen kialakított rendszerében fejleszti a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartást, az önállóságot, megalapozza a reális önértékelést. Mintákat és gyakorlóterepet ad, magatartási normákat, szabályokat közvetít a társas közösségben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. Megerősíti a humánus magatartásformákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva elősegíti a személyiség érését.

Támogatja az egyéni képességek kibontakozását, segíti a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatát. Törődik azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermek szociális-kulturális környezetéből vagy a szokásostól eltérő ütemű éréséből, fejlesztési szükségleteiből fakadhatnak.

A fejlesztést a tanító az egyéni sajátosságokra épülő differenciált tanulásszervezéssel és bánásmóddal szolgálja. Az alapvető képességek, készségek, kompetenciák fejlesztésében a tanulói tevékenységekre épít. Az ehhez felhasznált tananyagtartalmak megtervezésekor, valamint a feldolgozás tempójának meghatározásakor, a pedagógiai módszerek és eszközök kiválasztásakor a tanulócsoport, illetve az egyes tanulók fejlődési jellemzőit és fejlesztési szükségleteit tekinti irányadónak.

8.2. Az alapfokú nevelés-oktatás alapozó és fejlesztő szakasza (felső tagozat) szervesen folytatja a bevezető és kezdő szakasz nevelő-oktató munkáját, a készségek és képességek fejlesztését.

Az 5-6. évfolyamon – az 1-4. évfolyamhoz hasonlóan – továbbra is az alapkészségek fejlesztése kap fő hangsúlyt. Ez a szakasz – igazodva a gyermeki gondolkodás fejlődéséhez, az életkori sajátosságokhoz – figyelembe veszi, hogy a 10-12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz. Az 5-6. évfolyamokon ezért az interaktív-képi gondolkodásra alapozó fejlesztés folyik, a serdülőkor kezdetétől (a fejlesztő szakaszban) viszont előtérbe kerül az elvont fogalmi és elemző gondolkodás.

Az iskola 1-4. évfolyamához hasonlóan az 5-8. évfolyamokon is különböző érdeklődésű, eltérő értelmű, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, kultúrájú gyerekeket együtt neveli. Érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően felkészíti őket a középiskolai, illetve szakiskolai továbbtanulásra, és előkészíti őket a társadalomba való beilleszkedésre.

Ennek érdekében kiemeli, a kommunikációs, a narratív, a döntési, a szabálykövető, a lényegkiemelő képességeket. Az életvezetési, az együttműködési, a problémamegoldó, a kritikai, valamint a komplex információk kezelésével kapcsolatos képességeket, kulcskompetenciákat. Fejleszti a tanulókban azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolathoz szükségesek. A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során fejleszti a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidalítás-érzését, empátiáját. Rávezeti a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékére.

A felső tagozat szocializációs folyamatában az iskola tudatosítja a közösség demokratikus működésének értékét és néhány általánosan jellemző szabályát. Tisztázza az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát, és ezek fontosságát a közösséghez, illetve egymáshoz való viszonyulásban. Megalapozza a felkészülést a jogok és kötelességek törvényes gyakorlására. A demokratikus normarendszert kiterjeszti a természeti és az épített környezet iránti felelősségre, a mindennapi magatartásra is.

Az iskolának ezekben a szakaszokban is kiemelkedő feladata a nemzeti, a nemzetiségi és az etnikai hagyományok tudatosítása és az ápolásukra való nevelés. Nevelési-oktatási tevékenységével az iskola fejleszti a tanulókban a nemzeti azonosságtudatot, képviseli az egymás mellett élő különböző kultúrák iránti igényt. Erősíti az Európához tartozás tudatát, és egyetemes értelemben is késztet más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére. Ugyanakkor figyelmet fordít az emberiség közös problémáinak bemutatására.

Az 5-8. évfolyam, szervesen folytatva az 1-4. évfolyam munkáját olyan iskolai pedagógiai munkát feltételez, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás és nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is.

I.5. Kiemelt fejlesztési feladatok

I.5.1. Énkép, önismeret

1/. A kezdő iskolaszakasz bevezető időszakában az iskolába kerüléssel együtt járó tanulási mód, környezet és tevékenység váltást lassú átmenettel szükséges segíteni és minél inkább törésmentessé tenni.

A tanuló biztonságérzetét fokozó, a tanulási sikerek gyakori megélésének és elismerésének feltételrendszerét megteremtő, tapintatos és szeretetteljes bánásmódja teszi lehetővé, hogy a kisiskolások felfedezhessék belső értékeiket, a feladatokkal való megküzdés élményét, kipróbálhassák fejlődő önállóságukat, s ne végzetes kudarcként, hanem hasznosuló tanulsággal éljék meg sikertelen próbálkozásaikat is.

A sokféle közös tevékenységben való részvétellel sajátíthatják el a gyerekek leginkább azokat az alapvető magatartási normákat, szabályokat és szokásokat, amelyek megalapozhatják a társadalmi, természeti és technikai környezetükkel kapcsolatos pozitív viszonyulásaikat, elősegítve ezzel szocializációjuk sikerességét.

2/. A személyiség fejlődését az alapozó és fejlesztő iskolaszakaszban azzal segíthetjük elő, ha önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezetet szervezünk a tanulók számára. Énképük és önismeretük gazdagodásához ezért olyan tanulási környezetet célszerű biztosítanunk, amely fokozza az őket körülvevő személyek és dolgok egyre tágabb körei iránti érzékenységet, illetve kialakítja bennük az alapvető erkölcsi, etikai normák iránti fogékonyságot. A Nemzeti alaptantervben megnevezett nevelési értékek abban az esetben épülnek be a fejlődő személyiségbe, ha a tanulási tartalmak elsajátítása során a tanulók maguk is aktív részeseivé válnak ezen értékek megnevezésének és azonosításának. Ahhoz, hogy tanulóink képesek legyenek énképükbe integrálni az újabb ismereteket, folyamatosan gondoskodnunk kell arról is, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját nevelésük, sorsuk és életpályájuk alakításában. Ennek érdekében a Nemzeti alaptanterv területein a nevelés és oktatás pedagógiai szervezését a tanuló ember szempontjából közelítsük meg, és törekedjünk a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálására.

I.5.2. Hon-és népismeret

1/. A kisiskolások különösen nyitottak, fogékonyak e fejlesztési terület irányában. Ezért is olyan fontos, hogy a tanító minden lehetőséget – pl. az olvasmányok tartalmát, a közös éneklés, zenélés élményét, a képzőművészeti alkotásokkal való találkozás alkalmait, természeti és technikai környezetből szerzett tapasztalatokat és ismeretbővítést – célirányosan használjon fel ahhoz, hogy a haza fogalmát megtöltse tartalommal, gondoskodjon a nemzeti kultúra értékeinek átörökítéséről, ösztönzést adjon a nemzeti hagyományok ápolására és a hazaszeretet példáinak megmutatása mellett a hazaszeretet tevékenységekben megnyilvánuló gyakorlásához is teremtsen feltételeket. Ez a pedagógiai tevékenység természetesen csak akkor lesz teljes értékű, ha már kisiskolás korban megkezdődik a hazánkban élő nemzetiségeknek és népcsoportok iránti figyelem és nyitottság megalapozása, a kulturális értékeikkel való ismerkedés és az elfogadásukra, a megbecsülésükre, a tiszteletükre való ráhangolás. A jól megalapozott nemzeti azonosságtudatra épülhet fel az európai azonosságtudat, az egyetemes kultúra iránti fogékonyság, mert a gyerek olyan kitekintés, élmény és tapasztalat birtokába jut, amely a későbbiekben utat nyithat és feltételt képez az európai identitás fejlődéséhez.

2/. Elengedhetetlen, hogy tanulóink megismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Mélyedjenek el a kiemelkedő történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységének, munkásságának tanulmányozásában. Ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék meg a vaárosi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit.

Segítsük elő a harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel. Alapozzuk meg tanulóinkban a nemzettudatot, mélyítsük el a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek és eredményeinek megbecsülését.

Ösztönözzük a fiatalokat a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására. Késztessük őket az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre.

I.5.3. Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók szerezzenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről. Diákként és felnőttként tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel. Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.
Tanulóink már az Európai Unió polgáraiként fogják felnőtt életüket leélni, ezért arra kell törekednünk, hogy iskolás éveik alatt olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal gazdagodjanak, amelyek birtokában meg tudják majd találni helyüket az európai nyitott társadalmakban. Nem kevésbé fontos az sem, hogy európai identitásuk megerősödésével legyenek nyitottak és elfogadóak az Európán kívüli kultúrák iránt is.
A tanulók ismerjék meg az egyetemes emberi civilizáció legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt. Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt. Törekedjenek arra, hogy közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

I.5.4. Környezettudatos nevelés

Kiemelt figyelmet fordítunk a tanulók természettudományos gondolkodásának fejlesztésére. a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.
A környezettudatos nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelynek következményeként bolygónkon válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai problémákon ismerjék fel a társadalmi – gazdasági modernizáció egyénre gyakorolt pozitív és negatív hatásait a környezeti következmények tükrében. A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Magatartásukban erősödjön a személyes biztonságra való törekvés. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

I.5.5. Az információs és kommunikációs kultúra fejlesztése

1/. A bevezető és a kezdő iskolaszakasz tanulási tevékenységeinek egyik leglátványosabb eredménye az új nyelvhasználati módok, az olvasás és az írás megtanulása és használatának eszközzé fejlesztése. Tekintettel arra, hogy a nyelvhasználati módok megtanulása egymásra épül, fejlesztésük pedig szorosan egymáshoz kapcsolódik, a velük való foglalkozás helyes arányainak kialakítása különös figyelmet igényel a tanítóktól.

A különböző nyelvhasználati módok tanulásának pszihológiai és szociokulturális feltételeiben igen jelentős eltérések tapasztalhatók a tanulók körében. Ezért súlyos hiba, ha a tanítás feszített tempójú, egységes haladási ütemet vár el a tanulóktól, nincs tekintettel eltérő jellemzőikre, fejlesztési szükségleteikre. Az olvasás és írás, valamint a szövegalkotás tanulásának kezdeti időszakában a szokásosnál is nagyobb szerepe van az egyéni különbségek figyelembevételének, a differenciált fejlesztésnek. Ilyen módon érhető el, hogy az olvasás, a szóbeli és az írásbeli önkifejezés élmény, örömteli tevékenység lehessen a gyermekeknek.

Lehetővé kell tenni, hogy a tanulók saját olvasatuk szerint értelmezhessék a szöveget, kapjanak ösztönzést arra, hogy felépítsék magukban annak képi világát. Az értő olvasás fejlődésében fontos lépés az a tapasztalat, hogy a szöveg nemcsak irodalmi élményt nyújthat, hanem ismeretforrás is, s az így megszerzett tudás felhasználható újabb feladatok megoldásához.

Az anyanyelv emeltebb igényű használatának megalapozása is kisiskolás korban veszi kezdetét az ösztönös nyelvhasználat tudatosításának beindításával.

A kommunikációs kultúra korunkban nélkülözhetetlen összetevője a különféle ismeretforrások hasznának és felhasználhatóságának korai megtapasztalása, s ennek részeként az elektronikus média használatának megalapozása a számítógép elemi kezelésének megismerésével.

2/. Az információs és kommunikációs kultúra a megismerést, az eligazodást, a tanulást, a tudást, az emberi kapcsolatokat, az együttműködést, a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálása, felfogása, megértése, szelektálása, elemzése, értékelése, felhasználása, közvetítése, alkotása. Kiemelt feladat a megismerési képességek fejlesztése, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre, amelyek az információs és kommunikációs kultúra szerves részét képezik. Kommunikációs kultúránk szerves része az anyanyelv tudatos és igényes használata, valamint az idegen nyelvű, illetve a különböző kultúrák közötti információcsere.

A közoktatás egész időszakában minden műveltségi területen nagy gondot kell fordítani a kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztésére, beleértve mind a valós, mind a virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek befogadását, értelmezését és megválaszolását. Az iskolának az elektronikus média hatásmechanizmusainak megértésére, általában a különböző médiumokban való eligazodásra, az igényelt információ megtalálására, szelektív használatra kell nevelnie. Olyan fiatalokat kell kibocsátania, akik sikeres tanulási stratégiákkal használják ki az információs világháló lehetőségeit és eszközeit az élethosszig tartó tanulás során.

Az információs és kommunikációs kultúra részben az egyén szocializációjának, a társadalmi érintkezésnek, az egyén és közösségi érdek érvényesítésének, egymás megértésének, elfogadásának, megbecsülésének döntő tényezője.

I.5.6. A tanulás tanítása

A tanulás számos összetevője tanítható. A tanulók tegyenek szert fokozatos önállóságra a tanulás tervezésében. Vegyenek részt a kedvező körülmények kialakításában. Ismerjék meg és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket. Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátítása, gyakoroltatása főleg a következőket foglalja magába: az előzetes tudás és tapasztalatok mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszerei, a kooperatív csoportmunka; az emlékezet erősítése, a célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra művelése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása; az alapkészségek kialakítása, fejlesztése.

Váljanak rendszeres könyvtárhasználóvá, tanulják meg az elektronikus és a teljes könyvtári rendszer szolgáltatásainak igénybevételét, használatát.

Nagy hangsúly kell helyezni a tanulói döntéshozatalra: alternatívák, variációk, kockázatvállalás, értékelés, érvelés, legjobb lehetőségek kiválasztásának területeire. Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása, az életvezetés arányainak megtartása, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtése, a teljes élet megszervezése.

I.5.7. Testi lelki egészség

Az iskolának minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek állapotát javítják.

Az egészséges életmódra nevelés tartalmazza a betegségek megelőzését.

Az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékként való tiszteletére is nevel.

- Ismerjék meg a környezet leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit.
- Fejlessze a beteg, sérült és fogyatékos embertársaik iránti elfogadó és segítőkész magatartást.
- Készüljenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.
- Készítsen fel az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utasbalesetek elkerülésének módjaira.
- Nyújtson támogatást a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.
- Figyelmet kell fordítani a veszélyes anyagok és készítmények helyes kezelésére.
- Segítségre számíthassanak a krízishelyzetbe jutottak.
- Fordítson figyelmet a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre.

A református iskola a maga lehetőségeivel segíti a tanulók lelki közösséghez – egyházhoz kapcsolódását. A tapasztalati materiális világban segíti felfedezni a nem látható, mégis valósággal jelen lévő gondviselő Istent, Aki erőforrás, ha saját erőnk kevés, Aki szeretetét ember teremtményein keresztül ajándékozza, Aki szabaddá tesz az Ő tökéletes értékeinek megélésére és továbbadására.

Testi erősödéssel, szellemi – ismereti gazdagodással és lelki gazdagodással lehet egész, teljes értékű a gyermek fejlődése.

I.5.8. Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

A felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció. Általános célja, hogy segítse a tanulók pályaválasztását. A pályaorientáció hosszabb folyamat, s csak akkor eredményes, ha az iskolai és iskolán kívüli tevékenységek összehangolásán alapul. A szociális kompetenciák fejlesztésében kiemelt feladat a segítéssel, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos területek erősítése, valamint a gazdasággal, öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség megtartásával kapcsolatos feladatok.

I.5.9. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének és oktatásának elvei

A sajátos nevelési igényű – nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott - tanulók esetében a NAT-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. Ennek során a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek alkalmazkodnak

- a feladatok megvalósításához hosszabb idősávok, keretek megjelölése ott, ahol erre szükség van.

- szükség esetén sajátos, a fogyatékosságnak megfelelő tartalmak, követelmények kialakítása és teljesítése
- segítő megkülönböztetéssel, differenciáltan, egyénileg is támogassák ezeket a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz viszonyított fejlődésüket értékelve.

A fogyatékosság egyes típusaival összefüggésben felmerülő sajátos feladatokról a sajátos nevelési igényű tanulók korai oktatásának irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

I.6. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok, osztályfőnökök feladatait intézményünk Szervezeti és Működési Szabályzatának 3. számú melléklete részletesen tartalmazza.

II. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A nevelés-oktatás folyamán alakulnia kell a gyermekek személyiségének, vagyis szükséges, hogy átéljék emberi méltóságukat, szabadságuk következményeként a felelősséget.

Nem beszélhetünk addig a személyiségfejlesztésről, amíg nem biztosítjuk az alapvető készségek, képességek fejlesztését. Tudatában kell lennünk annak, hogy a személyiségfejlesztést csak a szülőkkel együtt tudjuk megvalósítani; ill. annak, hogy a gyerekre hatnak az iskolán kívüli közösségek is.

A személyiségfejlesztés feladatait a következő területekre bontva adjuk meg, összhangban a pedagógiai program alapelveivel, cél- és feladatrendszerével, valamint a NAT-ban képviselt értékekkel és a helyi sajátosságokkal:

- Az értelem művelése
- Segítő életmódra nevelés
- Egészséges és kultúrált életmódra nevelés

Az egyes területekhez a következő konkrét feladatok elvégzését látjuk fontosnak:

a) Az értelem művelésénél fontos *a megismerési vágy, a felfedezési vágy, a játékszeretet és az alkotásvágy* fejlesztése. Ezzel egyidejűleg fejlesztenünk kell a tanulási képességeket is: a *kognitív műveleteket, a megismerést, a gondolkodást, a kommunikációt, valamint a tapasztalati és értelmező tanulást, mindezt a következetes kompetencia alapú oktatáson keresztül.*

b) A segítő életmódra nevelés a *keresztyén értékrend megismerését, ennek elfogadását, e szerinti viselkedés kialakítását, valamint a viselkedéshez szükséges képességek kiépülését* jelenti. Az igazon, a jón, a szépen, nyugszik, példát maga Jézus adott: **"Példát adtam nektek: amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek."/Jn. 13, 15/**

Jézus példájának *megismerése és elfogadása* fokozatosan történik. Először a gyerekeknek el kell sajátítaniuk a keresztyén viselkedés alapvető szabályait, meg kell érteniük a szabálytudat, a döntési szabadság és felelősség szerepét. Olyan iskolai életrendet kell kialakítanunk, amely a hétköznapi életben elősegíti, hogy a tanuló megtapasztalhassa a kölcsönös megértés, együttérzés, segítőkészség előnyeit, hiányuk következményeit.

A közvetlen megtapasztalás mellett nagy szerepük van a közvetett hatásoknak élményeknek is (élő és történelmi személyek; a szentírás alakjai, példázatai, eseményei; irodalmi hősök, csoportok)

Ahhoz, hogy *a jézusi ember szokásait ki tudjuk alakítani*, szükséges olyan légkörnek a megteremtése, amelyben a tanulók biztonságban érzik magukat, mivel a magatartási szabályok átláthatóak, kiszámíthatóak, mindenkitől egyértelműen és következetesen elvártak. Fontos az élményszerű, pozitív minták felkínálása személyes példamutatással, irodalmi, bibliai, történelmi szereplők tetteinek, magatartásainak átélési lehetőségével; a negatív, antiszociális minták hatásának a csökkentése.

Meghatározó a pozitív érzelmi légkör kifejlesztése és fenntartása az osztályokban, a tantestületben, az iskolában, amelyben úgy a tanulók, mint a pedagógusok biztonságban és jól érzik magukat.

A segítőképesség fejlesztéséhez az iskolának fel kell kínálni a segítés sokféle lehetőségét és módját

Az együttműködési képesség fejlesztéséhez a pedagógusnak rendszeresen kell élnie a segítő együttműködés formáival, (együtt cselekvés, közös kirándulás, közös feladatmegoldás). Az iskolának úgy kell szerveznie a tevékenységeit, hogy az osztályok legalább havonta egyszer részt vehessenek olyan tevékenységben, amely a segítő együttműködés által valósul meg.

c.) Egészséges és kulturált életmódra nevelés

A református iskola a teljes ember nevelésére hivatott. A teljes ember kifejezés magába foglalja azt, hogy az ember testből és lélekből áll. Feladatunk tehát úgy nevelni a ránk bízottakat, hogy testileg-lelkileg egészségesek legyenek. Közvetve vagy közvetlenül, minden tevékenységünkkel ezt kell elősegíteni.

Mindezt a közösségben, a közösség által kívánjuk elérni. Ezért célunk az iskolai formális közösségek fejlesztése:

Ennek érdekében feladatunk:

-,hogy minden tevékenységünket – az oktatás és a nevelés területén egyaránt – a gyerekek szeretete hassa át,

-,hogy meglássuk, megláttassuk és továbbfejlesszük a gyermekek személyiségében rejlő értékeket,

-,hogy a tárgyi tudás mellé a gyermek szerezzen olyan kommunikációs képességeket is, amelyek segítségével tudását önmaga és mások számára hasznosítani tudja,

-,hogy tanítsuk meg őket az egyéni és csoportos versenyzésre,

-,hogy elsősorban személyes példamutatással neveljük gyermekeinket,

-,hogy lehetőségeink szerint a gyermekek számára biztosítsunk képességeinek, érdeklődésének megfelelő változatos programokat, tevékenységi formákat,

-,hogy kiemelten hangsúlyt fektessünk a kulcskompetenciák fejlesztésére,

-,hogy jól együttműködjünk a térség iskoláival,

-,hogy a szülőkkel olyan szemléletben tudjunk együttműködni, hogy az iskola és a szülő egyaránt érezze: közösek a céljaink.

III. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Az ember társas lény, közösségre van szüksége, az Istenhez is csak a közösségen keresztül jut el. Az iskolára - hiszen a gyerek ideje nagy részét ott tölti - óriási szerep hárul, amelyet nem lehetne elhibázni: közösségi embert formálni az egyénből és egyben olyan közösséget formálni a csoportból, amely a közösség erejét a keresztyén értékrend szerint, pozitív célok eléréséért, használja fel.

Ahogy a személyiség fejlesztésnél a jézusi ember az eszményi, úgy a közösségformálásnál a jézusi közösség a cél. Alaptörvény: a szeretet - igazi értelmében véve. **"Arról ismerje meg mindenki, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt." /Jn. 13, 35/**

A közösségfejlesztést nem lehet beszűkíteni egy tanórára. **Fontos a tanórán kívüli foglalkozásokon** (napközi, kirándulás, tábor, szakkörök…) törekedni a közösség formálására. Aki ezt a folyamatot irányítja az a pedagógus. Nem szabad elfelejtenie, hogy megjelenésével, viselkedésével, beszédstílusával, példaként áll a diákok előtt; s csak akkor tud sikeresen közösséget formálni, ha ő is közösségi ember. Ezért fontos, hogy a tantestület is közösséggé váljon.

Feladataink:

- A tanuló ismerje meg a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolatok kialakításához elengedhetetlenek.
- A közösségben találja meg az igazi helyét. Tanuljon meg engedelmeskedni, alkalmazkodni, ha vezetésre termett ezt szolgálatnak tekintse.
- Tudjon és merjen a konfliktusokról beszélni - a felnőttekkel is -, tapasztalja meg, hogy ezek természetesek, s hogy van rájuk megoldás. Tanítsuk meg a konfliktusok kezelésére, megoldására.
- Tanítsuk meg, hogy társát tisztelje, szeresse. Tanítsuk meg arra, hogy felismerje: szeretve van Isten által és az emberek által; segítsük, hogy a ráirányuló szeretetet el is tudja fogadni. Segítsük, hogy tudjon bízni a társaiban, az emberekben; hogy megtapasztalja, hogy igazi biztonságot az Istenbe vetett bizalom ad.
- Tapasztalja meg, és tudatosítsa, hogy a közösségnek milyen nélkülözhetetlen szerepe van a személyisége formálódásában.
- Igazodjék el az emberi kapcsolatok, közösségek világában. Minél szűkebb egy közösség, annál nagyobb a felelősség, ugyanakkor maradjon nyitott a nagyobb közösségek irányában is (iskola, egyház).
- Fejlesszük a beteg, sérült, és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást.
- Alapozzuk meg a nemzettudatot, mélyítsük el a lakóhely, a közvetlen és tágabb környezet megismerését; a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet.
- Ösztönözzük a hagyományok (családi, iskolai, népi) feltárására, ápolására, késztessük az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre.
- Alakítsuk ki a tanulóban, hogy a környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás legyen életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelv.

Új tanuló érkezése az osztályba
Egyes iskolák tárgyi és személyi ellátottsága eltérő. Ha új tanuló érkezik az osztályba, külön figyelmet kell fordítani a következőkre:

1. A tanuló megfigyelése, megismerése
2. A tanuló személyiségének megismerése
   - Egyéni beszélgetések
   - A tanuló magatartásának megfigyelése osztályközösségben
3. A tanuló tudásszintjének megállapítása

Tanítási órákon a nevelő fokozottabban figyeljen az új tanulóra.
Az új tanuló ismereteinek felmérése egyénileg történhet szóban és írásban.

- A szóbeli ellenőrzés történhet kérdés- felelet, vagy összefüggő szóbeli beszámoló formájában. A beszélgetés folyamán felmérjük, hogy mit és mennyit tud a diák, ismeretei mennyire tudatosak, hogyan képes önállóan felhasználni az eddig tanultakat.
- Írásbeli felmérés során tudásszint felmérő dolgozatokat állítunk össze, melyek igazodnak a tantervi követelményekhez. A dolgozatot nem osztályozzuk, hanem annak eredményére, tanulságára tervezzük a szükséges felzárkóztatást.
- A szóbeli és írásbeli beszámolók adnak képet a tanuló ismeretéről, esetleges hiányosságairól. Megállapítjuk, melyek azok az alapok, amelyekre építhetünk. A kapott eredmény után tudjuk meghatározni, hogy milyen felzárkóztatást nyújtunk a tanulónak sikeres továbbtanulása érdekében.

IV. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A beilleszkedési zavar az elfogadott társadalmi normáktól való eltérő viselkedés. Pontos meghatározása nehéz, mert a társadalomban sokféle párhuzamos normatíva és elvárás-rendszer létezik. Szoros összefüggés van az adott társadalom helyzete, életszínvonala és a normaszegés mértéke, jellege között.

Fontos feladatunknak tartjuk időben felismerni és kiszűrni a beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdő tanulókat. Ez a tevékenység csak akkor eredményes, ha ismerjük a magatartási zavarok megnyilvánulásának leggyakoribb formáit.

Az iskolai nevelő-oktató munkában a tanuló beilleszkedési problémái, zavarai a tanuló eltérő magatartásában figyelhetők meg. A viselkedészavarok megnyilvánulása változatos: az enyhe szorongástól a súlyos neurotikus tünetekig, a csavargástól az erőszakos tettekig, az enyhébb kényszerektől a súlyos pszichotikus megnyilvánulásokig terjedhetnek ki.
Fel kell figyelnünk:

- az agresszív megnyilvánulásokra,
- a közönyre és a passzivitásra,
- az érzelem-szegény, apatikus magatartásra,
- a túlzott félelemre és szorongásra,
- a kifejezett féltékenységre, irigységre,
- a beszédzavarra,
- a hirtelen romló tanulmányi eredményre stb.

A problémák, a nem elfogadható viselkedés számbavétele után következik a viselkedési zavart kiváltó pszichológiai, szociális, esetleg biológiai okok feltárása.

- a családi környezet hatásaiból ered-e (pl. nevelési hibák, a szülők deviáns magatartása),
- a család és az iskola ellentétéből fakad-e,
- iskolai ártalmakra vezethető- e vissza (pl. túl magas követelmények, túl szigorú, autokratikus magatartás, gúny, megszégyenítés, túlzottan engedékeny, irányítás nélküli nevelés stb.)
- esetleg a kedvezőtlen társas pozíciók (pl. peremhelyzet) következménye

Az időben nyújtott szakmai segítség képes a folyamatot megállítani. Ezért az iskola feladatai között az egyik legfontosabb a helyzet felismerése, jelzése, a megfelelő szakemberhez való irányítás, speciális csoportba való javasolás. Nagyon fontos az együttműködés az egészségügy, a gyógypedagógia és a nevelési tanácsadó szakembereivel.

A beilleszkedési, magatartási zavarok megoldását, ill. enyhítését az alábbi pedagógiai tevékenységekkel kívánjuk elérni:

- békéltető, konfliktusmegoldó stratégia alkalmazásával;
- a felnőttek és a serdülők közötti barátságos viszony kialakításával, amely lehetővé teszi, hogy a tanuló problémáival, érzelmi konfliktusaival, kritikus élethelyzeteiben bizalommal fordulhat tanítójához, tanáraihoz;
- személyes szeretetteljes bánásmód kialakításával;
- teljesíthető, reális követelmények támasztásával;
- a pozitív énkép kialakulásának támogatásával (dicsérettel, biztatással);
- a szülőkkel való rendszeres kapcsolattartással;
- az egy osztályban tanító tanárok együttműködésével, egységes nevelési elvek alkalmazásával;
- az osztályközösség segítő erejének mozgósításával;
- a közös iskolai és iskolán kívüli programok során a peremhelyzetű tanulók bevonásával;
- következetes - a fegyelmi vétségek súlyával arányos büntetési rendszer kialakításával (lásd „a tanulók jutalmazásának és elmarasztalásának rendszerét”);
- az ifjúságvédelmi felelőssel való együttműködéssel;
- szükség esetén pszichológus, ill. más külső szakember segítségének igénybevételével

V. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek:

A tehetséggondozás feladatainak megvalósítása iskolánkban differenciálással és egyéni tehetséggondozással történik. A differenciálás áthatja az iskola egész nevelési folyamatának feladatait, tartalmát, követelményeit, módszereit, eszközeit, szervezeti formáit, értékelési rendszerét.

Pedagógusaink nevelő-oktató munkájuk során arra törekszenek, hogy a differenciálás módszerével teljes mértékben kibontakoztassák a tanulókban rejlő képességeket, fejlesszék kreativitásukat, szociális kompetenciájukat, kognitív és affektív szférájukat.

Ennek érdekében:

- A tanítási órákon alkalmazzuk a differenciált foglalkozást,
- A közösségi nevelés mellett nagy figyelmet fordítunk az egyéni bánásmódra,
- Egyéni feladatok adásával igyekszünk kibontakoztatni a gyermek képességeit, tehetségét,
- A tanulók érdeklődésének, adottságainak megfelelően szakköröket szervezünk a tanítási órákba be nem illeszthető ismeretek és készségek elsajátítása érdekében. A szakkörök szervezésénél a sokoldalúságra, a változatosságra törekszünk.
- Folyamatosan részt veszünk a református iskolák számára kiírt pályázatokon, tanulmányi versenyeken, vetélkedőkön.
- Hagyományainkhoz híven minden évben megrendezzük a vers- és prózamondó, illetve népdaléneklő versenyeket.
- A központilag meghirdetett versenyeken túl minden évben megrendezzük iskolánk születésnapi tanulmányi versenyét az enyingi kistérség iskolái számára.
- Lehetővé tesszük tanítványainknak, hogy bekapcsolódjanak az iskolán kívül megszervezett tanfolyamokba, tevékenységekbe, ha azok összeegyeztethetőek iskolai kötelezettségeikkel.
- A közművelődési intézmények által biztosított lehetőségek kihasználása (múzeum-, hangverseny-, és színházlátogatások; könyvtárakban végzett kutatómunka stb.).
- Diákönkormányzati tevékenység, diákújság szerkesztése, iskolai rendezvények szervezése.
- A tananyag lehetőségeinek függvényében projektmódszer alkalmazása.

VI. Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok:

Az iskolai gyermekvédelem komplex és preventív tevékenységi rendszer, amelyet a gyermeki szükségletek (szeretet, biztonság, esélyegyenlőség, egészségvédelem) és jogok kiteljesítésére való folytonos törekvés jellemez. Ez a tevékenység nagyfokú érzékenységet, empátiát, tapintatot, szakértelmet igényel.

Ezt a feladatot az alábbi rendszer szerint végezzük:

1. Az iskolában védő, óvó, pártfogó rendszert működtetünk ifjúságvédelmi felelős megbízásával. Az ifjúságvédelmi felelős munkája során személyes, közvetlen kapcsolatot tart a diákokkal, szükség esetén felveszi a kapcsolatot a szülőkkel, gyermekjóléti szolgálattal, folyamatosan konzultál az érintett osztályfőnökökkel, szaktanárokkal.

2. A tanulók fejlődését veszélyeztető okok feltárása az ifjúságvédelmi felelős, az osztályfőnökök, és az osztályban tanító tanárok feladata, melynek során kiszűrik a hátrányokkal, tanulási nehézségekkel küzdő gyerekeket, akik bármi miatt válságban vannak, testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésük veszélyeztetve van.

3. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős segíti az iskola pedagógusainak gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata különösen:

a) az osztályokat felkeresve tájékoztatni a tanulókat arról, hogy milyen problémával, hol és milyen időpontban fordulhatnak hozzá, továbbá, hogy az iskolán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel,

b) a pedagógusok, szülők vagy tanulók jelzése, a velük folytatott beszélgetés alapján megismert veszélyeztetett tanulóknál – a veszélyeztető okok feltárása érdekében – családlátogatáson megismeri a tanuló családi környezetét,

c) gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén kezdeményezi, hogy az igazgató értesítse a gyermekjóléti szolgálatot,

d) a gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt vesz az esetmegbeszéléseken,

e) a tanuló anyagi veszélyeztetettsége esetén kezdeményezi, hogy az iskola igazgatója indítson eljárást az illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítása, szükség esetén a támogatás természetbeni ellátás formájában történő nyújtása érdekében,

f) az iskolában a tanulók és a szülők által jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények (pl. gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, drogambulancia, ifjúsági lelki segély telefon, stb.) címét, illetve telefonszámát,

g) az iskola nevelési programja, gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatai keretében egészségnevelési program kidolgozásának segítése, végrehajtásának figyelemmel kísérése; szükség esetén intézkedés megtételének kezdeményezése az iskola igazgatójánál, a tanulók, a szülők és a pedagógusok tájékoztatása.

4. A gyermek- és ifjúságvédelmi munka keretében az osztályfőnökök feladatai különösen

a) évfolyamismétlő vagy más iskolából átvett tanulók beilleszkedési problémáinak feltárása, beilleszkedésük segítése,

b) a gyerekek illetve szüleik figyelmének felhívása szociális jellegű támogatásokra (étkezési hozzájárulás, beiskolázási segély, tankönyvtámogatás)

c) kapcsolatfelvétel a veszélyeztetett gyerekekkel és szüleikkel egyéni beszélgetés, szükség esetén családlátogatás útján,

d) információk nyújtása, melyek segítségével a jogi, egészségügyi, szociális és társadalmi problémákat és azok megoldásait jobban megismerhetik,

e) a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzése, feltárása és megszüntetése érdekében kapcsolattartás a szülővel, közreműködés az osztályban tanító tanárokkal és az ifjúságvédelmi felelőssel.

VII. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok:

A tanulási kudarcok jelentős része a tanulási zavarokból következik.
A tanulási zavarok értelmezése:
Tágabb értelemben minden olyan zavar, lemaradás, amely az iskolai tanulást hátrányosan befolyásolja. Szűkebb értelemben a tanulási képesség specifikus vagy globális zavarait jelenti.

Típusai:

A. Neurogén tanulási zavarok:

- Dysphasia, (nyelvi fejlődési zavar)
- Dyscalculia (specifikus számolási zavar)
- Dyslexia (olvasási és helyesírási gyengeség)
- Dysgraphia (írászavar)
- Dyspraxia (mozgászavar)

Ezek a gyermek fejlődésében időbeni változásokat idéznek elő, lassítják az észlelési, mozgásos, emlékezeti folyamatok integrációját, a képesség-struktúrán belül különböző mértékű különbségeket idéznek elő.

B. Pszichoreaktív, környezetfüggő tanulási zavarok:

Főként a korai szakaszban elszenvedett környezeti ártalmak hatására jön létre. **Jellemzője:**

- Motiválatlanság
- Szorongás
- Túlkövetelés
- Kudarc orientáltság

C. Jó képességekkel rendelkező, kiemelkedő intelligenciával bíró tanulóknál is felléphetnek tanulási zavarok.

Ezek okai lehetnek:

- Hátrányos szocio-ökonómiai státus,
- Korai szocializációs probléma,
- Rossz családi interakció,
- A szülők oktatás- nevelés iránti nem megfelelő attitűdje,
- A nem megfelelő tantervek,
- A nem megfelelő oktatási módszerek,
- A nem megfelelő stratégiák.

Feladatok:

- Differenciált eljárással, felzárkózató, tehetséggondozó programmal megteremthető az a bázis, amely a tanulási zavarok enyhítését, megszüntetését eredményezheti.
- Az iskola sokat tehet azért, hogy a gyermek kellemes élményként élje meg az ismeretszerzést, amely biztosítja számára az önkibontakozás lehetőségét. A megelégedettség - mint érzelmi – gondolati - erkölcsi értékelés - aktivitást vált ki. Ébren kell tartani a tanulóban az érdeklődést, bővíteni kell a tanuló motivációs bázisát!
- A tanuláshoz való viszony szorosan összefügg az iskola pszichés klímájával, az iskolai túlterheléssel, a tanár és diák viszonyainak jellemzőivel, a tantárgyi kötődéssel.
- Nagyon sokat javít a tanulás iránti pozitív viszony kialakításában a szorongás-és stresszmentes iskolai légkör, a kölcsönös kommunikációra épített didaktikai szituáció.

Eszközök:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- az iskolaotthon, a napközi otthon;
- az egyéni foglalkozások;
- a felzárkóztató foglalkozások;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a továbbtanulás irányítása, segítése.

VIII. A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése és oktatása

Iskolánk a keresztyén értékek mellett elkötelezett, így természetes kell, hogy legyen számunkra a fogyatékkal (enyhe fokú testi, érzelmi, beszéd) élők testvérként való elfogadása az Úr Jézus Krisztusban.

Testi fogyatékos tanulók integrált nevelése-oktatása

A mozgáskorlátozottság meghatározása

Gyógypedagógiai szempontból mozgáskorlátozottnak nevezzük azokat, akik a tartó vagy mozgató szervrendszer struktúrájának vagy funkciójának sérülése vagy hiánya következtében, a fizikai teljesítőképesség megváltozása miatt az életkori tevékenységek végzésében maradandóan korlátozottak, nevelésük, személyiségfejlesztésük átmenetileg vagy tartósan speciális feltételeket, eljárásokat igényelnek.
A mozgáskorlátozottság csoportosítása:

- Végtagredukciós fejlődési rendellenességek – a felső és alsó végtag veleszületett rendellenességei
- Petyhüdt bénulást kiváltó kórformák – myelodysplasia, progresszív izomsorvadás, szülési felkarbénulás
- Korai agykárosodás utáni mozgásrendellenességek – a központi idegrendszer sérülése következtében különféle típusú és mértékű bénulás
- Egyéb eredetű, mozgásrendellenességet okozó korformák

Az integráció célja és feladatai

Célja

A mozgáskorlátozott tanuló együttnevelése teljes integráció formájában, melynek keretében a sérült gyermek a teljes időt együtt tölti társaival a többségi iskolában.

Feladatai

- Az iskola tantestületének és tanuló ifjúságának elfogadó és segítő jellegű hozzáállásának kialakítása.
- A leendő tanítók tájékoztatása és felkészítése a feladatra.
- A leendő osztályterem megfelelő és körültekintő berendezése, megvilágítása.

- A mozgáskorlátozott tanuló után járó emelt szintű normatíva felhasználásának megtervezése és megszervezése.
- A törvény által előírt és biztosított rehabilitációs órakeret felhasználásának megtervezése.
- Az oktatás-nevelés folyamatában a legoptimálisabb tanítási-tanulási módszer kiválasztása.
- Szakmaközi együttműködés kiépítése és team- munka formájában történő megvalósítása.

Az integráció feltételei

A hazánkban folytatott integrációs gyakorlat vizsgálatára irányuló kutatási adatok, s a szakirodalom alapján is megállapítható, hogy Magyarországon a mozgáskorlátozottak integrált nevelése-oktatása más országokhoz képest kissé eltérő képet mutat. Nem épült ki ugyanis a minden mozgáskorlátozott gyermeket ellátó teljeskörű speciális iskoláztatás rendszere. Egy integrációt kezdeményező közoktatási intézmény nem attól válik befogadó intézménnyé, hogy beiskolázza a mozgáskorlátozott gyermeket, hanem attól, hogy megteremti annak tárgyi és személyi feltételeit.
A mozgáskorlátozott gyermek iskolába lépése előtt a fogadó iskola vagy a szülő kérésére a Mozgásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság (Budapest, XIV. Mexikói út 60.) szakértői véleményt készít.

Személyi feltételek

A köznevelési törvény előírja, hogy a fogadó iskola fenntartója intézkedik arról, hogy a gyermeket fogyatékosságának megfelelő gyógypedagógus (ebben az esetben szomatopedagógus) utazó szakember segítse az iskolai munkájában.

Tárgyi feltételek

Az iskola megközelíthetősége, iskolai közlekedés:

- Önállóan nem közlekedő gyermek esetén az őt szállító, gépkocsival közlekedő szülők részére az iskola külön felfestéssel ellátott parkolót biztosít.
- Kerekesszékkel, járókerettel vagy más segédeszközzel közlekedő gyermek számára lépcsőt áthidaló rámpa, kapaszkodó, korlát kiépítése szükséges.
- A mozgáskorlátozott gyermek számára az iskola épületén belül is akadálymentes közlekedést szükséges biztosítani, melynek elemei lehetnek: folyosón szükség szerint kapaszkodó korlát, jól megközelíthető, belsőleg akadálymentesített mosdóhelyiségek
- Az osztályterem lehetőleg földszinti legyen, amennyiben ez nem lehetséges szükséges az emeltre szállítás megoldása.(lift)
- Az osztályterem belső elrendezése is segítse a tanulót az akadálymentes közlekedésben pl. szélesebb távolság a szék illetve a padsorok között)
- A polcok, fogasok elhelyezése akkor optimális, ha nem jelentenek akadályt a tanulók helyváltoztatásában és elérhető magasságban vannak.

Tanterem:

- Az iskolapad, asztal, szék kiválasztásakor a következő szempontokat kell figyelembe venni a tanulók egyedi igényei szerint:
- az asztal lehetőleg legyen állítható magasságú
- a szék ülésmagassága s az asztallap magassága tegye lehetővé a biztonságos és helyes ülést és testtartást, azaz a láb talpra helyezve támaszkodjon a földön, az alkar pedig az asztal lapjára fektetve

- kerekesszékkel közlekedő számára biztosítani kell, hogy az asztalukhoz kényelmesen hozzáférjenek (beférjen a kerekesszék karfája az asztal alá)
- célszerű az asztallapot szegéllyel ellátni, ezzel megelőzhető az asztalon lévő tárgyak leesését a mozgások koordinálatlansága vagy az esetleges túlmozgások esetén
- Testtartási aszimmetria miatt a mozgáskorlátozott tanulót célszerű a táblával szembe, középre ültetni (semmiképpen sem ültethető arra az oldalra, amely a deformitás irányával megegyező)
- Figyelembe véve a mozgáskorlátozott tanuló fáradékonyságát célszerű olyan helyre ültetni, ahol a pedagógussal folyamatos kapcsolattartása lehetséges.

A csoport összetétele

Az osztálylétszámok kialakításánál a mozgáskorlátozott tanulót három gyermekként kell figyelembe venni. Ajánlott, hogy egy csoportba két, legfeljebb három sajátos nevelési igényű tanuló kerüljön.

Speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek

Mozgáskorlátozott tanulók számára a többségi iskolák tantervei elfogadottak. A helyi pedagógiai programban érvényesíteni kell a habilitációs, rehabilitációs szempontokat, (Fejlesztő program), mely tartalmazza a fogyatékosság szerinti korrektív kompenzatív differenciált terápiás fejlesztés célját és anyagát, a speciális tartalmakat, a többszintű feladatadás lehetőségét, a követelményeket érintő változásokat.

A tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök, taneszközök, segédeszközök

Speciális eszköz megnevezése	**Mennyiség**
fogyatékossághoz igazodó egyénre szabott eszközök	tanulói létszám szerint, tantárgyanként szükség szerint, pedagógiai programban foglaltak szerint
állítható magasságú tábla	tantermenként 1, mozgásfogyatékos tanulót oktató iskolában

A szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások, elsősorban a habilitációs, rehabilitációs tevékenység

A szolgáltatásokat az iskola a törvénynek megfelelően biztosítja.
A mozgáskorlátozott tanulók számára kötelező rehabilitációs tanórai foglalkozások heti időkerete az évfolyamra meghatározott heti tanítási óra negyven százaléka.
Ha a tanulót a többi, nem fogyatékos tanulóval közösen egy osztályban tanítják, a heti órakeretet nyolc fős csoportokra kell meghatározni. Ha ennél alacsonyabb a mozgáskorlátozott gyerekek száma, a tényleges létszámra eső óraszámot 8-cal kell osztani.

A szakértői bizottság szakvéleményében meghatározza az adott tanulóra fordítandó rehabilitációs órák számát

Az integráltan tanuló mozgáskorlátozott tanulók speciális mozgásjavító foglalkozásaira a javaslatot a Mozgásvizsgáló Országos Szakértői és rehabilitációs Bizottság előzetes komplex vizsgálat után adja.

A mozgásnevelés, ami a speciális mozgásjavító foglalkozás gyakorlati színtere, ötvözi a sérült tartási és mozgási funkciók, motoros képességek, tevékenységek korrekcióját célzó gyógyító és pedagógiai eljárásokat, módszereket és eszközöket.
A mozgásnevelés a tanuló mozgásszervi károsodásától és állapotától függően egyéni és csoportos foglalkozások, tornatermi, uszodai foglalkozások formájában működhet.
A mozgásnevelés a gyógypedagógiai szakszolgálatokon keresztül utazótanári szolgáltatás útján oldható meg. A mozgásnevelés tanítására szomatopedagógia szakos gyógypedagógusok jogosultak.
A speciális szakkezelések mellett a mozgáskorlátozott tanuló a társai testnevelés óráin is részt vehet, ennek mértékéről, módjáról szakember véleményét kell kérni.

A mozgáskorlátozott tanuló iskolai tanulásának nehézségeit leginkább a mozgásszervi károsodás következtében kialakult kommunikációs zavarok és a mozgásteljesítményt igénylő feladatok kivitelezése jelentik. Mindkettő befolyásolja az olvasás, írás, beszéd elsajátítását is, ezért kiemelt fejlesztési feladatként kell kezelni.
A mozgáskorlátozott tanuló egyedi, speciális megsegítést igényel. Ennek során figyelembe kell venni kommunikációjának formáját, szintjét, a gyermek érzelmi állapotát, értelmi képességeit és fizikai adottságait is.

A speciális módszerek, terápiák és technikák alkalmazása és a technikai jellegű segédeszközök igénybevétele segíti

- a mozgásbiztonságot,
- a mozgásreflexek célszerűségét és gyorsaságát,
- az író, rajzoló és eszközhasználó mozgást, a hallásra, beszédészlelésre támaszkodó tevékenységeket.

Helyi tanterv

Az iskola a mozgáskorlátozott tanulók oktatása során is saját tantervét alkalmazza, de figyelemmel van a sérült gyerekek egyéni sajátosságaira a fejlesztés, a követelmények támasztása és az értékelés területén is. Az értékelés egyéni képességek, fejlettségi szinthez viszonyított fejlődés figyelembe vételével történik.

A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges. A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők. Ha a tanulót mozgás- és pszichés állapota akadályozza, akkor az Irányelvben megadott módosítások figyelembevételével javasolt a helyi tanterv elkészítése.

Kiemelt fejlesztési feladatok az Irányelvek alapján

Kiemelt fejlesztési feladatok

A kiemelt fejlesztési feladatok teljesítését a tanulók életkori sajátosságai és a mozgáskárosodásból adódó egyéni eltérések egymással kölcsönhatásban befolyásolhatják.

Énkép, önismeret

A személyiség építésének és a lelki egyensúly fenntartásának egyik eszköze a lehetőségek szerinti önállóságra nevelés. A tanulókban akkor alakul ki reális, pozitív énkép, ha önmagához képest fejlődik, ér el sikereket.

Információs és kommunikációs kultúra

A mozgáskorlátozott tanulóknak gondot okozhat a kommunikáció, a szóbeli információk feldolgozása, érzékelése, megértése és alkalmazása. Hátrányaikat az információszerzésben és adásban pótolhatja az elektronikus eszközök, a média használata. Az információs társadalom fejlődése azt is lehetővé teszi, hogy a mozgáskorlátozott tanuló nem az alkalmatlanságot, a képességek hiányát érzi, mert olyan eszközöket használhat, amelyek alkalmazásával az életminősége javulhat.

Lehetőséget kell teremteni arra, hogy a tanulók ne csak az *Informatika* műveltségi területen belül használják a számítógépet, hanem - ha szükséges - a tanítási órákon is. A számítógép írástechnikai segédeszközként tanulási és munkaeszköz a kézírásra a mozgásállapota miatt képtelen és a beszéd útján nehézségekkel kommunikáló tanuló számára.

Tanulás

A mozgáskorlátozott tanulóknál fokozott figyelmet kell fordítani a tanulás összetevőinek tanítására, az egyénre szabott tanulás módszereinek megválasztására. Az előzetes tapasztalatszerzésre a mozgáskorlátozottság miatt nem mindig kerül sor, ezért a tanuló előzetes tudása is hiányos lehet. Esetenként a mozgásos tapasztalatszerzés is akadályozott. A tapasztalati alapozás lehetőségeinek megteremtésével, a kíváncsiság, érdeklődés és megoldási késztetés felkeltésével és megtartásával stabil motiváció érhető el.

Testi és lelki egészség

A fejlesztések során törekedni kell arra, hogy a tanulók minél inkább megismerjék mozgáskorlátozottságuk okát és annak következményeit, elsajátítsák és alkalmazzák az azzal kapcsolatos higiéniás szabályokat. A kellő mértékű önállóság akkor valósítható meg, ha ismerik a számukra nem javasolt mozgásokat, azoknak az eszközöknek a használatát, amelyek a hely- és helyzetváltoztatást lehetővé teszik számukra. A tanulókban ki kell alakítani, hogyan viszonyuljanak mozgásállapotukhoz, ismerjék meg saját értékeiket.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Ezért lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése, kidolgozása és működtetése, illetve azoknak az eszközöknek a megtalálása, amelyek a mozgáskorlátozott tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Kiemelt jelentőséggel bír a mozgáskorlátozottak számára elérhető pályák, munkahelyek megismertetése, az ezek iránt való érdeklődés felkeltése. A lelki egyensúly fenntartásának elengedhetetlen eszköze a bizonytalanság kezelésének képessége, amelynek kialakítása a nevelő-oktató munka fontos feladata.

A NAT alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók fejlődésének függvénye. Az egyes műveltségi területekre vonatkozó ajánlások:

Magyar nyelv és irodalom

Az olvasás- és írástanítás - a helyesírásra és a tartalomra koncentrálva - az egyénnek megfelelő tempó és segédeszköz kiválasztásával történjen. Egyes tanulóknál a gépi írás elsajátítása teremt lehetőséget az írásbeli kommunikációra. Mivel a beszéd formája a sérülés függvénye, ezért annak a tartalmi részére kerüljön a nagyobb hangsúly.

Élő idegen nyelv

A nyelvtanulás a továbbtanulás, a későbbi munkavállalás, az önbizalom növelésének fontos eszköze, ezért minden esetben szükség van a megszerzett nyelvtudás gyakorlati felhasználhatóságának egyénre szabott megfogalmazására.

Az olvasási és írásnehézségekkel küzdő gyermekek esetében az auditív tanulási módszerek nagyobb eredményességet tesznek lehetővé.

Matematika

Kiemelten szerepe van a tanítás során a sokoldalú érzékleti megerősítésnek.

A geometriai anyag gyakorlati részének tanítása a mozgásállapottól függően egyéni elbírálás alapján történjen, a sérültségnek megfelelő, egyénre adaptált eszközök használatával, mert ezek át tudják segíteni a tanulót a technikai nehézségeken.

Ember és társadalom

Szükség van a társadalmi tapasztalatszerzés hiányainak pótlására.

Meg kell ismertetni a tanulókkal a mozgáskorlátozottakra vonatkozó jogszabályokat és érdekvédelmi szerveződéseket.

Ember a természetben. Földünk és környezetünk

Az embertani, egészségügyi ismeretek tartalmazzák a tanuló diagnózisának ismeretét, az ezzel kapcsolatos egészségügyi feladatok és problémák kezelését.

Amennyiben a tanuló mozgásos ismeretszerzése gátolt, segédeszközök igénybevétele, a tanulási környezet megfelelő alakítása teremti meg a tapasztalás lehetőségét.

Művészetek

A mozgáskorlátozott tanuló harmonikus fejlődésének és önkifejezésének egyik fontos eszköze a zene, a mozgás a dramatikus interakció és az alkotás.

A felmentés bármely formája indokolatlan, minden esetben meg kell keresni azokat az eljárásokat, módszereket, testhelyzeteket, eszközöket, amelyeknek segítségével a tanuló alkotni képes.

Informatika

Az informatika tanítása szükség esetén az egyénre szabott, adaptált eszközök (pl. speciális egér, klaviatúravédő stb.) alkalmazásával történik.

Az információs-kommunikációs technológiák megismertetése, azok tanulóhoz igazított egyéni használatának megtanítása segítségével válik lehetővé az információszerzés, az önálló tanulás, a tanulók életminőségének a javítása.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

Olyan ismeretek, tevékenységformák és eszközök használatának megtanítása szükséges, amelyeket a tanuló hasznosítani tud szabadideje eltöltése, pályaválasztása, önálló felnőtt élete, illetve a társadalomba való beilleszkedés során.

A mozgásállapot alapján kitűzött célok határozzák meg az egyéni képességekhez igazodó feladatokat, az egyéni fejlődéshez szükséges eszközök alkalmazását, az önállóság elérését segítő praktikumok elsajátítását.

Az életminőség javítását az segíti, ha a tanuló megismeri és gyakorolja a gyógyászati segédeszközök használatát, karbantartását és a velük való közlekedést.

Testnevelés és sport

A műveltségi terület elemei és feladatai az alábbiak szerint módosulnak.

Elemek

a) A gyógytorna passzív és aktív eljárásai.
b) A fizikoterápia módszerei és eljárásai.
c) Korrekciós és gyógyászati segédeszközök alkalmazása.
d) Hidroterápia és egyéb terápiás eljárások.
e) A testnevelés mozgásanyagának (gimnasztika, torna, atlétika, testnevelési és sportjátékok) sérülésspecifikusan adaptált formái.
f) Adaptált sportfoglalkozások.
g) A mindennapos tevékenységek végzésére való mozgásos felkészítés és adaptív eszköz használatának megtanítása.

Feladatok

a) A károsodott mozgási és tartási funkciók helyreállítása, korrekciója, kompenzációja.
b) A mozgásszervrendszer optimális működőképességének biztosítása.
c) Az állapotromlás, másodlagos károsodások megelőzése.
d) A motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény, mozgástudat kialakítása.
e) A reális mozgásos éntudat kialakítása, önálló életvitelre elő- és felkészítés.
f) Tehetséggondozás különböző adaptált sportfoglalkozásokon keresztül.

A fejlesztési követelmények jelentős eltérései miatt a helyi tantervekben a testnevelés tantárgyi elnevezés helyett a *mozgásnevelés* elnevezés javasolt.

Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció

A mozgáskorlátozott tanulók rehabilitációs fejlesztésének sajátos célja, hogy a sérülés következtében hátránnyal induló tanulónak nagyobb esélyt biztosítson az eredményes tanulásra, fejlődésre, a sikeres társadalmi beilleszkedésre.

Ennek érdekében szükséges:

- a központi idegrendszer sérülése által előidézett funkciózavar (beszédzavar, beszédhiba, figyelemzavar, a szenzomotorium zavara, részképesség-kiesés, pszichés és/vagy motoros tempó lassúsága stb.) megszüntetése vagy csökkentése;
- a pszichomotoros funkciók korrekciója, fejlesztése, mivel a szenzomotoros zavar dyslexiához, apraxiához vezethet és ez tanulási problémákat idézhet elő;
- a tanulók folyamatos logopédiai fejlesztése, különös tekintettel a központi idegrendszeri sérülés következtében dysarthriás gyermekek esetében a speciális szomatopedagógiai és logopédiai terápiára. Mindez szervesen illeszkedik a komplex rehabilitációs célú programba;
- a kórforma és mozgásállapot fajtája és súlyossága függvényében kialakított és a tanrendbe iktatott csoportos és egyéni mozgásnevelés;
- a diagnózis szerinti speciális gépírás (gépi írás) megtanítása, amely akkor indokolt, ha a kóreredet miatt a tanuló nem tudná iskolai munkáját kézírással végezni;
- speciális felkészítés az önkiszolgálásra, az önálló életvezetésre;
- az önkiszolgálást, az iskolai munkát segítő és a fejlesztést szolgáló sérülésspecifikus egyedi eszközök biztosítása;
- a nyelvoktatás megvalósítása úgy, hogy az segítse a gyermek más anyanyelvű emberekkel történő kommunikációját és a média segítségével biztosítsa a számára elérhetetlen élményeket;
- a gyógyászati segédeszközök és az orvosi, egészségügyi háttér biztosítása;
- alapos szakmaismereten és önismereten alapuló pályaorientáció;
- a mozgáskorlátozottak jogi lehetőségeinek és érdekvédelmi ismereteinek (szövetség, egyesületek, klubok, alapítványok stb.) ismerete.

Követelmények és értékelés

A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesítendők.

Az iskola helyi tanterve – amennyiben szükséges – biztosítja az egyes évfolyamok követelményei teljesítéséhez az egy évnél hosszabb időt is. Amennyiben a szakértői vélemény kitér rá, az egyéni haladás megtervezésénél figyelembe veszi, hogy a szakértői vélemény szerint melyik tárgyból melyik évre fogja a tanuló utolérni társait.

Mozgáskorlátozott tanulók esetében az iskola szükség esetén biztosítja az értékelés alóli felmentést.

Fejlesztési terv

Célja

- A törvény által meghatározott és a szakvéleményben szereplő fejlesztési formák biztosítása.
- A sajátos nevelési igényből fakadó hátrányok csökkentése, vagy lehetőség esetén megszüntetése.
- Harmonikus, önmaga problémáit megfelelően kezelni tudó személyiség kialakítása.
- Az egész élet során jól használható kompenzációs technikák elsajátítása.

Feladatai

- Egyénre szabott fejlesztés a gyermek szükségleteinek figyelembe vételével.
- A habilitációs és rehabilitációs foglalkozások biztosítása
- A pedagógus és a gyógypedagógus folyamatos kapcsolattartása.
- Differenciálás.
- Folyamatos kapcsolattartás a Mozgásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központtal.

Tartalma és tevékenységei

- A fejlődés és fejlesztés lehető legkedvezőbb lehetőségeinek és feltételeinek biztosítása.
- Fejlesztés gyógypedagógus közreműködésével. A foglalkozások feladata a sérült funkciók fejlesztése, a meglevő ép funkciók bevonása a megismerő folyamatok megsegítése érdekében. A szükséges speciális eszközök használatának elfogadtatása, megtanítása.
- A gyermekek problémájának súlyosságától függően, egyéni vagy kiscsoportos képességfejlesztés. A fejlesztés területeit a rendelkezésre álló szakvélemények, valamint az iskolai felmérések és a tanító jelzései alapján határozza meg az iskola.
- Az egyéni képességeket és az eltérő fejlődési ütemet szem előtt tartva mennyiségi és minőségi differenciálás.
- Megfelelő motivációs bázis kialakítása.
- A szekunder módon létrejövő tünetek (szorongás feladathelyzetben, kudarckerülő magatartás, esetleges agresszió, stb.) oldása.
- A szülővel való szoros kapcsolattartás.
- Szükség esetén rendszeres korrepetálás.

Követelmények

A támasztott követelmények személyre szabottak és elsősorban a szakértői véleményben foglaltaknak kell megfelelniük.

Az utazótanár feladatai

- Kapcsolatfelvétel az iskolával és a pedagógus tájékoztatása a gyermek állapotáról, és az ebből adódó pedagógiai kihatásokról.
- Javaslattétel a speciális eszközökre vonatkozóan.
- A pedagógus számára látogatási és konzultációs lehetőség biztosítása.
- A gyermek megfigyelése a foglalkozásokon, a tanórákon, személyes megbeszélés az intézmény vezetőjével és/vagy a gyermeket nevelő, tanító pedagógusokkal.
- Folyamatos kapcsolattartás a mozgáskorlátozott tanuló szüleivel/nevelőivel.

- Nagyobb gyermekeknél tájékoztatás mozgáskorlátozott gyermekek pályaválasztási lehetőségeiről.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. (a nemzeti köznevelésről szóló törvény (2011. évi CXC. törvény) 4. § 23. pontja alapján)

Más megközelítésben sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő tanuló (SNI.b).
A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő tanuló (SNI.a).

A tanulási, magatartási és beilleszkedési zavar meghatározása

A súlyos tanulási, beilleszkedési és magatartási zavarok hátterében részképességzavarok, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar és/vagy figyelemzavar, az iskolai teljesítmények eléréséhez szükséges pszichikus funkciók kialakulatlansága, fejletlensége vagy a felsoroltak halmozott előfordulása áll fenn. Nem határozhatunk meg egységes jellemző jegyeket; az egyes állapotok a tünetek/tünetegyüttesek komplexitásától függően a funkciógyengeségtől a komplex személyiség-, illetve általános tanulási zavarig terjedhetnek. A percepciós bázis többdimenziós érintettsége miatt az olvasás, írás, számolás elsajátításában különböző súlyosságú akadályt jelent, az enyhe zavartól egészen a funkcióképtelenségig.

a) A **részképességzavarok** körébe az iskolai teljesítmények – elsősorban az alapvető eszköztudás (olvasás, írás, számolás) – elsajátításának nehézségei, a képességek deficitje, valamint az általuk kiváltott, következményes magatartási és/vagy tanulási zavarok komplex tünet-együttese tartozik. Jellemző, hogy az adott részképességben az intelligencia szintjének ellentmondó, súlyos teljesítménybeli elmaradás mutatkozik, valamint teljesítményszóródás mutatható ki az intelligenciafaktorok, a mozgáskoordináció és a beszéd szintje között. A részképességzavarok tüneteit mutató tanulók általános jellemzője a számukra nehéz iskolai feladatok iránti feltűnő közömbösség, érdektelenség, amely a nehézségek következtében fokozatosan elmélyül, és a tanulással kapcsolatos tevékenységek (olvasás, írás, számolás) elutasításában fejeződhet ki.

b) A **kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar**, a figyelemzavar megléte esetén az érintett tanuló rövidebb ideig tud a feladathelyzetben megmaradni, az általánosnál sokkal több cselekvéses tanulási helyzetet igényel. Azok a tanulók, akik súlyos figyelemzavaruk (helyzetidegenség, hibás-hiányos helyzetfelismerés) vagy fejletlen önirányítás, gyenge önértékelési képesség miatt nem tudnak a tanulási szituációba beilleszkedni, állandó személyes kontrollra, megerősítésre szorulnak.

Míg a részképességzavarok gyakran ép érzékszervek esetén is az érzékszervi fogyatékosság (gyengénlátás, enyhe nagyothallás) látszatát kelthetik, addig a hiperaktivitás, a nyugtalanság, a túlmozgások, a figyelemzavar előfordulásakor a tanulók általánosan gyenge képességűnek, értelmi fogyatékosnak tűnhetnek.

Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének, érési lelassulásának jelei a tanulási, magatartási zavar tüneteit mutató tanulóknál az alábbiak:

- általában érzékenyebbek a meteorológiai változásokra,
- fáradékonyabbak az átlagnál, nehezen tűrik a zajokat, nehezen viselik el a várakozási feszültséget,
- gyakrabban van szükségük pihenésre, szünetre, egyedüllétre,
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat.

Tanulási zavarok

Összefoglaló kifejezés a különböző, nem képességhiányból eredő tanulási zavarokra.

- **Dyslexia F 81.0 (Olvasási zavar):**
  Az olvasási teljesítmény - az olvasás pontosságát vagy a megértést egyénileg, standardizált tesztekkel vizsgálva- lényegesen alatta marad a személy biológiai kora, mért intelligenciája vagy a kor szerinti képzettség alapján elvárhatónak. A zavar jelentősen kihat az iskolai teljesítményre, vagy az olvasási jártasságot igénylő mindennapi élettevékenységekre.
- **Dysgraphia F 81.1 (Írásbeli kifejezés zavar)**
  Az íráskészség - egyénileg, standardizált tesztekkel vizsgálva (vagy az íráskészség funkcionális becslése)- lényegesen alatta marad a személy biológiai kora, mért intelligenciája vagy a kor szerinti képzettség alapján elvárhatónak.
  A zavar jelentősen kihat az iskolai teljesítményre, vagy az íráskészséget igénylő mindennapi élettevékenységekre. Ha érzékelési deficit van jelen, az íráskészség nehézségei meghaladják az ahhoz rendszerint társuló zavar mértékét.
- **Dyscalculia F 81.2 (Számolási zavar)**
  A számolási képesség - egyénileg, standardizált tesztekkel vizsgálva - lényegesen alatta marad a személy biológiai kora, mért intelligenciája vagy a kor szerinti képzettség alapján elvárhatónak. A zavar jelentősen kihat az iskolai teljesítményre, vagy a számolási képességet igénylő mindennapi élettevékenységekre.
  Ha érzékelési deficit van, a számolási nehézségek meghaladják az ahhoz rendszerint társuló zavar mértékét.
- **Tanulási zavar**
  Ide tartoznak azok a tanulási zavarok, amelyek nem teljesítik egyik speciális tanulási zavar kritériumait sem. A kategória mindhárom fent részletezett terület problémáit magában foglalja, amelyek együttesen jelentősen befolyásolják az iskolai teljesítményt, még akkor is, ha az egyes jártasságokat vizsgáló tesztekben mért teljesítmény nincs lényegesen a személy biológiai kora, mért intelligenciája vagy a kor szerinti képzettség alapján elvárható szint alatt.
  A tanulási zavar hátterében sokszor koordináció-fejlődési zavar áll
  A motoros koordináció lényegesen alatta marad a személy biológiai kora és mért intelligencia alapján elvárhatónak.
  Ez megnyilvánulhat a motoros fejlődés különböző lépcsőfokainak késleltetett elérésében, dolgok elejtésében, ügyetlenségben, gyenge sportteljesítményben vagy a kézírás minőségében.
  Mindez kihat az iskolai teljesítményre vagy a mindennapi élettevékenységekre.

Beilleszkedési és magatartási zavarok főbb formái

- Hiperaktivitás
- Figyelemzavar- ADHD szindróma
- Impulzivitás

- Magatartási zavarok
- Oppozíciós zavar
- Emocionális zavarok
- Kevert magatartási és emocionális zavarok
- A szocializáció zavarai
- TIC zavarok
- Egyéb viselkedési és emocionális rendellenességek (nem organikus eredetű enuresis és encopresis, dadogás, hadarás, táplálási zavar, stb.)

Iskolánk fejlesztési feltételrendszere

- a fejlesztés megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést,
- a követelmények igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez,
- ha szükséges a fejlesztés terjedjen ki az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is,
- a fejlesztő célú terápiák programjai váljanak az intézmény pedagógiai programjának tartalmi elemeivé,
- a tanulókat a nevelés-, oktatásfejlesztés ne terhelje túl.

Ennek érdekében meghatározzuk:

- a tartalmak kijelölésekor egyes területek módosítását,
- a képességek fejlesztő célú korrekciójának területeit,
- a nevelés, oktatás és fejlesztés szokásosnál nagyobb mértékű kiterjesztésére vonatkozó javaslatokat.

Az ellátás közös elvei:

- A feladatokat az intézmény dokumentumai tartalmazzák. E feladatok hosszú távúak és az iskola egész nevelési - oktatási rendszerét átfogják.
- A fejlesztő tevékenység szakmaközi együttműködésben valósul meg, szervezett, nyitott tanítási - tanulási folyamat, s a tanulók igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teszi szükségessé.

A fejlesztő tevékenység közös célja és feladatai:

- a hiányzó vagy dysfunkciók helyreállítása, újak kialakítása,
- a meglévő ép funkciók erősítése és bevonása a hiányok pótlása érdekében,
- a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása,
- a szükséges speciális fejlesztő eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása,
- az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok kialakítása.

A fejlesztő tevékenységet meghatározó tényezők:

- a dysfunkciók típusa, súlyossága,
- a dysfunkciók kialakulásának ideje,
- a SNI. b és a tanulási, magatartási és beilleszkedési nehézséggel küzdő tanuló életkora, állapota, képességei, készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- a társadalmi integráció kívánalmai: egyéni életút, továbbtanulás, pályaválasztás, életvitel.

A SNI.b és a tanulási, magatartási és beilleszkedési nehézséggel küzdő tanuló fejlesztésére vonatkozó célok, tartalmaknak, tevékenységeknek, követelményeknek meg kell jelenni:

- a pedagógiai programban,

- a minőségirányítási programban tervezési és ellenőrzési szinten,
- helyi tantervben a tantárgyak programjában,
- a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanítási-tanulási programban,
- egyéni fejlesztési tervben.

A pedagógiai feltételeket a köznevelési törvény határozza meg. Többletszolgáltatásokat biztosít az SNI és a tanulási, magatartási és beilleszkedési nehézséggel küzdő tanuló számára.

Az iskola fejlesztő tevékenységének jellege:

- órai differenciált foglalkozás,
- komplex képességfejlesztés,
- logopédiai terápia,
- gyógytestnevelés,
- pedagógiai célú fejlesztő foglalkozások egyéni fejlesztési terv szerint a Szakértői Bizottság szakértői véleménye, illetve a Nevelési Tanácsadó szakvéleménye alapján.

Személyi feltételek

- A fejlesztő tevékenységeket végző **szakemberek:**
- gyógypedagógus,
- logopédus,
- pszichológus,
- gyógy testnevelő,
- fejlesztő pedagógus,
- pedagógus.

Tárgyi feltételek

A fejlesztő tevékenységekhez szükséges tárgyi feltételek:

- **Helyiségek:**
  - tanterem,
  - fejlesztő szoba/logopédiai helyiség,
  - tornaterem,
  - pszichológiai vizsgáló, tanácsadó szoba .
- **Fejlesztő eszközök,** tanórai segédletek biztosítása: a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. számú melléklete alapján
- A fejlesztő szoba tárgyi felszereltsége a helyi fejlesztés minél sokoldalúbb megvalósítását hivatott szolgálni:
  - tér az elemi mozgásformák gyakorlásához (pl.: iránygyakorlatok vagy feszültségoldó
  - mozgások, ismeret-rögzítést elősegítő mozgássorok stb.),
  - variálható (szét-és összetolható) tanulói asztalok,
  - 6 db szék,
  - szőnyeg (legalább a helyiség ötven százalékának lefedésére),
  - 200x60 cm-es tükör,
  - fejlesztő eszközök, könyvek, játékok,
  - nyitott és zárható polcok (szekrények),
  - tárolók dobozok,
  - tábla (krétához és filctollhoz való),
  - fogas,
  - szeméttároló.
- Pszichológiai vizsgáló, tanácsadó szoba tárgyi felszereltsége:
  - 1 db asztal,

- 4 db szék,
- 1 db gyermekasztal,
- 4 db gyermekszék,
- 1 db zárható szekrény,
- 1 db nyitott játék- és könyvespolc,
- szőnyeg (legalább a helyiség ötven százalékának lefedésére),
- 1 db fogas,
- tesztek (Nevelési Tanácsadó hatásköre), játékok.

Az együttnevelés szubjektív tényezői

A törvényi háttér megléte elengedhetetlen, de önmagában kevés, ennél sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak a **szubjektív tényezők.**
Biztosítani kell:

- a SNI b. és a tanulási, magatartási és beilleszkedési nehézséggel küzdő **tanuló beilleszkedését és együtt haladását a többi tanulóval**, ez segíti a nyitottabb személyiség formálását,
- a Szakértői Bizottság, és a Nevelési Tanácsadó által adott javaslatok beépítését az **egyéni fejlesztési tervekbe**,
- a **pedagógusok, a szülők és a többi gyermek felkészítését**,
- a **fejlesztő szemlélet** érvényesítését, **dysfunkció-specifikus módszerek alkalmazását, folyamatos értékelést**, **együttműködést a szakemberekkel**.

Elengedhetetlen, hogy a fejlesztésben résztvevő szakemberek **team-munkában** dolgozzanak, együtt kell meghatározni a tennivalókat.

Alapvető tényező továbbá, hogy a pedagógusok jártasak legyenek **differenciált tanulásszervezésben.**

A differenciálás az a folyamat, melynek során a pedagógus a tanulási folyamatot az egyes gyermekek egyéni szükségleteihez rendeli.

Ezáltal tudja a tanulóhoz igazítani a tananyag tartalmát, szintjét, a tanulás ütemét, az alkalmazott módszereket, az ellenőrzés, értékelés, számonkérés típusát stb.

Ez a fajta tanulásszervezés az osztály valamennyi tagjának számára kedvező.

A pedagógus így kaphat képet arról, hogy ki milyen téren kiemelkedő, tehetséges, illetve ki és miben marad el társaitól.

Az erősségekre építve és támaszkodva határozhatja meg azokat az eljárásokat, módszereket, amelyekkel az elmaradott területek fejleszthetők.

A szülők szerepe, befolyásoló hatása is jelentős a fejlesztés hatékonysága szempontjából. Elsősorban az egyéni igényekhez szabott, **optimális, támogató környezetet** kell biztosítaniuk. Nagy szerepet játszanak abban, hogy a beilleszkedés sikeres legyen, kapcsolatot tartanak az osztálytanítóval és a fejlesztő pedagógussal.

Az iskola és a szülők közti ideális kapcsolatnak a következő alapelvekre kell épülnie: a szülő és a szakember kölcsönösen tiszteljék egymást, az információáramlás kölcsönös legyen, érezzék a szülők, hogy a nevelési-oktatási folyamatban résztvevő pedagógusok elfogadják gyermekük egyediségét, érezzék, hogy ők is részesei a nevelési - oktatási folyamatnak.

A pedagógusoknak nem szabad figyelmen kívül hagyniuk az ép (nem SNI, tanulási, magatartási, beilleszkedési nehézséget nem mutató) gyermekek szüleit sem, empátiás készséget kell kialakítani bennük, mert fontos, hogy a szülők támogassák gyermeküket a sajátos nevelési igényű tanulók elfogadásában. A pedagógusok feladata, hogy ismertessék az

osztálytársakkal a dysfunkció mibenlétét, a segítségnyújtás lehetőségeit, a különbözőség fogalmát, a miben vagyok erős, miben vagyok gyengébb nézőpontjából. Meg kell találni azt az egyensúlyt, hogy a SNI és a tanulási, magatartási és beilleszkedési nehézséggel küzdő tanuló pont annyi segítséget kapjon, amennyire szüksége van: se többet, se kevesebbet.

Együttműködés a szakemberekkel: az iskolánk a sajátos nevelési igénynek, létszámnak megfelelő szakembereket biztosít.

A fejlesztő pedagógus feladata sokrétű:

- egyéni fejlesztési terv szerint közvetlenül foglalkozik a gyermekkel,
- kapcsolatot tart a szülőkkel, nyomon követi a gyermek fejlődését,
- koordinálja a fejlesztő munkában résztvevő más szakemberek munkáját,
- kapcsolatot tart az osztályban tanító többi pedagógussal, folyamatosan konzultál velük,
- segíti a szakvélemény értelmezését, szakmai támogatást, tanácsadást nyújt a dysfunkció specifikus fejlesztése érdekében,
- javaslatot tesz a környezet kialakítására, speciális eszközök kiválasztására, speciális módszerek alkalmazására.

A helyi tantervbe beépülő elemek, az SNI. b és a tanulási, magatartási és beilleszkedési nehézséggel küzdő tanulók fejlesztését segítő program

A **részképesség zavarok** körébe elsősorban az alapvető eszköztudás (olvasás, írás, számolás) elsajátításának és képességének deficitjeit, valamint az általuk kiváltott következményes magatartási és/ vagy tanulási zavarok komplex tünet együttesét sorolják.

Kiemelt célok, feladatok

- Pontos diagnózis és fejlesztési szempontok, módszerek igénylése, vizsgálatok elvégeztetése.
- A tanulási zavarok/nehézség kialakulásáért felelős funkciók fejlesztése.
- Tankötelezettségük teljesítését több szakember segítségével végezzék.
- Az SNI. b és a tanulási, magatartási és beilleszkedési nehézséggel küzdő tanuló túlterhelésének elkerülése a fejlesztő folyamatban.
- Kudarctűrő képesség növelése.
- Önbizalom, önismeret, önértékelés fejlesztése, reális énkép kialakítása.
- A tanuló fejlettségének megfelelően egyéni továbbhaladás biztosítása.

A NAT alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvénye.

A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, a fejlesztés tanítási-tanulási folyamata azonban zömében speciális pedagógiai módszerrel és eszközzel valósítható meg.

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését. E feladatoknak minden műveltségterületen meg kell jelennie. Célzottan szerepet kaphat az Ember és társadalom, a Művészetek és ezen belül a Dráma és tánc fejlesztési feladatai között.

A beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet, az olvasásértés fejlesztése a Magyar nyelv és irodalom műveltségi terület fejlesztési feladatai között kap kiemelt szerepet.

Az élő idegen nyelv tanításánál a nyelvoktatás auditív és beszédközpontú (kommunikálható) módszereinek előtérbe helyezése javasolt, az SNI.b és a tanulási nehézséggel küzdő tanulóknál az első és második osztályban erre fokozott figyelmet kell fordítani.

A Művészetek műveltségi területen belül a komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésének kiemelt szerepe van.

A Testnevelés és sport műveltségi területen a szenzoros mozgáskoordináció fejlesztése javasolt.

A Matematika területén a kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek alkalmazása segíti az eredményes fejlesztést, (kis lépések, többoldalú, egyszerűsített, megismételt magyarázat).

Azoknál a tanulóknál, akiknél a sajátos nevelési igény oka a hiperaktivitás, a figyelemzavar indokolt a korszerű, rugalmas szervezeti keretek (csoportmunka) és módszerek (projektmódszer, időkeretek rugalmas kezelése) előtérbe helyezése a helyi tanterv készítésénél.

Dyslexia

A **dyslexia** a tanulási zavarok fogalomkörébe tartozó, intelligenciaszinttől független olvasási és helyesírási gyengeség. Általában differenciálatlan az aktív szókincs, és gyenge a verbális emlékezet. A tanuló az új szavakat nehezen jegyzi meg, megmásítja, torzítja, jó értelmi képesség esetén új szót alkot helyette, vagy körülírja a fogalmat. Az olvasás tanulása során nehezen alakul ki a hang-betű kapcsolat, gyakori és makacs betűtévesztések fordulnak elő, a sorrendben átvetések tapasztalhatók, a hosszabb szavak áttekintése rendkívül nehéz. Hibás kombinációk, felületes akusztikus képzetek előhívása észlelhető. Nehéz a figyelem megosztása az olvasási technika és a szöveg tartalma között, pontatlan a toldalékok olvasása, lassú az olvasási tempó, gyenge a szövegértés.

Dysgrafia

Dysgrafia esetén az írómozgásokban, azok kivitelezésében jellemző a rossz kéztartás, az íróeszköz helytelen fogása, a görcsösség. Más tananyagokban való előrehaladáshoz viszonyítva nagyon lassú az írás megtanulásának és alapkultúrtechnikaként való alkalmazásának folyamata.

A formai-kivitelezési problémák mellett rendszerint tartalmi jellegzetességeket is találunk: az olvasáshoz hasonlóan az írásban is megjelennek betűtévesztések, kihagyások, betoldások, perszeveratív ismétlések. Az összkép többnyire kevéssé tagolt, átjavítgatott, sokszor maszatos, nehezen követhető.

Az írómozgás egyenetlen, ritmusa és lendülete töredezett lesz, az optimális mozgássor csak nagyon lassan valósul meg, ezért fáradékonyabbak a dysgrafiás tanulók.

A fejlesztés célja:

Az olvasás-, írászavarok javításának feladata az iskoláskorban, hogy kialakítsa a tanulóban az intellektusának és mindenkori osztályfokának megfelelő értő olvasás-írás készséget, fejlessze kifejező készségét, segítse az olvasás, írás eszközzé válását az ismeretek megszerzésében.

A fejlesztés feladatai:

- a testséma biztonságának kialakítása,
- a téri és időri relációk kialakítása praktikus és verbális szinten,

- a vizuomotoros koordináció gyakorlása,
- a látás, hallás, mozgás koordinált működtetése,
- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő, valamint a vizuális és auditív észlelésre alapozó módszerrel, illetve a többféle érzéklet összekapcsolódásával megerősített rögzítés,
- az olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése a tanuló egész iskolai pályafutása alatt,
- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során,
- az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel, illetve többféle érzéklet összekapcsolásával segített rögzítéssel,
- olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával.
- beszédfejlesztés, aktív szókincs bővítése, helyes ejtése,
- verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése,
- hang - betű kapcsolat kialakítása, fonémahallás fejlesztése,
- makacs betűtévesztések kiküszöbölése (egymástól távol tanítjuk, sok mozgással, hangoztatással stb. pl.: b-d-p, o-ó, u-ú, ü-ű, ö-ő),
- figyelem megosztása az olvasástechnika és a szöveg tartalma között,
- toldalékok körültekintő olvasása,
- olvasástechnika, tempó fejlesztése,
- olvasás-írás tanítása (esetleg újratanítása) hangoztató - elemző vagy diszlexia prevenciós módszerrel, minimum 2 évre kiterjesztve,
- olvasás, írás készségének folyamatos gondozása az egész iskolai pályafutás alatt,
- idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel,
- segítő környezet folyamatos rendelkezésre állása,
- kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során.

A megvalósítás szinterei

- minden tanórán,
- fejlesztő foglalkozáson,
- felzárkóztató foglalkozáson.

Dyscalculia

A dyscalculia különböző számtani műveletek, matematikai jelek, kifejezések, szabályok megértésének, a számjegy, számkép felismerésének, egyeztetésének, grafikus ábrázolásának, a számok sorrendiségének, számneveket szimbolizáló vizuális alakzatok azonosításának nehézsége más iskolai teljesítmények (pl. olvasás, írás, idegennyelv tanulás) jó színvonala mellett.

Nehezítetté válik az érzékelés-észlelés folyamata, a szimbólumok felismerése és tartalmi azonosítása, a fogalmak kialakulása, a fogalmakkal végzett gondolkodási műveletek, a sor- és szabályalkotás, a téri és síkbeli viszonyok érzékelése, valamint az emlékezet és a figyelem.

A dyscalculiás tanulóknál általában hiányzik a matematikai érdeklődés, kialakulatlan a mechanikus számlálás képessége, a mennyiség-állandóság. Elmaradásaik vannak a matematikai nyelv használatában, a matematikai relációk verbális kifejezésében.

A fejlesztés feladatai:

- a testséma kialakítása,
- a téri relációk biztonsága,
- a relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása,
- a szerialitás erősítése,

- a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés,
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások megtalálása és alkalmazása.
- számfogalmak kialakítása és bővítése, a manipuláció előtérbe helyezése, képi vizuális megerősítés,
- az érzékelés - észlelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése,
- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése (számológép, naptár stb.),
- az alapműveletek fogalmi kialakítása, képi, vizuális megtartása, sokoldalú gyakorlásuk a már „birtokolt" számfogalmakkal építkező számkörökben,
- a matematikai nyelvi relációk tudatosítása, szöveges feladatok megoldása,

A megvalósítási színterei

- matematika óra, fizika óra, kémia óra és minden számolással kapcsolatos tevékenység,
- fejlesztő foglalkozás,
- felzárkóztató foglalkozás.

Fejlesztési lehetőségek tantárgyakra lebontva:

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Magyar nyelv és irodalom

Látás, hallás, mozgás koordinált működése.
Beszédfejlesztés, aktív szókincs erősítése, helyes ejtése.
Verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése.
Hang-betű kapcsolat kialakítása, fonéma-alkalmazás fejlesztése.
Betűtévesztések kiküszöbölése.
Figyelem megosztása az olvasástechnika és a szöveg tartalma között.
Olvasás, írás tanítása hangoztató-elemző vagy diszlexia-prevenciós módszerrel.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Idegen nyelv

Speciális módszerek használata, auditív segédeszközökkel.
Egyszerű élethelyzetek játékos modellezése.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Informatika

A számítógép működési elvének megismerése, a folyamatok megértése.
A számítógép felhasználhatósága a mindennapokban.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Matematika

Számok világának leképezése tárgyakkal, rajzokkal, majd a számok szimbolikus szintjén.
A mennyiségállandóság fogalmának kialakítása.
Szövegértés, lényeg- kiemelés, adatok csoportosítása, elvonatkoztatása nyitott mondatokban.
A matematikai nyelvi relációk tudatosítása.
Az alapműveletek fogalmi kialakítása, képi, vizuális megtartása, sokoldalú gyakorlás.
Problémamegoldó képességfejlesztés.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Történelem, Ember és társadalomismeret, Etika, Hon- és népismeret

Önismeret, reális önértékelés, kommunikáció fejlesztése minden műveltségi területen.
Korszerű, rugalmas szervezeti keretek és módszerek előtérbe helyezése mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvénye.

A feladatok, a fejlesztendő képességek megegyeznek a NAT-ban leírtakkal, a fejlődés útjai, módjai és kialakításuk időtartama módosulhat.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Biológia, Fizika, Kémia, Földrajz, Egészségtan

Rajzos vázlatok készítése.
Kész vázlatok biztosítása a lényegkiemelés megkönnyítése.
Számonkérésnél az időtényező növelése, lehetőség a kiválasztásra (írásbeli felelet helyett, szóbeli, szóbeli helyett írásbeli).
Feleletnél a vázlat használatának engedélyezése.
Számítógép használat.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Környezetismeret

Tér- és időviszonyok kialakítása, tájékozódási ismeretek kialakítása.
Életszerű helyezetek megtapasztalása.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Ének-zene

Ritmusérzék, a hallási figyelem fejlesztése.
A kommunikációs és metakommunkációs képesség fejlesztése.
Kapcsolatteremtő képességek kibontakoztatása.
Személyiségfejlesztés improvizációs játékokkal.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Vizuális kultúra, Technika

Az önkifejezés lehetőségének megteremtése.
Nagy- és finommozgások fejlesztése.
Alkotó magatartás kialakítása, fejlesztése.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Tánc- és dráma, Mozgókép és médiaismeret

Látás, hallás, mozgás koordinált működtetése.
Komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésében fontos feladata van.

Tantárgyi fejlesztő feladatok: Testnevelés

Szenzoros integrációs programmal fejlesztés vagy gyógy úszás.
Testséma biztonságának kialakítása.
Látás, hallás, mozgás koordinált működése.
Helyes magatartási szokások kialakítása.
Jellemtulajdonságok fejlesztése.
Személyiség formálása csoport ill. csapatjátékokon keresztül.
Kudarctűrő képesség növelése.

Hiperkinetikus vagy aktivitászavar/nehézség, a figyelemzavar/ nehézség

Hiperkinetikus vagy aktivitás zavar

A halmozott fejlődési zavar a beszéd/nyelv, a mozgás, a kognitív képességek eltérő és egyenetlen fejlődését foglalja magába. Komoly akadálya az olvasás, írás, számolás elsajátításának. Speciális fejlesztés, logopédiai- és pedagógiai ellátás szükséges.
Már az első öt évben kialakuló tünet együttes, melyet jellemez a tevékenységek csapongása, a figyelmetlenség, a nagyfokú impulzivitás, a szabályok gyakori megszegése, megfontolatlanság, többszöri konfrontálódás a társakkal. Gyakori a kognitív működések zavara, illetve a nyelvi és motoros képességek fejlődésének késése. Másodlagos szövődménye az aszociális viselkedés és csökkent önérték tudat.
A **hiperkinetikus vagy aktivitás nehézsége, illetve a figyelmi nehézség** esetében ugyanezek a tünetek jelennek meg, csak enyhébb fokban.

A percepció minden területét fejleszteni kell:

- a vizuális, az akusztikus, a mozgásos észlelés folyamatait,
- a motoros képességeket,
- a beszéd és nyelvi készség állandóságát.

A pedagógus együttműködése a családdal és más szakemberekkel feltétlenül szükséges.

A megvalósítás szinterei

- tanóra,
- fejlesztőpedagógiai foglalkozás,
- pszichológiai ellátás.

Magatartási-beilleszkedési nehézség

Jellemzői a visszatérő és tartós disszociális, agresszív vagy dacos magatartás-sémák. A viselkedés erősen eltér az adott életkorban elvárhatótól, a szociális elvárásokat durván áthágja. Sokkal súlyosabb lehet, mint egy gyermekcsíny vagy egy serdülőkori lázadás és hosszan tart (hat hónap vagy annál hosszabb ideig). Jellemzi még: nagyfokú harcosság, társakkal, tárgyakkal, állatokkal szembeni durva bánásmód, fenyegető erőfitogtatás, indulatkitörések, iskolakerülés, hazudozás.

A fejlesztés elvei, módszerei, feladatai:

- A tanuló optimális helyének megválasztása a pedagógus kommunikációs jelzéseinek megfelelő érzékelésére.
- Az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében.
- A tanuló viselkedésének (kommunikációjának, önbizalmának, magabiztosságának, önérvényesítésének, cselekvéses, illetve verbális megnyilvánulásainak) megismerése siker vagy kudarc esetén. Ennek alapján a tanuló alkalmazkodásának, a kortárs csoportba való beilleszkedésének segítése.
- A pedagógus együttműködése a családdal és más szakemberekkel.
- A fejlődés segítése gyakori pozitív visszajelzésekkel, a sikerélmény biztosítása.

A megvalósítás szinterei

- tanóra,
- fejlesztőpedagógiai foglalkozás,
- pszichológiai ellátás.

A pedagógiai célú **fejlesztő foglalkozásokat** a tanórai foglalkozásokon túl is biztosítjuk.
Ez jelenik meg az iskola óratervében, mely az SNI és a tanulási, magatartási és beilleszkedési nehézség típusától függően az évfolyamra meghatározott heti tanórák óraszámának 5-50%-a lehet.

Követelmények és értékelés

A helyi tantervben az SNI és a tanulási, beilleszkedési és magatartási zavarokkal/nehézséggel küzdő diákok egyéni sajátosságainak megfelelően vesszük figyelembe az egyes tantárgyak témaköreire, tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlásokat. **A tanulmányi követelmények megegyeznek a nem SNI-s, illetve** a tanulási, beilleszkedési és magatartási nehézséggel nem küzdő **tanulók követelményeivel.** Ehhez azonban a tananyagban mennyiségi, minőségi szelektálásra, a tanítási, -tanulási folyamat módszerében, eszközeiben, időkeretében differenciált, rugalmas kezelésre van szükség.

A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye, valamint a Nevelési Tanácsadó szakvéleménye, javaslata alapján az igazgató egyes tantárgyak, tantárgyrészek **értékelése és minősítése** alól felmentést ad, eltérő haladási tempót, vagy a számonkéréseknél hosszabb időtényezőt engedélyez a rászoruló tanulóknál. (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 83. § (2) bekezdés)

Az értékelésre-minősítésre vonatkozó szakértői vélemények, illetve szakvélemények mindig az adott tanuló szükségleteire fogalmazódnak meg. Például:

- döntően szóban adhasson számot tudásáról, hogy elakadásnál megsegíthető legyen, illetve, hogy tudása reálisan számon kérhető legyen.

Differenciáltan a segítségadásban:

- Ha azonos tananyagot dolgozunk fel, a tanulási nehézséggel küzdő gyermek több segítséget igényel pl.: a feladat megismétlése nekik megfelelő nyelvi szinten, a feladatok kis lépésekre bontása, példa bemutatása, mintaadás (algoritmus) stb.

Differenciáltan a feladatok szintjén:

- Írásos munkáit differenciáltan értékeljék.
- Több idő, illetve arányosan kevesebb feladat, vagy különböző nehézségi fokozatú, a tanuló képességeihez alakított feladatok adása.
- A feladatok technikai kivitelezése: íráskészség esetén csak egyeztetés, színezés, összekötés.
- Exteriorizációs szint: inkább felismerés, megnevezés legyen a feladat, mint alkalmazás, reprodukció tehát rétegfeladatok legyenek!
- Utasítások (egyszerre egy, az is egyszerűsítve).
- Segédeszközök használata:
  pl. számológép,
  számítógép az írásos munkákhoz,
  korong, pálcika, színes rúd készlet,
  táblázatok,
  szorzótábla,
  helyesírási szabályzat, értelmező szótár, stb. használata.

Differenciáltan a tevékenységek szintjén:

- A tanórán való részvétel kötelező, de érdemjegyet ne kapjon.

Differenciáltan a szociális keretek szintjén:

- Egyedül, párban, kiscsoportban tanuljanak. A tanulási nehézséggel küzdő gyermeknél hasznos lehet, ha társsal vagy társakkal dolgoznak (ösztönzés, segítség oldja az elszigeteltséget, kontroll stb.).

Differenciáltan a tanulási stílus szerint:

- Vannak vizuális, illetve auditív vagy motoros területre támaszkodó, illetve kombinált típusú tanulók, akiknél megerősítő hatású lehet az egyszerre több csatorna.

Differenciáltan a célok szintjén:

- Érdemes egy minimális, de működőképes és szilárd tudást kiépíteni, amire a következő szint ráépíthető.

Differenciáltan az értékelésben:

- Az osztályozás önmagában nem elég. A szöveges értékelés a tanulóknak szóljon, utaljon az önmagához mért fejlődés ütemére.
- A kötelező órakeret terhére az iskola foglalkoztatást szervez (kimehet a tanuló az óráról egyéni fejlesztésre)
- A matematikai gondolkodásban megnyilvánuló számolási nehézségeket vegyék figyelembe minden olyan tantárgyban, ahol számolásos tananyagrészek vannak, illetve ezek a munkák nem értékelhetőek (pl.: fizika, kémia esetében).
- A helyesírás értékelése alóli felmentés.
- A külalak értékelése alóli felmentés.
- Tantárgyi felmentés.

Az első évfolyamon az értékelés és minősítés alól mentesített tanuló számára **egyéni továbbhaladást** engedélyezhet az igazgató, vagyis a gyermek haladása eltérhet osztálytársaitól egyes tantárgyakban.

- A SNI gyerekek teljesítménye nem vethető össze a többségével, nem fejezhető ki érdemjegyekkel. Jellemzően szöveges, vagy százalékos értékelést alkalmazunk.
- A továbbhaladás – azaz a következő évfolyamba lépés – feltételének érvényesítésekor figyelembe vesszük a szakértői véleményben foglaltakat is.
- Az értékelő folyamat szerves része a szülő tájékoztatása, illetve az eredmények értelmezése, a jövőre vonatkozó tennivalók meghatározása. Különös gondot fordítunk arra, hogy a tanulók eredményeit diszkréten kezeljük, azokat csakis a szülőjével, és a tanulóval osztjuk meg, nem az osztály nyilvánossága előtt.

Az egyéni fejlesztési terv

Célja

- A törvény által meghatározott és a szakértői/szakvéleményben szereplő fejlesztési formák biztosítása.
- A sajátos nevelési igényből és tanulási, beilleszkedési és magatartási zavarokból/nehézségekből fakadó hátrányok csökkentése, vagy lehetőség esetén megszüntetése.
- Harmonikus, önmaga problémáit megfelelően kezelni tudó személyiség kialakítása.
- Az egész élet során jól használható kompenzációs technikák elsajátítása. Az osztály, a többi tanuló bevonása fontos, ismerniük kell a pedagógus állásfoglalását, az értékelés szempontjait, a „miért másképp” kérdések felmerülése miatt.

Feladata

- Egyénre szabott fejlesztés a gyermek szükségleteinek figyelembe vételével.
- Differenciálás a szakértői/szakvélemény alapján.
- A pedagógus, a fejlesztő pedagógus és a Nevelési Tanácsadó munkatársának folyamatos kapcsolattartása, egymás munkájának kiegészítése, segítése.

Tartalma és tevékenységei

- A tanulóról kapott szakvélemény alapján az egyéni fejlesztési terv tartalmazza a a tanuló nevét, osztályfokát, a fejlesztendő területeket, az ütemezést, az eszközöket, módszereket.
- A dysfunkciók fejlesztése, a meglévő, jól működő funkciók bevonása a megismerő folyamatok megsegítése érdekében.
- A tanulók problémájának súlyosságától függően, egyéni vagy kiscsoportos képességfejlesztés. A fejlesztés területeit a rendelkezésre álló szakvélemények, valamint a pedagógusok jelzései alapján kerülnek meghatározásra.
- Az egyéni képességeket és az eltérő fejlődési ütemet szem előtt tartva valósuljon meg a mennyiségi és minőségi differenciálás.
- Megfelelő motivációs bázis kialakítása.
- A másodlagos tünetek (szorongás feladathelyzetben, kudarckerülő magatartás, esetleges agresszió, stb.) oldása.

Követelmények

- A fejlődés és fejlesztés lehető legkedvezőbb lehetőségeinek és feltételeinek biztosítása.

- A támasztott követelmények mindig személyre szabottak és a szakértői/szakvéleményben foglaltakra épüljenek.

Az alapfeladatok rangsorolása

A bevezető és a kezdő szakaszban (1-6. osztály) kiemelt hangsúlyt fektetünk az alapvető készségek elsajátítására: az olvasás, írás, számolás, szóbeli-írásbeli kifejezőkészség terén az alsó tagozatban olyan szintre akarjuk juttatni tanulóinkat, hogy azok révén önálló ismeretszerzésre, tananyag feldolgozásra legyenek képesek.

A dyslexiás tanulók az alsó tagozatban már megszokott módon állandó segítséget kapnak az órákon a tananyag-feldolgozáshoz, mert a dyslexiás tanulók számára eredményes fizika, matematika vagy történelemoktatás csak a szükséges nyelvezet elsajátítása után képzelhető el. Ezek a segédeszközök egyébként a nem dyslexiás többség számára is, mint többletgyakorlási lehetőségek jó szolgálatot tesznek az ismeretek elmélyítésében. Szükség esetén a felső tagozatos tanulóknál se szakadjon meg az alapkészségek fejlesztése.

Iskolán kívüli együttműködési lehetőségeink

Iskolán kívüli együttműködési lehetőségeink:

- Szülők,
- Pedagógiai Szakszolgáltató Központ,
- Pályaválasztási Tanácsadó,
- Szakorvosok, házi gyermekorvosok.

A tanulók képességeit folyamatosan értékeljük, kontrollvizsgálatok a szakértői bizottságnál, szöveges értékelés a fejlesztő napló alapján, konzultálunk a szaktanárokkal, szülőkkel, megjelöljük a további feladatokat.

Tanítást – tanulást segítő és értékelő eszközrendszer elemei

- Az iskola cél- és feladatrendszerének teljesítése érdekében, jelenleg legfontosabb a többségi pedagógusok szemléletmódjának alakítása, valamint a speciális helyiségek kialakítása, a meglévők kiegészítése, valamint a speciális eszközök, felszerelések gyarapítása. Ennek érdekében továbbképzési tervet készített az intézmény vezetősége, és csoportokban, önképzés keretében készülnek a kollégák a feladatok vállalására, módszertani kultúrájuk fejlesztésére. Az innovatív munkába bekapcsolódó nevelők rendelkezzenek a szükséges szemlélettel, magas szintű pedagógiai-, pszichológiai képességekkel.
- Értékelő esetmegbeszélések biztosítása.

Módszerek

- egyéni fejlesztési tervek készítése,
- az egyéni fejlődés folyamatos dokumentálása,
- egyéni fejlesztő lapok készítése,
- heterogén osztályszervezés.

Az integrációt segítő módszertani elemek

Az integrációt segítő módszertani elemek:

- A pedagógusaink alkalmazzák a differenciálást, a speciális eljárásokat, ezzel hozzájárulunk az együttnevelés - oktatás sikeréhez.
- Óráinkat, foglalkozásainkat úgy tervezzük és szervezzük, hogy felkeltse és fejlessze a tanulók kíváncsiságát, tanulási kedvét.
- A hibákat a tanulási folyamat szükséges velejáróinak tekintjük.

- A segítségnyújtáskor az öntevékenységet erősítjük – azt szeretnénk, hogy a tanulók csak annyi segítséget vegyenek igénybe, amennyire szükségük van. Így érhetjük el önállóságuk, önbizalmuk és egyéni képességeik fejlődését.
- A házi feladat **értelmes kiegészítője** a tananyagnak, a differenciált képességfejlesztés egyik fontos eszköze.
- Tanórán kívüli programok, szabadidős tevékenységek.

A továbbhaladás feltételeinek biztosítása

A továbbhaladás feltételeinek biztosítása:

- A kidolgozott pályaorientációs program kihasználása, adottságok, képességek szerint növekedjen a SNI és a tanulási, magatartási és beilleszkedési nehézséggel küzdő tanulók körében az érettségit adó intézményekben való továbbtanulás.
- Kidolgozzuk a továbbhaladás feltételeit.
- Az SNI és a tanulási, magatartási és beilleszkedési zavarral/nehézséggel küzdő tanulóink rendszeresen járnak iskolába, részt vegyenek a fejlesztő foglalkozásokon.

A 8. osztályos tanulókat sikeresen tudjuk beiskolázni a középiskolákba.

IX. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek:

A tevékenység célja segíteni azon tanulók beilleszkedését az iskolai környezetbe, akik szociális körülményeiket tekintve, tartós betegségük miatt vagy egyéb okból hátrányos helyzetűek, így különösen a csonka családban felnövő gyermekek vagy munkanélküli szülők gyermekei.
Ehhez először elemeznünk kell azokat a károsan ható tényezőket, amelyek hozzájárulnak a hátrányos helyzet kialakulásához.

Ilyenek:

- a családi mikrokörnyezet (pl. lakásviszonyok, jövedelmi viszonyok, kulturális helyzet, nevelési hagyományok stb.);
- a családi házon kívüli környezet (pl. utca, lakókörzet, társas kapcsolatok);
- az iskolai környezet (pl. helytelen nevelői magatartás, rossz tanár-diák viszony, a tanuló peremhelyzete a közösségben stb.).
- A hátrányok számbavétele után meghatározzuk tevékenységünk célját és a hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformákat.

A szociális hátrányok enyhítését iskolánkban az alábbi tevékenységi formák szolgálják:

- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése.
- Felzárkóztató ill. tehetséggondozó programok szervezése.
- Drog- és bűnmegelőzési programok (pl.: 7-8. DADA - program).
- Mentálhigiénés programok.
- Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon, értesítés (iskola honlapja, levél…).
- Motiválás arra, hogy a gyermek napközis ellátásban részesüljön.

- Szoros kapcsolat a polgármesteri hivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.
- A tankönyvtámogatás elveinek, mértékének meghatározása.
- Táborozási hozzájárulások.
- Pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon.
- Az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata.
- A nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai.
- A szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése.
- A továbbtanulás irányítása, segítése.

X. A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei:

A szülőkkel való kapcsolattartás igen fontos, hiszen ideális esetben, ha az iskola és a szülői ház nevelési alapelvei, pedagógiai céljai egybeesnek, egymást erősítik. A valóságban ez nem mindig van így, hiszen a szülők gyakran nem ismerik igazán az iskola célkitűzéseit, vagy ha ismerik is, csak részben azonosulnak azokkal.
Nagyon fontos tehát, hogy a szülő megismerkedjen az iskola alapelveivel, tisztában legyen az elvárásokkal.
Ugyanakkor a nevelőknek is törekedniük kell arra, hogy minél inkább megismerjék az egyes tanulók családi körülményeit, időben észleljék az esetleges konfliktushelyzeteket, s ha lehetséges, segítséget nyújtsanak a problémák megoldásához.
Az iskolai nevelés, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház és a pedagógus közösség koordinált aktív együttműködése.

X/1. Ezen együttműködés alapja
- a gyermek iránt érzett közös nevelési felelősség
- a kölcsönös támogatás
- bizalom és tájékoztatás
- őszinteség

X/2. A szülők részéről a nevelőmunka segítéséhez az alábbi közreműködési formákat várjuk el:
- aktív részvételt az iskolai rendezvényeken
- érdeklődő-segítő hozzáállást
- őszinte véleménynyilvánítást
- együttműködő magatartást
- nevelési problémák megbeszélését, közös megoldáskeresést

X/3. Iskolánk a gyermekek helyes neveléséhez a következő segítségnyújtási formákat kínálja:
- Szülői értekezletek
- fogadóórák
- nyílt napok, nyílt órák szervezése
- rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről, magatartásáról

- művészeti oktatást
- drámapedagógiai foglalkozások
- pályaválasztási tanácsadás
- családlátogatás
- közös kirándulások

X/4. Felvételi tájékoztató
A városi óvodákban megjelenő kiadványokban röviden bemutatjuk iskolánkat Azok a szülők, akik komolyabban érdeklődnek, bővebb írásbeli tájékoztatót kérhetnek, aminek hátoldalán egy jelentkezési szándéknyilatkozat is található.

X/5. Szülők az iskolában
A gyermeknevelésben kétségkívül a szülő felelőssége a legnagyobb. Lehetővé kell tehát számára tenni, hogy gyermekét iskolai körülmények között is láthassa anélkül, hogy a tanulási, nevelési munkát zavarná. Nyílt órákat tartunk, ill. előzetes bejelentés-megbeszélés vagy meghívás után tanórát látogathat a szülő.
Első osztályos kisdiákjaink gyorsabb és harmonikusabb beilleszkedését eredményezi, ha szülei reggelente bekísérik őt az osztályterembe és segítenek neki előkészülni a tanuláshoz. A tanítónő így néhány szót válthat a szülővel, ami a hatékonyabb foglalkozást elősegítheti. Délután szintén a szülővel készülnek a hazamenetelre. Együtt tesznek rendet a padban, a szülő megnézheti az aznapi munkát. Közben még az iskoláskor kezdetén belülről is megismeri működési sajátosságainkat, nevelési elveinket. Így a család és az iskola között napi kapcsolattartás alakul ki, amit legjobb tudásunk szerint igyekszünk a gyermek érdekében használni.
Kívánatos az osztályonkénti szülőkkel együtt tartott kirándulás, közös program szervezése, ahol a szülők egymással is megismerkedhetnek, és kötetlen formában beszélgethetnek.

X/6. Tanárok fogadóórája. Szülői értekezlet
Az alsó tagozat nyitottsága miatt napi kapcsolat alakul ki a szülők és a pedagógusok között. A felső tagozat valamennyi tanára havonta egyszer fogadóórát tart. Így a szülők havonta érdeklődhetnek gyermekük előmeneteléről, viselkedéséről. Ennek tényét tanévkezdéskor az ellenőrző könyv útján, év közben az osztályok hirdetőtábláin jelezzük.
Az évenként tartott rendszeres szülői értekezletek a következők: tanévkezdő és félévzáró; a tanulmányi és közösségi feladatok, eredmények és problémák megvitatására.
Első osztályos tanulók szüleinek évkezdő tájékoztatója.
Ötödik osztályos szülők évkezdő szülői értekezlete a szaktanárok bemutatkozásával
Nyolcadik osztályos szülők szülői értekezlete a továbbtanulásról, pályaválasztásról.
Egyéb esetben akkor tartunk szülői értekezletet, ha a szülők legalább fele kéri, illetve valamilyen aktualitás szükségessé teszi.

X/7. Írásbeli tájékoztatás a tanuló előmeneteléről viselkedéséről
A tanulók életkorának megfelelően kapnak szerepet az ellenőrzőbe, bizonyítványba kerülő érdemjegyek, szöveges értékelések. Felső tagozaton a szülőkkel való találkozás ritkább, ezért nagyobb jelentőséget kap az ellenőrzőbe kerülő jegyek ellenőrzése, aláíratása.

X/8. Szülői képviselet
A szülői képviselet a felsőbb évfolyamokon működik, ahol a napi kapcsolattartás a gyermekek önállósodásával megszűnik. Évfolyamonként egy szülő tart kapcsolatot az iskola igazgatójával. A különböző problémák esetén ez lehet mindig más-más képviselő, aki az adott csoport gondját megfelelően tudja képviselni.

A Szülői Munkaközösség osztályonként két választott képviselővel működik.

X/9. A tanulókkal való kapcsolattartás
A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diáktanács felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják.
A diáktanács havonta egyszer tart összejövetelt, évente egyszer nagygyűlést.
A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel.
Az osztályfőnökök folyamatosan kapcsolatot tartanak osztályaikkal, ez iskolánkban nem korlátozódhat csupán az osztályfőnöki órákra.

XI. Iskolai egészségnevelési, egészségfejlesztési program

1. Alapfogalmak

Mi az egészség?

- Testi, lelki, szociális jólét állapota, nem a betegség hiánya
- Alkalmazkodóképesség a környezet változásaihoz
- Összhang a fizikai, a lelki és a társadalmi lehetőségek közt.
- Kiteljesedése az egyén társadalmi integrációjától is függ (család, iskola, más közösségek)

Egészségnevelés:

A tanulók egészségkulturáltsági szintjének emelésével egyidejűleg olyan tevékenység kialakítása, amely az ismereteket aktív magatartássá formálja.

Egészségfejlesztés:

Magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, mentálhigiéné, az önsegítés feladatait, módszereit.

2. Az egészségnevelés célja:

Az egészség, mint elfogadott érték épüljön be az iskola mindennapjaiba. A nevelés során növekedjen a tanulók felelősségérzete önmaguk, mások és környezetük iránt. Célunk, hogy megtanítsuk diákjainkat az egészségügyi szolgáltatások helyes és célszerű igénybevételére, a szűrővizsgálatokon való rendszeres és önkéntes részvételre.
Célunk továbbá az iskolai testnevelés és sport egészségmegőrző hatásának növelése, a sport egészségmegőrző szerepének népszerűsítése, tudatosítása. Programunk tartalmazza a mindennapi testedzés megvalósítására szolgáló programot is.

3. Az egészségnevelés alapelvei:

- a szellemi, a testi és a lelki nevelést egyformán fontosnak kell tekinteni
- tervszerű, szervezett, rendszeres tevékenység
- kiterjed minden tanulóra
- résztvevője az iskola minden dolgozója
- helyes cselekedésre serkentő

- segíti az „egészséges iskolai légkör” kialakulását
- személyiség megerősítése
- csoportfelelősség területét szélesíti, bővíti (iskolavezetés, tanár, diákcsoport)

4. Egészségnevelés, fejlesztés területei:

A./ Testi nevelés:

- személyi higiéné
- környezet higiéné
- környezetvédelem
- testnevelés- és sport – több mozgás
- egészséges táplálkozás
- balesetek megelőzése
- elsősegélynyújtás
- időben orvoshoz fordulni – szűrővizsgálatok
- megelőzésre nevelés
- biztonság igénye
- szexuális nevelés (szerelem, házasság, nem kívánt terhesség,)
- életkorral járó biológiai sajátosságok

B./ Pszichohigiénés nevelés:

a./ <u>Egészséges életvezetés</u>

- napi és heti életritmus
- alvás, tanulás, munka, játék
- ellenállni a reklám nem kívánatos hatásainak
- fogyasztói szokások
- pozitív értékrend kialakítása
- a jó közérzet, a boldogság és sikeresség szükségletének kontrollálása – belső harmónia

<u>b./ Stressz elhárítás</u>

- apróbb sikertelenség elviselése
- konfliktusok megoldása, problémamegoldás
- önismeret, én tudat
- dönteni tudás

c./ Deviancia megelőzése

- szenvedélybetegségek megelőzése
- dohányzás-, alkohol-, drogtagadás
- társas kapcsolatok egészségi, etikai kérdései

d./ Érzelmi nevelés

- az életkorral járó pszichohigiénés életmódi tennivalók
- érzelmeket felismerni, kifejezni saját erényeit, gyengéit felmérni, érzéseket kezelni
- empátia-képesség fejlesztése, segítőkészség, felelősségérzet, akaraterő fejlesztése

C./ Szociális higiénés nevelés:

a./ Kedvező társas kapcsolatok építése, fenntartása

- barátságok kialakítása
- kommunikáció fejlesztése
- kreativitás, aktivitás, együttműködés, vitakultúra fejlesztése, megtartása
- etika, érték szabályok kialakítása, korlátokat felállítani és elfogadni (házirend)
- szerepfeszültségek feloldása, érintkezési zavarok megelőzése
- társadalmi izoláció megelőzése (hátrányos helyzetűek)
- társadalmi támaszok (család, barát, egyesület, kisközösség…) fontossága, előnyei

4. Az egészségnevelés színterei

A./ Tanítási órákon

Minden tanár, tanító képes arra, hogy szaktárgyába megtalálja az egészség propagálásának lehetőségeit és ezeket építse be a tananyagba. Ezt a kerettanterv sok helyen elő is írja a tantárgyak tartalmi részében. A biológia, kémia, technika, természetismeret, rajz, irodalom tantárgyak pedig különösen alkalmasak célkitűzéseink megvalósítását segíteni. Az iskolában dolgozó minden pedagógus és alkalmazott személyes példamutatása is hirdesse az egészségnevelés fontosságát.

B./ Egészségnevelés a testnevelési órákon

- A helyi tanterv szerint a testnevelés tantárgy oktatásának: gimnasztika, atlétika, torna, két szabadon választott labdajáték, küzdősportok, úszás, szabadidős sportok jelentik az alapját
- Az életmód és a tartási rendellenességek gyakorisága miatt órák elején tartásjavító gerinctorna bevezetése.
- A tanulók általános fizikai teherbíró képességének mérése (évente kétszer)
- Minőség-ellenőrzés: a tanulók egységes mérése, értékelése, és minősítése

- Az iskolaorvos és védőnő vizsgálati módszereinek, illetve adatainak kibővítése, hogy felvilágosítást kapjanak a tanulók funkcionális állapotáról.

C./ Egészségnevelés az osztályfőnöki órákon

Az osztályfőnök összefogja, egységben láttatja a szaktárgyak idevágó, de szerteágazó ismereteit és az életvezetés tudatosságára nevel.
Ilyenek pl. a táplálkozási szokások, a szükségtelen „túlcsomagolás”,
Az osztályfőnöki órák egészségneveléssel foglalkozó témaköreibe minden évfolyamon beépítjük a stressz- és konfliktuskezelés technikáinak tanítását.

Az olyan káros szenvedélyek megelőzésére, mint a drog, alkohol és a dohányzás, a 7-8. évfolyamon beépítjük a DADA - programot. Ezeket az osztályfőnöki órákat az iskolaorvos, illetve a védőnő szükség szerinti bevonásával, esetleg mentálhigiénés szakember felkérésével tartjuk meg. A DADA - programot a rendőrség szakembere tartja.

D./ Egészségnevelés tanórán kívül

a. Szakmai szervezetekkel való együttműködés
Védőnői ügyelet biztosítása; Egészségügyi szűrővizsgálatok (fogászat, szemészet, hallás vizsgálat, stb.); Egészségügyi felvilágosító előadások;

b. Versenyekre való felkészítés
Ajánlott versenyek:
– Sport: labdarúgás,
– Egészségvédelem: drogprevenciós-nap
A tanulók igényei szerint más sportágakban, egészség-és környezetvédelmi témákban is szervezünk, biztosítunk felkészülési lehetőséget.
A foglalkozások az iskola bérelt tornatermében, udvarán, és szaktermeiben zajlanak délutánonként.

c. Részvétel megyei, vagy országos akciókban és programokon

Rendszeresen részt veszünk a megyei, illetve országos sport, egészség- témájú programokban, pályázatokon. A nyert összegeket a tanórai és tanórákon kívüli programok színvonalas megvalósítására fordítjuk.
A helyi Vöröskereszttel ápolt jó kapcsolatok révén részt veszünk a Véradások szervezésében, a mozgósításban.

d. Helyi kezdeményezések

Témanapok
Olyan témanapokat kívánunk meghonosítani, amikor a diákok érdeklődésüknek megfelelő szervezett programokon vehetnek részt. Meghívott előadókkal, szervezetekkel vesszük fel a kapcsolatot.
Ilyen témanapok a következők:
Diáksport-nap: egész napos rendezvény, sport, egészség, baleset megelőzés
Dohányzásmentes Világnap: filmvetítés, beszélgetés

A továbbiakban újabb témákban hívjuk fel diákjaink figyelmét **2-3 jeles nap (**Egészségügyi Világnap, Nemzetközi Vöröskereszt Napja, Lelki Egészség Napja) kapcsán az ügy fontosságára.

Ennek lehetséges módjai:
- helyi rajzverseny és kiállítás
- faliújság
- vers, illetve novella pályázat
- felkért előadó
- helyi vetélkedő
- futóverseny stb.

D./ Iskolai étkeztetés

Az egészségnevelés és fejlesztés fontos területe az egészséges táplálkozás. Az átlagos magyar étkezési szokások miatt sok a túlsúlyos és – sajnos – egyre több az alultáplált fiatal. Az iskolai étkezés milyensége és mennyisége ezért kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon. A kulturált étkezés lehetőségének biztosítása pedig nevelőmunkánkat segíti.

a. Az iskola tágas, világos, megfelelően felszerelt ebédlővel és melegítő konyhával rendelkezik. Az étkeztetés szervezésével igyekszünk biztosítani a kellő időt az ebéd elfogyasztására. Az ételt szállító konyha javarészt gyermekétkeztetést lát el, ezért kiemelt szempont az egészséges táplálkozásra való törekvés (az alapanyagoknak és az adalékanyagoknak az egészséges táplálkozás követelményeit szem előtt tartó megválasztása).
b. Intézményünk szükség esetén tud diétás ételt biztosítani a rászoruló (lisztérzékeny, diabetes betegségben szenvedő) gyermekeknek.

5. Mindennapos testmozgás

Statisztikai adatokkal igazolható, hogy a középiskolás gyermekek felénél diagnosztizálható valamilyen tartási rendellenesség, gerincferdülés, statikai lábbetegség. Ezek az általános iskolában kezdődő és a középiskolában fokozódó elváltozások rendszeres testmozgással, célirányos gimnasztikával megelőzhetőek lennének. Az elváltozások gyakorisága nem igazolja a testnevelési órák hatékonyságát. Nem az a fontos, hogy minél nagyobb erőkifejtésre serkentsük a fiatalokat, hanem azzal tudunk segíteni, ha megadjuk a lehetőséget a mindennapi testmozgásra. Ezt felismerve, a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló rendelet (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 128. § (3) bekezdés) előírja a diákok mindennapos testedzésének biztosítását.

A./ Célok, alapelvek

- Minden tanuló minden nap vegyen részt valamilyen testmozgásban
- Testnevelés órán megfelelő terhelést kapjon
- Minden testnevelés órán legyen gimnasztika a helyes testtartást, helyes légzést kialakító gyakorlatok
- Gyógytorna gyakorlatok
- Minden testnevelés óra – testmozgás örömöt és sikerélményt jelentsen még az eltérő adottságú tanulóknak is.
- Érvényesüljön a testnevelés személyiségfejlesztő hatása

- Tanítsunk olyan sportokat is, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében (szabadidő sportok, játékok, aerobik)
- A tanulók testi-biológiai fejlődése csak rendszeres, napi testneveléssel és sporttal (testmozgással és testedzéssel) biztosítható. Ez a feladat sem előbbre, sem későbbre nem hozható és semmiféle más tevékenységgel nem helyettesíthető.
- A kisgyermekek a legmaradandóbb élményüket életük elő tíz évében gyűjtik. Ha a testi készség és képességfejlesztés ebben az életkorban elmarad, a későbbiekben nem, vagy csak alacsony szinten pótolható.
- Fizikai képességek kialakítása és fejlesztése (is) csak az érzékeny szakaszokban gazdaságos (Pl. az úszástanulás érzékeny időszaka 3-10, az ügyességé 10-13 éves kor)

B./ A mindennapos testedzés formái

a. Az alsó tagozaton a heti testnevelés órák száma: 3-5

A játékos, egészségfejlesztő testmozgás megszervezése a következőképpen történik:
- 15 perc a „nagyszünetben" a sportudvaron (rossz idő esetén a folyóson)
- A második 15 perces testmozgásra a tanórák végén – a napi terhelésnek, fáradtságnak a függvényében kerül sor.

b. A felső tagozaton a heti testnevelés órák száma: 3-5

c. Sportköreinket az adott tanév elei igényfelmérés alapján szervezzük:

Lehetőségeink: labdarúgás
asztalitenisz
játékos testedzés

d. Szabadidő kibővítése
- a tornaterem használatának további lehetősége időbeosztás szerint
- udvari sportpályák használata stb.

e. A napközi otthoni szolgáltatásunkat igénybe vevő diákok a délutáni programjuk részeként tornatermi vagy udvari testnevelési foglalkozáson vesznek részt minden nap.

f. Úszásoktatás

Az iskola ajánlja a szülőknek, hogy az úszni még nem tudó alsó tagozatos tanulók iskolai időben úszásoktatásban vegyenek részt. Az oktatást az iskola megszervezi, biztosítva annak személyi feltételeit is.

6. Segítő kapcsolatok, partnerek

- ifjúságvédelmi felelősök
- szülők, család
- iskolai szülői munkaközösség,
- iskolaorvos, háziorvos, védőnő
- gyermekjóléti szolgálatok, nevelési tanácsadók, családsegítők
- rendvédelmi szervek ifjúságvédelmi munkatársai (DADA program)
- Magyar Vöröskereszt helyi csoportja

- ÁNTSZ
- Országos programok koordinátorai

Egészségnevelő, egészségfejlesztő munkánk csak akkor lehet eredményes, ha közösen, egymást segítve és megerősítve végezzük azt diákjaink, gyermekeink egészsége érdekében.

XII. Az iskola környezeti nevelési programja

1. A környezeti nevelési program elkészítésének alapjai

1. 1. Törvényi háttér

Az ***Alkotmány*** környezetvédelemmel kapcsolatos paragrafusai:

XXI. cikk (1) bekezdés A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

XX. cikk (1) bekezdés A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

Környezet- és természetvédelmi jogszabályok:

Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. Törvény a környezet védelmének általános szabályairól). A törvény célként az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását fogalmazza meg.

A törvény 54. § 1. cikkelye szerint „minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére". A nevelés állami és önkormányzati feladat. Legfontosabb dokumentumaként a ***NAT***-ot, a ***Nemzeti Környezetvédelmi Programot*** (illetve annak részeként a Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogramot) említi.

A ***Természetvédelmi törvény*** (1996. évi LIII. Törvény) kimondja, hogy a természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat.

Az 1997. évi XLI. ***Törvény a halászatról és a horgászatról*** is számos környezeti nevelési feladatot tartalmaz (tanfolyamok, vizsgák, fajismeret, természetvédelem).

A ***géntechnológiai tevékenységről*** szóló 1998. évi XXVII. ***Törvény*** 30. és 31. §-a foglalkozik az oktatással, a képzéssel és a tájékoztatással.

Az ***állatok védelméről és kíméletéről*** szóló 1998. évi XXVIII. ***Törvény*** célja, hogy elősegítse az állatvilág egyedeinek védelmét, fokozza az emberek felelősségtudatát az állatokkal való kíméletes bánásmód érdekében, valamint meghatározza az állatok védelmének alapvető szabályait. A törvény kimondja, hogy az oktatás során állatkísérletek elvégzésére a diákokat nem lehet kötelezni.

Nemzeti Környezetvédelmi Program (a Kormány 2031/1998. határozata) helyzetértékelése szerint: „A környezetvédelemben felmerülő problémák jelentős része vezethető vissza arra a tényre, hogy Magyarországon még nem megfelelő szintű a környezeti tudatosság foka." A társadalmi részvétel és tudatosság erősítésében kiemelkedő szerepe van a közoktatási, felsőoktatási és kulturális intézményekben folyó tevékenységnek.

1999-ben elkészült a ***Nemzeti Biodiverzitás Stratégia***, a Globális Környezeti Alap és az UNEP (ENSZ) támogatásával. Az akcióprogram elkészítését az 1992-es Rió de Janeiróban megrendezett ***Környezet és Fejlődés Konferencián*** aláírt – általunk 1995-ben ratifikált biodiverzitás egyezmény – tette feladatunkká.

A 2000. évi ***Hulladékgazdálkodásról szóló*** XLIII. ***Törvény*** 54. §-a kimondja, hogy a Kt. 54-55. §-ában foglaltak alapján a hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik.

Egészségügyi jogszabályok

A ***Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogram*** (1996) 9.5 pontja részletesen foglalkozik a környezet-egészségügy oktatásával, nevelésével.

Az Egészségügyi Világszervezet számos idevonatkozó dokumentuma, az „Egészség 21" Regionális Stratégia szakmai hátteret nyújt a hazai az ***„Egészség évtizedének Johan Béla Nemzeti Programja"*** 2002 kidolgozásához.

Közoktatási jogszabályok

A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló rendelet (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet) szerint a pedagógiai programok átalakításánál a személyiség és közösség fejlesztés megtervezésében kiemelt hangsúlyt kell fektetni a NAT kiemelt közös követelményeire, köztük a környezeti nevelésre.

A ***Nemzeti Alaptanterv*** kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést. Elengedhetetlenül szükséges a NAT részeként a környezetvédelmi, természetvédelmi oktatás továbbfejlesztése.

1. 2. Helyzetkép

Az iskola működése környezeti nevelési szempontból

Az iskolában a környezeti nevelés mozzanatai több területen jelen vannak, ám környezettudatos attitüd még nem hatja át kellően a nevelő-oktató munkát továbbá az iskolai élet egyes részterületeit.
A pedagógusok törekszenek az igényes környezet kialakítására. Ezt bizonyítják az iskola épületének, tantermeinek állandó díszítése és környezetének ápolása.

1.3. Erőforrások

Személyi erőforrások:

Tanárok: Tudatosítják a gyermekekben a környezet értékeit. Hozzájárulnak a megfelelő környezeti attitüd kialakulásához. Környezeti tartalmakat közvetítenek. Megalapozzák a környezeti problémák többoldalú megközelítését és a megoldásukhoz szükséges együttműködő készséget. Munkájukat segíti az iskolaorvos, a védőnő és a részfoglalkozású szabadidő-szervező.

Tanulók: Megismerik a környezet értékeit, az ember természet iránt viselt felelősségét.

Adminisztratív és technikai dolgozók: Környezettudatos munkavégzésükkel járulnak hozzá a környezeti neveléshez.

Szülők: Megerősítik a gyermekekben azt a környezettudatos magatartást, amit az iskola is közvetít.

NGO-k: Szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik a környezeti nevelési munkát.

2. Jövőkép, alapelvek, célok

2.1. Az iskola jövőképének környezeti vonatkozásai, hitvallása

A bennünket körülvevő természeti és társadalmi értékek megőrzése, védelme létfontosságú környezeti válságokkal teli világunkban. Ezért iskolai oktató – nevelőmunkánk során fontosnak tartjuk, hogy tanulóink érzékennyé váljanak szűkebb és tágabb környezetük – és a világ globális problémái iránt.
Törekvésünk, hogy kialakítsuk bennük a felelősséget saját testi és szellemi fejlődésükért, egészségük megőrzéséért. Mindezek mellett célunk, hogy elősegítsük tanulóink környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy felnőve képesek legyenek környezetük aktív védelmére, értékeinek megőrzésére.

2.2. Hosszú távú környezeti nevelési célok:

az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
rendszerszemléletre nevelés
holisztikus szemléletmód kialakítása
fenntarthatóságra nevelés
a környezetetika hatékony fejlesztése
érzelmi és értelmi környezeti nevelés
tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
tolerancia kialakítása
a környezettudatos magatartás és életvitel segítése
az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése
az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése
az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása
ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat,
helyzetfelismerés, ok–okozati összefüggések
problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség
globális összefüggések megértése
létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása
a családi életre nevelés fejlesztése
az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése

2.3. Rövid távú célok és feladatok

- A környezeti nevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg.
- Természeti – épített – szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése.
- Helyi értékek és problémák feltérképezése, helyi célok megfogalmazása (pl. öreg fák megóvása, faültetés, madárvédelem, szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékosság, stb.)
- A szülőkkel, az iskola környezetében élőkkel a kommunikáció fejlesztése.
- Tantárgyközi kapcsolatok építése, hogy a tanulók egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket.
- A pedagógusok, a felnőtt dolgozók és a szülők személyes példájukkal legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői.

2.4. Adottságok, célok és feladatok összefüggése

Az iskola elhelyezkedéséből adódó jellemzők:	**Célok:**	**Tevékenység, feladat:**
Közepes forgalom	Közlekedési biztonság növelése	- közlekedésbiztonsági ismeretek kiemelt tanítása
Zaj	Csökkentés	- fák, cserjék ültetése
Légszennyezés	Csökkentés	- zöldesítés az iskola környékén, az iskolakertben és a növények gondozása, pótlása - gyomtalanítás, parlagfű-irtás
Szemét	Tiszta, egészséges környezet	- szeméttárolók sűrítése - szelektív hulladékgyűjtés, (papír, olaj, fémdoboz, szárazelem) komposztálás - felvilágosító előadások az egészségkárosító anyagokról és a fertőzési veszélyekről
Kevés játszótér	A gyerekek mozgásigényének kielégítése	- újabb játszóterek - az iskolai játszótér felszerelésének bővítése,
Az iskolabelső	Tiszta, meghitt környezet	- festések, felújítások, a dekorációhoz falitáblák, élősarkok, akvárium, madarak, a mellék-helyiségekben szappan, WC papír - dohányzásra külön helyiség kialakítása - portalanítás (atkák-allergia) - gyakori szellőztetés (beltéri szennyezőanyagok: formaldehid, szén-dioxid) - lábtörlők alkalmazása
Energia-felhasználás	Takarékos fűtés	- gázkazán szabályozása - nyílászárók javítása, tető szigetelése
Vízfelhasználás	Egészséges ivóvíz, vízfogyasztás csökkentése	- víztakarékos öblítés, csapok karbantartása, a klórozott szénhidrogéneket kiszűrő víztisztítók alkalmazása
Udvar	Biztonságos aljzat	- az aszfaltozott rész felújítása, gumiburkolatok létesítése

Az iskola eszközellátottsága	A tanítás-nevelés élmény-központúságának növelése, az esztétikai érzék fejlesztése – egészséges személyiség	- a tantermekben írásvetítő, TV, video és számítógép - esztétikus dekorációk, falitáblák, szemléltető-anyagok - digitális fényképezőgép, gáztűzhelyek, konyhai eszközök, ismeretterjesztő folyóiratok, könyvtár, médiatár

3. Tanulásszervezési és tartalmi keretek

3.1. Környezeti nevelés az általános iskola 1-4. évfolyamán

Az iskolába kerülő gyermekeket egy vagy két pedagógus gondjaira bízzák. A tanító által kialakított környezet, az általa nyújtott viselkedési minta, értékrend a környezeti nevelés szempontjából is döntő. Az esztétikus, rendezett környezet, a mindennapi élet megszervezése segíti a kisiskolásokat az új környezetben való eligazodásban, és felkelti a vágyukat az iskolai élethez, a munkához nélkülözhetetlen tisztaság és rend iránt. Bár tudjuk, hogy a kisgyerekek először az olvasás, írás, számolás rejtelmeivel vannak elfoglalva, szívesen csodálkoznak rá egy – egy természeti jelenségre, szépségre is.
Az iskolaérett gyermek közvetlen környezetének számos jelenségével találkozott már, sok személyes emléke, tapasztalata van, de ennek olykor nincs is tudatában. A tanító dolga, hogy a mozaikszerű tudásdarabokat egymás mellé illessze, rendezze.

Nevelési cél: a természet élvezete, szeretete, fontossága, az egyéni felelősség felébresztése (nem pazarolok, nem szemetelek, nem ártok senkinek, magamat megvédem), nem akarom, hogy a természet megváltozzon, hogy a növényeknek, állatoknak, embereknek rossz legyen.
A természet védelmére nevelés érzelmi, esztétikai, erkölcsi, értelmi folyamata.

Tanórai keretek
A **környezetismeret tantárgy** a valóságos környezet megfigyelésével, vizsgálatával kielégítheti a gyermeki kíváncsiságot. Felkelti a természeti jelenségek megismerésének vágyát, bemutatja az élővilág sokszínűségét, az élőlények egyedi, megismételhetetlen voltát, az ember felelősségét az élővilág megőrzésében.
Ahhoz azonban hogy, a tanítványainkban kialakítsuk a kívánt magatartásformát, erős érzelmi kötődést kell létrehozni, mely e viselkedés egyik motivációs bázisa. Erre lehetőség kínálkozik a **magyar nyelv és irodalom** órákon is. A versek, a történetek személyes hangon szólnak a gyermekekhez. Nagy íróink és költőink természetszeretete átsugárzik a gyerekekre.
Az érzelmi kapcsolat létrejöttét segíthetjük a **rajz és vizuális kultúra** tanítása során. Itt lehetőség nyílik a természet sokszínűségének, formagazdagságának tanulmányozására. A természetes anyagok használata új érzékelési területen, a tapintáson, a szagláson keresztül ad élményt a gyerekeknek.
A **technika - életviteli** órákon a felhasznált természetes anyagok, az épített környezet megismerése nyújt lehetőséget a környezeti nevelés számára.

Az **ének – zene** órákon tanult népdalokban gyakran jelenik meg a természet szépsége. Zenehallgatáskor a gyermekek átérzik a természet szépségét. Törekvés ébred bennük a természet őrzése iránt. A zenehallgatás közös élményt nyújt számukra.
Testnevelés órán közvetlenül találkoznak a természeti környezettel, melynek tisztasága, rendezettsége, egészsége közvetlenül is befolyásolhatja tanulóink teljesítményét, „mozgási kedvét". Az örömmel végzett tevékenység együttműködésre, toleranciára, önnevelésre serkent.
A **matematika** tanulása közben tanulóink megismerkednek az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyaival.

3.2. Környezeti nevelés az általános iskola 5-6. évfolyamán

Nevelési cél: természet – ember – társadalom.
Képzelet által: az ember a természet része, a létezés öröme, a természet szépsége, fensége, az ember belső és külső világának összekapcsolása (művészet) Erkölcs-magatartás által, ismeret által.
A nevelés értelmi szakasza: magatartást megerősítő ismeretrendszer, mely a környezet egységére, folyamatai összefüggésére, az emberi tevékenységhatásaira helyezi a hangsúlyt.
Természettudományok, társadalomtudományok, művészettudományok.

Tanórai keretek

Az alábbi környezeti tartalmakat kívánjuk beépíteni helyi tantervünkbe.

Magyar nyelv és irodalom:

- Az irodalmi művekben megjelenő természeti – és környezeti értékek, azok harmonikus kapcsolatának megismerése.
- Hivatalos iratok készítésének elsajátítása (kérvények, javaslatok, petíciók).
- Törekvés a helyes és szép beszédre.
- Az esztétikai, erkölcsi érzékenység fejlesztése.

Történelem:

- Hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet?
- A múlt eredményeinek és hibáinak megismerése révén a természetes és az épített környezetért való felelős magatartás formálása.
- A helyi történelmi értékek megismerése, védelme.
- A hagyományok tiszteletének kialakítása.
- Az egész világot érintő globális problémák megértésének segítése; hangsúlyozottan az egyén, az állam és a társadalom felelőssége és feladatai a problémák elhárításában, csökkentésében.
- A földrajzi környezet hatása egy ország, térség fejlődésére.

Etika:

- A „teljes élet” élése a természet károsítása nélkül (magatartási – és életviteli minták).
- Az egészséges és esztétikus környezetre való igény kialakítása.
- Annak a tudatosítása, hogy az utódoknak is megfelelő életteret kell hagynunk.
- Környezetünk értékeink felismerése, tisztelete, védelme.

Idegen nyelv

- A nyelvtanítás egyéb módszereinek segítségével a hazai környezeti problémák megismerése; más országok hasonló problémáinak feltárása.
- Más népek környezetvédő tevékenységeinek, szervezeteinek megismerése.
- A környezettel szembeni nemzetközi felelősség szemléletének kialakítása.

Biológia és egészségtan:

- Ökológiai életmód kialakítása.
- A földi élővilág sokféleségének, e sokféleség értékének megismerése.
- Az élőlények alapvető szervezeti – működési jellemzői, az azok között lévő ok – okozati összefüggések.
- A globális környezeti problémák és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségei.
- A környezet – egészségügyi problémák megismerése, megelőzésük illetve mérséklésük módjai.
- A testi – lelki egészséget megőrző életviteli technikák elsajátítása.

Kémia:

- A tanulók figyelmének felhívása a kémiai ipar jelentős környezetkárosító, valamint potenciális környezetvédő szerepére egyaránt.
- Az anyag – és energiatakarékosság, mint a környezetvédelem egyik hatékony módszere szemléletének kialakítása.
- Az elterjedt vegyszerek és ezek élettani hatásainak megismerése (környezetbiztonság).
- A különböző technológiák hatása a természeti és épített környezetre, ezek gazdasági hatásainak felbecsülése.

Természetismeret (5-6. évf.):

- Az egészséges környezettel harmonikus életvezetési szokások kialakítása.
- A környezet állapota iránti érzékenység, az ökológiai szemlélet, a helyes magatartásformák és értékrend kialakítása.
- Környezettudatos döntések elősegítése.
- A leggyakoribb környezetszennyezések megismerése.

Földünk és környezetünk:

- Tapasztalatok, ismeretek, élmények szerzése a közvetlen élő és élettelen környezetről.
- A földrajzi környezet hatása egy ország, térség fejlődésére.

- A természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeként lezajló változások felismerése, értékelése.
- A regionális és globális problémák megismerése, és a lehetséges megoldási módok számbavétele.
- A természeti és társadalmi értékek megismerése, megőrzése.

Fizika:

- Az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzás, zaj, rezgés) egészségkárosításának megismerése.
- A fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti hasonlóság, valamint az élő és élettelen közötti kölcsönhatások felismerése.
- A környezet változásainak, a változások okainak értelmezése, s ezek tudatában megoldások keresése a környezeti problémákra.
- A környezeti változások fizikai magyarázatának megismerése, megértése.

Matematika:

- A tanulókat körülvevő konkrét környezet mennyiségi és térbeli viszonyainak megismerése mérése.
- A környezeti mérések eredményeinek értelmezése, elemzése, statisztikai módszerek alkalmazása, reális becslések képességének kialakítása.
- Más tárgyakban megismert környezeti összefüggések matematikai módszerekkel való szemléltetése, táblázatok, grafikonok készítése, elemzése.
- A logikus gondolkodás, a szintetizáló – és lényegkiemelő képesség fejlesztése.

Technika és életvitel:

- Annak a megismertetése, miképpen tudunk együtt élni azzal a technikai környezettel, amelyet az élet megkönnyítése érdekében hoztunk létre.
- A fenntartható fejlődés összefüggéseinek, követelményeinek, problémáinak feltárása.
- A környezetgazdálkodás lényegének megismerése.
- A környezeti válság okainak és lehetséges megoldásainak bemutatása.

Ének – zene:

- A természeti és művészeti szépség rokonságának felismerése.
- A természet zenei ábrázolásának módjai.
- A természet szépségének megjelenítése a népdalokban.
- A zene közösségerősítő, közösségteremtő szerepének felismerése.
- A „zenei környezetszennyezés” felismerése.

Rajz és vizuális kultúra:

- A természeti és művészeti szépség rokonságának felismerése.
- A természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségei.
- A hagyományápolás fejlesztése (pl. népi építészet, díszítőművészet).
- A természetes alapanyagok használatának ismerete.
- Műalkotások elemzése környezetnevelési szempontok szerint.
- A tárgyi világ formanyelvi elemeinek ismerete, a tartalom és a forma összefüggése.

- A helyi népi építészeti emlékek felkutatása, megismerése.
- Példák mutatása környezetbarát formatervezésre.

Tánc és dráma (modul a magyar irodalom tantárgyban):

- Természeti jelenségek improvizálása a tánc és a dráma eszközeivel.
- Adott szituáció megfogalmazása mozdulatsorok segítségével.
- A néptánc elemeinek elsajátítása.

Mozgókép és médiaismeret:

- A média társadalmi szerepe.
- A média befolyásolási technikái.
- A média szabadságának morális határai (a személyiség védelme, az erőszak ábrázolása stb.)
- A valóságtól való elszakadás társadalmi veszélyei

Testnevelés:

- A környezeti hatások és az egészséges testi fejlődés közötti összefüggés felismerése, megértése.
- A sport nélkülözhetetlen szerepe az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében.
- A környezetszennyezés egészséget veszélyeztető hatásai a sport szemszögéből nézve.
- Lehetőség szerint természetes anyagok használata a sportoláshoz (sportruházat, sportszerek).

A tantárgyak lehetőségeinek kiegészítése az osztályfőnöki teendőkkel

A fiatalok közösségi létének keretét az ***osztályfőnök*** teremti meg. Ő a különböző szintű személyes kapcsolatok segítője, fejlesztője is.
Az átalakuló iskolarendszerben az osztályfőnöki feladatok bővülnek, e tennivalók körül is egyre nagyobb a bizonytalanság. Az osztályfőnök személyisége és elhivatottsága döntő súllyal alakítja a gyerekekben formálódó valóságképet. Munkálkodása nyomán válnak konkrét közösségi tevékenységgé a szaktanárok tanórán túlnövő elképzelései, a különböző iskolai programkínálatok. A tanuló számos attitűdjének alakításán túl a szülők hozzáállását is befolyásolhatja igényessége, értékrendje.
A környezeti nevelés szempontjából nem meghatározó az osztályfőnök szaktárgyi hovatartozása. Az általános tájékozottsága, problémafelismerő és –feldolgozó képessége segítheti abban, hogy ezt a sokszínű témakört a környezethez való viszony alakítására, egyben pedagógiai céljaira használni, alkalmazni tudja.
A környezet megóvására szépítésére, otthonossá tételére, igényes gondos alakítására való nevelési problémák felismerése, életmódminták elemzése a megoldások keresése is kiváló lehetőséget nyújt az együttes tevékenységek során a közösségépítésre, a személyes kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére.
Az osztályfőnök összefogja a szaktárgyak idevágó, de hagyományos tanórai kereteket megbontó tevékenységeit, például a fogyasztói társadalom problémáinak felismerését és megoldását segíti az iskolában. Ilyenek a táplálkozási szokások, az iskolai büfé kínálata, a szükségtelen túlcsomagolás, a szemét kezelés, anyag- és energiatakarékosság.

A közös tanulmányi kirándulások, vetélkedők, a különböző akciókban való részvétel is összefűzheti az egyes szaktárgyakat.
Az osztályfőnöki órák témájának kínálata akkor hatékony, ha az legalább egy, de inkább négy évre tervezett sokszínű szocializációs programnak felel meg. Tervezése az osztályban tanító valamennyi pedagógus együttgondolkodását kívánja meg.

3.3. Tanórán kívüli keretek

A környezeti nevelés tanórán kívüli fontos színtere a napközi.

A délutáni szabadidős tevékenységek sora (a környezet tisztaságának óvása, díszítése, növények gondozása, madarak etetése, az időjárás megfigyelése, természetfilmek megtekintése stb.) hozzájárul ahhoz, hogy kialakuljon bennük a környezettudatos magatartás.
A napirend segíti a rendszeres életmód kialakulását. A szabad levegőn való tartózkodás, a sport, a játék edzi egészségüket, elősegíti harmonikus emberi kapcsolatok kialakulását.

Tanulóknak adott külön feladatok

Az érdeklődő diákok számára lehetőség nyílik a környezeti neveléshez kapcsolódó témák, problémák önálló kutatására, feldolgozására (szakmai dolgozat, rajz, fotó, irodalmi alkotás stb.)

Akciók, vetélkedők, tanulmányi versenyek

Jeles napokon (pl. Föld Napja, Madarak és Fák Napja) versenyek, kirándulás, vagy egyéb rendezvény szervezésével hívjuk fel a figyelmet a helyi vagy globális környezeti problémákra.

Szakkörök

A magasabb szintű képzés igényével, a tanulók érdeklődésétől függően, a szaktanárok, osztályfőnökök javaslata alapján indít az iskola szakkört.
Intézményünkben működő szakkörök: citera szakkör, ütő hangszerek szakkör, diáksportkör. Igény esetén további szakkörök indíthatók.
Szervezés: minden tanévben év elején az igények felmérése szerint.

3.4. Az erdei iskolai képzés programja, a komplex természetszemlélet kialakítása

Környezeti nevelés szempontjából a csökkenő tanóraszámok mellett úgy érhetjük el az eredményes természettudományos ismeretek elsajátítását, alkalmazását, ha a tanulóinknak közvetlen természetszemlélet útján mutatjuk be a természet élő és élettelen értékeit, a különböző folyamatokat, jelenségeket, hazánk sokszínű természeti értékeit, gazdaságát, illetve az ember természetátalakító tevékenységét.

Az erdei iskola, mint reformpedagógiai mozgalom a századelő óta olyan tanítási forma, melynek középpontjában a természet élményszerű megismerésével a gyerekek felszabadítása, a megszokott iskolai keretek feloldására való törekvés áll.
Az erdei iskolában több, az iskolában is használatos oktató-nevelő pedagógiai módszer alkalmazható, mégis több diák domináns módszer áll rendelkezésre pld. Csoportmunka, differenciált tanítás, önálló vizsgálatok, szituációs játékok, tanulói kísérletek…
A szabadban folytatott tanítás fokozza a tanulók aktivitását, így az erdei iskola alkalmas az egyes műveltségterületek, tantárgyak népszerűsítésére, valamint felkelheti a gyerekek érdeklődését az egyes tudományterületek iránt.
Mivel a gyakorlati feladatok megoldásához társak kellenek, így erősíti azokat a képességeket, melyekkel elsajátíthatják az együttműködésre, közösségfejlesztésre épülő és a későbbi munkájukhoz, életükhöz alapot nyújtó szocializáció alappilléreit.

Az erdei iskolánk oktatási célja:
- A természet sokszínű megismerése
- Konkrét hazai tájak, társulások (vizes élőhelyek) megismerése
- A társulások fajainak ökológiai szemléletű jellemzése, értékelése
- Az élővilág sokféleségének (diverzitás) bemutatása

Az erdei iskolánk nevelési céljai:
- Helyes környezeti attitűdök kialakítása
- Természeti környezet állapota iránti érzékenység
- Ökológiai szemlélet kialakítása
- Közösségi szociális formák elsajátítása, szociális érzékenység kialakítása
- Egészséges életmódra nevelés

Az erdei iskolai képzésben való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

3.5. Üzemlátogatások, múzeumlátogatások, tanulmányi kirándulások

4. Módszerek

Az életkornak megfelelően más-más módszerek kerülhetnek előtérbe. Ám a környezeti nevelés szempontjából kiemelkedő jelentőségű az élmény- és tevékenységalapú, érzékenyítő, interaktív módszerek minél sokoldalúbb alkalmazása.

- Az 1-4. évfolyamot felölelő szakaszban nagyobb hangsúlyt szükséges fordítani a tanuláshoz nélkülözhetetlen funkciók fejlesztésére. Differenciált eljárásokkal, tartalmakkal és oktatásszervezési megoldásokkal, terápiákkal kell alkalmazkodni a tanulók között meglévő nagyobb eltérésekhez.

A képességfejlesztésben hangsúlyosan jelen kell lennie a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek.

- Az 5—8. évfolyamon, a megismerési módszerek további fejlesztése, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetek, ismeretek, elsajátított tanulási szokások fejlesztése a cél. Előtérbe kerül a verbális szint, de differenciált módon jelen van a manipulációs, és a képi szint is. Új elemként jelentkezik a belépő tevékenységformák megfogalmazása valamennyi tantárgyban.
  Ezek jelzések arra vonatkozólag, hogy milyen tanulási szituációkat kell létrehozni a kívánt fejlődés eléréséhez, a különböző képességcsoportok kialakításához, korrigálásához.
- a tanulói aktivitást igénylő módszerek előtérbe helyezése
- szenzitív pedagógia
- érzelmi minták közvetítése élmény gazdag helyzetek megteremtésével
- viselkedési minták közvetítése, példamutatás
- önismeret fejlesztése
- döntési helyzetek biztosítása
- ismeretek, tapasztalatok közvetítése
- modellezés
- projektmódszer
- az egyéni, kiscsoportos és nagycsoportos, tömeges hatás megfelelő alkalmazása
- a nevelői tevékenység mellett adekvát módon alkalmazandó a tanulói és együttes tevékenységek kombinálása
- akciók
- irodalmi, képzőművészeti pályázatok, kiállítások

A módszerek alkalmazást segítő csoportosítása

<u>Játékok</u>

- szituációs
- memóriafejlesztő
- kombinációs
- érzékelést fejlesztő
- ráhangolást segítő
- bizalomerősítő
- kapcsolatteremtést segítő
- drámapedagógia

<u>Modellezés</u>

- hatásvizsgálatok
- rendszermodellezés
- előrejelző
- működő modellek készítése, elemzése

<u>Riport módszer</u>

- kérdőíves felmérés
- direkt riportok
- fotóriport

Projekt módszer

- analízis – akció projektek

Terepgyakorlati módszerek

- terepgyakorlatok
- táborok
- térképkészítés
- egyszerű megfigyelések
- célzott megfigyelések, mérések

Aktív, kreatív munka

- természetvédelmi és fenntartási munkák
- rekonstrukciós munkák
- madárvédelmi feladatok
- szelektív hulladékgyűjtés
- rend- és tisztasági verseny

Közösségépítés

- csoportszervezés a környezeti nevelés érdekében

Művészi kifejezés

- vizuális művészet a környezeti nevelésben
- irodalmi alkotások
- zeneművészet
- fotóművészet
- táncművészet
- népművészet
- esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése
- a tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén

V. Taneszközök

Tankönyvek, nyomtatott és elektronikus anyagok, természetismereti könyvek, mesekönyvek, játékgyűjtemények, hírlevelek, folyóiratok, természetfilmek, dokumentumfilmek, diasorozatok, plakátok.

Térképek, tájékozódási eszközök (iránytű, tájoló), modellek, tablók.

Fizikai, kémiai mérésekhez megfelelő eszközök, anyagok, biológiai vizsgálatokhoz szükséges eszközök, anyagok (nagyító, mikroszkóp, bonckészlet stb.).

Játékokhoz szükséges felszerelések (labda, szembekötő stb.)

Anyagok és eszközök a kézműves foglalkozásokhoz, gyakorlati természetvédelemhez (papír, ragasztó, írószerszámok, faanyag stb.)

Eszközök és anyagok az életvitel és gyakorlati ismeretek környezeti nevelési célkitűzéseihez (pl. megfelelő szerszámok)

A környezeti nevelési programhoz a továbbiakban ki kívánjuk dolgozni a minőségbiztosítási, minőségfejlesztési rendszert.

XIII. A fogyasztóvédelemmel összefüggő iskolai feladatok

1. A fogyasztóvédelmi oktatás célja

"A fogyasztóvédelem célja a **fogyasztói kultúra fejlesztése**, és a **tudatos kritikus fogyasztói magatartás** kialakítása és fejlesztése a tanulókban." (NAT)

A cél elérését a fenntarthatóság, azon belül a **fenntartható fogyasztás** fogalmának kialakítása, elterjesztése és a fenntarthatóságnak a mindennapi életünkben fogyasztóként való képviselete jelenti.

2. A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos, pedagógiailag megtervezett fejlesztése.

Olyan szociális motívumrendszerek kialakításáról és erősítéséről van szó, amelyek gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoznak magukban.

Fogyasztói magatartásunk sokféle hatás mentén, a szociális tanulás útján alakul, fejlődik. A tudatos fogyasztóvá válás és az ennek megfelelő magatartás kiala-kítása hosszú, sokoldalú folyamat.

A fogyasztói mintáknak a fenntarthatóság irányába történő fejlődése szempontjából a nevelés-oktatás különösen nagy jelentőségű. Mivel ismereteket kell elsajátíttatni, készségeket, hozzáállást, értékrendet kell formálni a fenntartható fogyasztás érdekében, ezért a gyermekkorban elkezdett fejlesztés döntő hatású. Amíg a kisiskolás korban leginkább jellemző fogyasztói magatartások a kiválasztás, az áruismeret, a döntés, a kockázatvállalás, a bizalmi elv érvényesülése, addig a kamaszkorban már megjelenik a jogérzék, kellő fejlesztés esetén a jogismeret, a szolgáltatásismeret, a fogyasztói értékrend és a vállalkozásismeret is.

Az iskolai programokban a pszichológiai mozgatókra, és a helyes értékrend alakítására kell a hangsúlyt fektetni.

A fenntartható fogyasztás nem annyira tudományos vagy technikai kérdés, hanem inkább az értékek választásával, a tudatos beállítódással kapcsolatos viszony.

Meg kell ismertetni a tanulókkal a **piac**, a **marketing** és a **reklám** szerepét, alkalmassá téve őket e területen való eligazodásra. Hangsúlyozni kell a **minőség** és a **biztonság** szerepét a fogyasztás során, valamint a **gazdaságosságot** és a **takarékosságot**.

3. Fogalmi tisztázások:

Tudatos, kritikus fogyasztói magatartás: Olyan viselkedés, melyet a szuggesztív marketinghatásoktól való távolságtartás képessége, a fogyasztói szükségletek folyamatos mérlegelése, továbbá a felmerülő fogyasztói problémák megértésének, kommunikálásának és megoldásának képessége és készsége jellemez.

Ökológiai fogyasztóvédelem: Mind a javak pazarló előállítási technológiája, mind pedig fogyasztásunk gyakran ön- vagy csupán vállalati profitcélú volta, mennyisége, valamint annak összetétele hozzájárul erőforrásaink feléléséhez és természeti környezetünk elszennyezéséhez.

E szemlélet a környezet szempontjait is figyelembe veszi, ökológiailag tudatos fogyasztókat nevel, akik vásárlási választásaikkal egyben ökológiai környezetük megtartására törekednek.

Környezettudatos fogyasztás: kiegyensúlyozottan dinamikus középút az öncélú, bolygónk erőforrásait gyorsulva felélő fogyasztás és a környezeti erőforrásokat nem kizsákmányoló fogyasztás között.

Fenntartható fogyasztás: A szolgáltatások és a hozzájuk kapcsolódó termékek olyan módon történő felhasználása, amely a jelenleginél jobb általános társadalmi életminőséget eredményez, de közben minimálisra csökkenti a természeti források és a mérgező anyagok használatát, valamint a hulladék- és szennyező anyagok kibocsátását az adott szolgáltatás, illetve termék teljes életciklusa során, annak érdekében, hogy a jövő nemzedékek szükségletei – és egészsége – ne kerüljenek veszélybe.

Preventív, vagyis megelőző fogyasztóvédelem: Amikor a vevő már a kezdet kezdetén érvényesíteni tudja jogait és nincs szükség panaszbejelentésre, bírósági perekre.

4. A fogyasztóvédelmi oktatás színterei az oktatásban

- Az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásaiba jól beépíthetők a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tartalmak.
  Technika: – áruismeret, a gyártás és a termékminőség összefüggései
  Matematika: – banki, biztosítási vagy üzemanyag-fogyasztási számítások
  Fizika: – mérés, mértékegységek, mérőeszközök (villany, gáz, víz mérőórák);
  Földrajz: eltérő fogyasztási struktúrák és szokások;
  Magyar: reklámnyelv, feliratok; a reklám kommunikációs csapdái
  Biológia: – génmódosított élelmiszerek (GMO), amíg egy élelmiszer a boltba kerül, táplálkozás kiegészítők és divatjaik, egészséges táplálkozás
  Kémia: – élelmiszerbiztonság, élelmiszeradalékok (E-számok), vegyszermaradványok, háztartási vegyszerek, kozmetikumok célszerű és tudatos használatuk
  Informatika: – elektronikus kereskedelem (e-kereskedelem), internetes fogyasztói veszélyforrások, telefónia
  Történelem: – EU fogyasztói jogok, fogyasztástörténet és fogyasztóvédelem, a reklám története stb.
  Médiaismeret: a reklám képi nyelve és hatásai

- Tanórán kívüli tevékenységek (vetélkedők, versenyek, rendezvények)
- Iskolán kívüli helyszínek (piaci séták, üzletek, bankok látogatása)
- Hazai és nemzetközi együttműködések (más iskolákkal, állami és civil szervezetekkel, cégekkel)
- Az iskola fogyasztóvédelmi működése (az iskola, mint fogyasztó és mint piac), az ezzel kapcsolatos foglalkozások

5. *Módszertani elemek*

Készségek fejlesztése: a kritikus gondolkodás, az egyéni és csoportos döntéshozás és a problémamegoldás.

A készségfejlesztésnek tartalmazni kell az egyén és társadalom viszonyáról szóló információgyűjtés, információfeldolgozás, a feldolgozott információk alapján való döntés és végrehajtás módszereit.

Önálló feladatok: áruismerettel, vásárlással, fogyasztói döntésekkel kapcsolatos házi feladatok.

- Interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól
- Riportkészítés az eladókkal
- Médiafigyelés, médiaelemzés, reklámkritika

Csoportmunka:

- Adatgyűjtés, adatfeldolgozás, információrögzítés csoportmunkában
- Problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel
- Szimulációs játék, esettanulmány
- Viták, szituációs játékok (eladói és vásárlói érdekek összehangolása, jellemző piaci magatartások felismerése és elsajátítása, fogyasztói kosár készítése)

XIV. A kulcskompetenciák fejlesztésével kapcsolatos feladatok

Az iskolai műveltég tartalmát a társadalmi műveltségről alkotott közfelfogás, a gazdaság, a versenyképesség és a globalizáció kihívásai is alakítják. Az Európai Unió országaiban a kulcskompetenciák fogalmi hálójába rendezték be azokat a tudásokat és képességeket, amelyek birtoklása alkalmassá teheti az unió valamennyi polgárát egyrészt a gyors és hatékony alkalmazkodásra a változásokkal átszőtt, modern világhoz, másrészt aktív szerepvállalásra e változások irányának és a tartalmának a befolyásolásához. Ezért lett az iskolai műveltség tartalmának irányadó kánonja a kulcskompetenciák meghatározott rendszere.
Az oktatásnak – mind társadalmi, mind gazdasági funkciója miatt – alapvető szerepe van abban, hogy az európai polgárok megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, a változások befolyásolásához, saját sorsuk alakításához.
A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári léthez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.
Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban. Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik.
Sok kompetencia részben fedi egymást, és egymásba fonódik: az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. Hasonló egymásra építettség jellemzi a kulcskompetenciák és a kiemelt fejlesztési feladatok viszonyát. A műveltségterületek fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákat összetett rendszerben jelenítik meg. Számos olyan fejlesztési terület van, amely mindegyik kompetencia részét képzi: például a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképesség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése.

A kulcskompetenciák

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot a társadalmi és kulturális tevékenységek során, az oktatásban és képzésben, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül – oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek –, az egyén szükségleteinek megfelelően. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint például a közvetítés, más kultúrák megértése. Az egyén nyelvtudásának szintje változhat a négy dimenzió (hallott szöveg értése, beszédkészség, olvasott szöveg értése és íráskészség), az egyes nyelvek és az egyén társadalmi-kulturális háttere, környezete és igényei/érdeklődése szerint.

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. A kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia – eltérő mértékben – felöleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, struktúrák, grafikonok/táblázatok), valamint a törekvést ezek alkalmazására.

Természettudományos kompetencia

A természettudományos kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lezajló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk, előrejelzéseket tegyünk, s irányítsuk cselekvéseinket. Ennek a tudásnak az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében való alkalmazását nevezzük műszaki kompetenciának. E kompetencia magában foglalja az emberi tevékenység okozta változások megértését és az ezzel kapcsolatos, a fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősséget.

Digitális kompetencia

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (Information Society Technology, a továbbiakban: IST) magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten keresztül.

A hatékony, önálló tanulás

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készteti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

Szociális és állampolgári kompetencia

A személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység, felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani. Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.

Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben - a munkahelyén is - abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. A tudást, a kreativitást, az újításra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését mind a tradicionális művészetek nyelvein, illetve a média segítségével, ideértve különösen az irodalmat, a zenét, a táncot, a drámát, a bábjátékot, a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti kifejezőeszközöket, a fotót s a mozgóképet.

XV. A nem szakrendszerű oktatás alapelvei, céljai, feladatai

A nem szakrendszerű oktatás bevezetésének kiváltó okai:

Az utóbbi évtizedben több hazai és nemzetközi felmérés – főleg az olvasás-szövegértés és a problémamegoldás-matematika területén – alapvető hiányosságokat tárt fel.

A vizsgálatokból az is kiderült, hogy azoknak az országoknak a 15 éves tanulói, amelyekben az alsó tagozat típusú oktatás hat évig tart, eredményesebbek voltak, mint azok az országoknak a tanulói, ahol 4, illetve 5 évig tart az alapfokú képzés. A vizsgálati adatok tehát mind az olvasásmegértés, mind a problémamegoldás terén az **alapozás pedagógiai fontosságára** helyezik a hangsúlyt.

A nem szakrendszerű oktatás az 5-6. évfolyamon

A *nem szakrendszerű* oktatásra az 5-6. évfolyamokon felhasználható időkeretbe bevontuk a kötelező tanórai foglalkozások mellé a nem kötelező tanórai foglalkozásokat is. Az iskoláknak a helyi tantervükben kell meghatározni, hogy a kötelező és nem kötelező időkeret mekkora hányadát fordítják majd szakrendszerű és mekkora hányadát *nem szakrendszerű* oktatásra - a törvényben meghatározott keretek között.

Az 5. és 6. évfolyamon (az alapozó szakaszban) a rendelkezésre álló tanítási időkeret maximum 50%-át *nem szakrendszerű* oktatás keretében, az iskolai alapozó funkciók hatékonyságának a növelésére kell fordítani a kt.8.§ (3) alapján. A törvényhely arra ad lehetőséget, hogy az alapozó funkciók tanítása az alapozó szakaszban az 5-6. évfolyamokon a korábbinál több időben folyhassék, és esélyt adjon arra, hogy eredményesebb is legyen.

A kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozásokra rendelkezésre álló időkeret fennmaradó százalékában pedig a korábbi évek gyakorlatához képest csökkent időben kezdődhet el, illetve folytatódhat a tantárgyi (szakrendszerű) tanítás az 5. és a 6. évfolyamon.

A KT. 133.§ (1) bekezdése alapján, az ötödik évfolyamon első ízben a 2008/2009. tanévben, majd azt követően az ötödik - hatodik évfolyamokon felmenő rendszerben kell megszervezni a *nem szakrendszerű* oktatást.

A KT. nem foglal állást abban, hogy az 5. és 6. évfolyamokon folyó nevelés-oktatás nem szakrendszerű oktatásszervezéssel érintett területeibe az adott tantárgyakat, vagy az adott műveltségi területeket milyen mértékben kell bevonni. A teljesítmény éves értékelése a műveltségi területhez, illetve a tantárgyakhoz kapcsolódhat.

Az alapozó funkció tartalmának és hatékonyságának a növelése elsősorban a magyar nyelv és irodalom, valamint és a matematika műveltségi területeken (tantárgyaknál) látszik leginkább indokoltnak.

Kiemelt fejlesztési irányok, célzott készség - képesség területek

Alapkészségek: *olvasáskészség, íráskészség, elemi számolási készség, elemi rendszerező képesség és elemi kombinatív képesség.*

Az *olvasáskészség*, vagyis a szövegértő, élményszerző olvasás kritikus feltétele az optimálisan fejlett, optimális használhatóságú olvasáskészség (olvasástechnika). Amíg a betűző olvasáskészséget nem tudjuk gyakorlott olvasáskészséggé fejleszteni, addig az olvasásképesség, a szövegértés továbbra sem sajátítható el.

Az *íráskészség* a kézírással működő írásbeli kifejezés, közlés kritikus feltétele, amely a tevékeny iskolai tanulás ma még nélkülözhetetlen eszköze, ezért célszerű lenne az iskolákban az 5., 6. évfolyamokon több gondot fordítani a kiírt íráskészség kifejlesztésére is.

Az *elemi számolási készség* összefoglaló megnevezés alatt a számírás készségét, a mértékegység-váltás és a négy alapművelet 100-as számkörbeli készségeit értelmezzük. Belátható, hogy ezeknek az elemi készségeknek az optimális kiépülése és optimális gyakorlottsága nélkül bizonytalan alapokra épül a matematika tanítása, a kutatások pedig azt mutatják, hogy ebben az életkorban az elemi számolási készség fejlettsége szorosan összefügg az intelligencia fejlettségével. Vagyis ezeknek az elemi készségeknek az optimális szintű elsajátítása kulcsfontosságú feladat.

Az *elemi rendszerező képesség,* (a Piaget-féle gondolkodási műveletrendszer írásbeli szintje) az elemi kombinatív képesség (annak elemi írásbeli szintje).

A helyi tanterveknek az 5-6. évfolyamos *nem szakrendszerű* oktatásszervezés okán történő átdolgozásakor kiemelt figyelmet kell fordítani az alábbiakra:

az önálló tanulás, a jegyzetelési technikák tanítására 10-12 éves korban,

az információszerzés-, és feldolgozás (forrásból tájékozódás, szelektálás, rendszerezés, felhasználás, új kontextusban alkalmazás) képességének fejlesztésére,

a kommunikációs képességek (Pl: műfajok ismerete, értése, nyelvhelyessége, helyesírása, alkotása hétköznapi helyzetekben) erősítésére,

a szociális kompetenciák fejlesztésére,

a térbeli, időbeli, mennyiségi viszonyokban való pontosabb tájékozódásra,

az 5. és 6. évfolyamokon kialakítandó tanulásszervezés során a módszertani kultúra, azon belül a "tanítói" és a "tanári" módszerek aránya fontos kérdés, mely szakszerűen csak a helyi viszonyok ismeretében oldható meg. E tekintetben is fontos figyelembe venni az iskolai munkaközösségek véleményét.

Az évfolyamon alsó tagozatos nevelő megfelelő műveltségi területhez kapcsolódó képzettséggel, valamint szaktanár 120 órás kapcsolódó továbbképzés teljesítésével taníthat, illetve aki megfelel az átmeneti rendelkezéseknek.

A nem szakrendszerű oktatás iskolánkban az 5. évfolyamon

Általános tantervű osztály: kötelező óraszám + szabadon választható: 23,5 óra

Éves óraszám: 869,5 óra
Nem szakrendszerű oktatásra fordított órák száma maximum: 222 óra (25,5%)

Tantárgy:	Nem szakrendszerű órák maximális száma hetente:	Nem szakrendszerű órák száma maximum:
matematika	2 óra	74 óra
magyar nyelv és irodalom	2 óra	74 óra
történelem	1 óra	37 óra
természetismeret	1 óra	37 óra
	Összesen:	222 óra

A nem szakrendszerű oktatás iskolánkban az 6. évfolyamon

Általános tantervű osztály: kötelező óraszám + szabadon választható: 23,5 óra

Éves óraszám: 869,5 óra
Nem szakrendszerű oktatásra fordított órák száma maximum: 222 óra (25,5%)

Tantárgy:	Nem szakrendszerű órák maximális száma hetente:	Nem szakrendszerű órák száma maximum:
matematika	2 óra	74 óra
magyar nyelv és irodalom	2 óra	74 óra
történelem	1 óra	37 óra
természetismeret	1 óra	19 óra
földrajz	1 óra	18 óra
	Összesen:	222 óra

XVI. A pedagógia program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

(A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. számú melléklete alapján)

I. HELYISÉGEK

Az egyes helyiségek és az udvar jellemző adatait (alapterület, belmagasság, légköbméter, belső burkolat, megvilágítás stb.) a hatályos építészeti, egészségügyi, munkavédelmi és tűzvédelmi jogszabályok tartalmazzák.

Eszközök, felszerelések	*Mennyiségi mutató*	*Megjegyzés*
tanterem	iskolánként (székhelyen és telephelyen), figyelembe véve az iskola munkarendjét, osztályonként 1	figyelembe lehet venni a szaktantermeket is
szaktanterem	a II/2. pontban foglaltak szerint, iskolánként 1-1	ha az iskolát hét vagy annál több évfolyammal alapították
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	ha a tanulót a többi tanulóval együtt oktatják iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha a tanulót a többi tanulótól külön oktatják négy osztályonként 1	fogyatékos tanulót nevelő és oktató iskolában
tornaterem	iskolánként 1	általános iskolában, ha legalább nyolc évfolyammal alapították; gimnáziumban, továbbá szakközépiskolában, szakiskolában és szakmunkásképző iskolában, ha általános műveltséget megalapozó évfolyama van; kizárólag szakképző évfolyammal működő iskola esetén abban az esetben, ha az iskolát legalább százhúsz tanuló befogadására létesítették; kiváltható szerződés alapján igénybe vett sportlétesítménnyel
tornaszoba	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1, harminc mozgáskorlátozott tanulónként 1	általános iskolában, szakközépiskolában, szakiskolában és szakmunkásképző iskolában, ha a tornaterem nem kötelező, vagy a tornaterem a székhelyen van és annak igénybevételére nincs lehetőség; mozgáskorlátozott tanuló esetén minden esetben helyben
sportudvar	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	helyettesíthető a célra alkalmas szabad területtel, szabadtéri létesítménnyel; kiváltható szerződés alapján igénybe vett

		sportlétesítménnyel
igazgatói iroda	iskolánként 1	az iskola székhelyén; a három és ennél kevesebb évfolyammal alapított iskolában a helyettesi, gazdasági vezetői irodával, nevelőtestületi szobával, ügyviteli helyiséggel közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete ezt lehetővé teszi
nevelőtestületi szoba	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	a három és az ennél kevesebb évfolyammal alapított iskolában az igazgatói (helyettesi), gazdasági vezetői irodával vagy az ügyviteli helyiséggel közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete ezt lehetővé teszi
helyettesi iroda	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a helyettes alkalmazása kötelező; a három és az ennél kevesebb évfolyammal alapított iskolában az igazgatói, gazdasági vezetői irodával, nevelőtestületi szobával vagy az ügyviteli helyiséggel közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete ezt lehetővé teszi
gazdasági vezetői iroda	önálló gazdálkodás esetén iskolánként 1	a három és az ennél kevesebb évfolyammal alapított iskolában az igazgatói (helyettesi) irodával, nevelőtestületi szobával vagy az ügyviteli helyiséggel közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete ezt lehetővé teszi
ügyviteli helyiség	iskolánként 1	a három és az ennél kevesebb évfolyammal alapított iskolában az igazgatói (helyettesi), gazdasági vezetői irodával, a nevelőtestületi irodával közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete ezt lehetővé teszi
könyvtár	iskolánként 1	a legalább nyolc évfolyammal alapított általános iskolában, gimnáziumban, továbbá a szakközépiskolában, szakiskolában, szakmunkásképző iskolában, ha általános műveltséget megalapozó évfolyama van, kivéve, ha a feladatot nyilvános könyvtár látja el
könyvtárszoba	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha nem előírás az iskolai könyvtár vagy a székhelyen, telephelyen nem működik könyvtár; amennyiben nem működik a székhelyen, telephelyen legalább négy osztály, a könyvtárszoba tanteremben is kialakítható

orvosi szoba	iskolánként 1	
Kiszolgálóhelyiségek		
sportszertár	iskolánként 1	
aula (előtér, közösségi tér)	iskolánként 1	általános iskolában, ha legalább nyolc évfolyammal alapították; gimnáziumban, továbbá szakközépiskolában, szakiskolában és szakmunkásképző iskolában, ha általános műveltséget megalapozó évfolyama van; kizárólag szakképző évfolyammal működő iskola esetén abban az esetben, ha az iskolát legalább százhúsz tanuló befogadására létesítették; porta, várakozóhelyiség, büfé és ruhatár funkcióját is betöltheti
porta	iskolánként 1	nyolc évfolyammal alapított általános iskolában, gimnáziumban, továbbá szakközépiskolában, szakiskolában, szakmunkásképző iskolában, ha általános műveltséget megalapozó évfolyama van
ebédlő	iskolánként 1	kivéve, ha az étkeztetést iskolán kívül oldják meg
főzőkonyha	iskolánként 1	ha helyben főznek
melegítőkonyha	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha helyben étkeznek
tálaló-mosogató, ezen belül felnőttétkező	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha helyben étkeznek
öltöző	iskolánként és nemenként 1	
hideg-meleg vizes zuhanyozó	iskolánként és nemenként 1	
személyzeti WC	épületenként, nemenként 1	
tanulói WC	épületenként, szintenként, nemenként 1	
mosléktároló	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha helyben étkeznek
éléskamra	iskolánként 1	ha helyben főznek

szárazáru raktár	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha helyben főznek
földes áru raktár	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha helyben főznek
egyéb raktár	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	
szertár	épületenként 1	

II. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Eszközök, felszerelések	*Mennyiségi mutató*	*Megjegyzés*
1. Tanterem		
tanulói asztalok, székek	tanulók létszámának figyelembevételével	életkornak megfelelő méretben; mozgáskorlátozottak, középsúlyos értelmi fogyatékosok és gyengénlátók esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes asztalok; gyengénlátóknál - szükség szerint - egyéni megvilágítási lehetőséggel; mozgáskorlátozottak székei állítható magasságú ülőkével, lábtartóval
nevelői asztal, szék	tantermenként 1	
Táskatartó állvány	tantermenként 1	
Írásvetítő tartó	tantermenként 1	
Írásvetítő tábla	tantermenként 1	
írásvetítő	tantermenként 1	
óra	tantermenként 1	
címer	tantermenként 1	
eszköztároló szekrény	tantermenként 1	
tábla	tantermenként 1	
ruhatároló (fogas)	tanulók létszámának figyelembevételével	
szeméttároló	helyiségenként 1	
sötétítő függöny	ablakonként	az ablak lefedésére alkalmas méretben
2. Szaktantermek (a tantermi alapfelszereléseken felüli igények)		
a) számítástechnikai terem		
tábla + flipchart	1	
számítógépasztal	tanulónként 1	

számítógépek és tartozékai	tanulónként 1 felszerelés	
nyomtató	1	
programok	szükség szerint	a pedagógiai program előírásai szerint
lemeztároló doboz	2	

b) művészeti nevelés szaktanterem

DOB szaktanterem

	megnevezés	**mennyiség**
1.	Dobfelszerelés	
2.	pergődob	1
3.	felső tam	2
4.	oldal tam	1
5.	nagydob	1
6.	cintányér állvány	1
7.	lábcintányér állvány	1
8.	bongó	1
9.	bongó állvány	1
10.	Dobfelszerelés	
11.	pergődob	1
12.	felső tam	2
13.	oldal tam	1
14.	nagydob	1
15.	Lábgép	1
16.	lábcintányér állvány	1
17.	cintányér állvány	1
18.	18' ri de (healdliner) cintányér	1
19.	14' H-H (healdliner) cintányér	1
20.	4 oktávos Zenekari Marimba	1
21.	lábcintányér 14"	2
22.	beütő cintányér 16"	1
23.	kísérő cintányér 20"	1
24.	2,5 oktávos asztali xilofon	1
25.	2,5 oktávos kis xilofon	2
26.	1,5 oktávos kis xilofon	1
27.	xilofon verő pár	2
28.	nagyméretű zenekari nagydob	1
29.	nagydob tok	1
30.	nagydob ütő	1
31.	fekete kézi csörgődob	2
32.	kézi dob (nagy)	6
33.	kézi csörgődob kicsi	1

34.	triangulum (kicsi-nagy)	2
35.	rumbafa	1
36.	kis cintányér (kézi) pár	1
37.	kereplő	1
38.	Kolompsor állvánnyal	1
39.	Békasor állvánnyal	1
40.	Metál - Clímes állvánnyal	1
41.	Stegg Cintányérkészlet	
42.	14' H-H cintányér	1
43.	16' crasch	1
44.	20' Ride	1
45.	asztal	1
46.	szék	1
47.	puff	5
48.	tároló	2
49.	tv	1
50.	video	1
51.	kottaállvány	2
52.	hangszertartozékok	

Szolfézs- Dráma szaktanterem

	megnevezés	**mennyiség**
1.	pianínó SCHOLZE	1
2.	tanuló asztal	9
3.	szék	20
4.	tábla, állványos	1
5.	rack szekrény	1
6.	erősítő	1
7.	keverőpult	1
8.	dvd lejátszó	1
9.	reflex hangrendszer	2
10.	mobil lámpák (reflektor)	6

11.	mikrofon	
12.	dinamikus	4
13.	kondi	2
14.	Hang kábelek	
15.	szekrény	1
16.	színpad	1

Szintetizátor szaktanterem

	megnevezés	**mennyiség**
1.	Korg iS 50 szintetizátor	1
2.	Roland VE-3 szintetizátor	1
3.	Korg Ec 510 digitális zongora	1
4.	akusztikus gitár	2
5.	szintetizátor állvány	1
6.	Music Center	1
7.	Philips fejhallgató	1
8.	Marshall gitár combo	1
9.	asztal	1
10.	plüss zongoraszék	1
11.	zongoraszék	1
12.	fa szekrény	1

13.	szék	3
14.	demonstrációs tábla	6
15.	Hangszertartozékok	

Néptánc szaktanterem

	megnevezés	**mennyiség**
1.	tükör	1
2.	bordásfal	3
3.	pad	1
4.	szék	2
5.	asztal	1
6.	tv Phlex	1
7.	video lejátszó Samsung	1
8.	Dvd lejátszó Clatronic	1
9.	Hangsugárzó	2
10.	fodros szoknya	20
11.	Somogyi röpike	14
12.	Somogyi kötény	14
13.	Fehér vizitke	6
14.	Dél-Alföldi kötény	6
15.	Rábaközi mellény	6
16.	Rábaközi kötény	6
17.	Palóc blúz	6
18.	Palóc kötény	6
19.	kékfestő szoknya	20
20.	fiú mellény	10
21.	csizma nadrág	4
22.	alsó szoknya	20
23.	Fodros blúz	20
24.	Bő gatya	10
25.	paraszt ing	10
26.	férfi nadrág	4
27.	férfi ing	4
28.	férfi mellény	4
29.	női karakter cipő	15 pár
30.	férfi puhaszárú csizma	5 pár
31.	fiú puhaszárú csizma	5 pár
32.	moldvai lapszoknya	6
33.	moldvai női ing	6
34.	moldvai női öv	6
35.	moldvai fejrevaló	6

36.	moldvai férfiing	6
37.	moldvai férfi öv	6
38.	tánc palack	10
39.	kellékek	

RAJZ szaktanterem

	megnevezés	mennyiség
1.	rajztábla	18
2.	festő állvány	4
3.	fali bemutató tábla	10
4.	tábla	1
5.	Daewo video lejátszó	1
6.	Clatronic dvd lejátszó	1
7.	Thomson televízió	1
8.	asztal	1
9.	tanuló asztal	14
10.	nagy asztal	1
11.	szék	25
12.	fiókos szekrény	1
13.	beépített szekrény	1

14. mobil lámpa (reflektor) 1

15. rajzeszközök

16. kéziszerszámok

KERÁMIA szaktanterem

	megnevezés	**mennyiség**
1.	munkaasztal	5
2.	demo tábla papírokkal	1
3.	műanyag vödör	2
4.	műanyag tál kicsi	3
5.	műanyag tál nagy	1
6.	fazekas asztali korong	10
7.	Kerámia tároló falipolc	1
8.	szemetes vödör	1
9.	demonstrációs tábla	5
10.	fazekas korong nagy	2
11.	rajztábla (félíves)	2
12.	rajztábla (1/4 íves)	3
13.	agyaggyúró asztal	1
14.	szék	15

15.	zárható vegyszertároló	1
16.	agyag tároló láda	1
17.	mintázó szerszámok	
18.	mázazó eszközök	
19.	mérési eszközök	

Zongora - Hegedű szaktanterem

	megnevezés	**mennyiség**
1.	digitális orgona,pedálbillentyűzet	1
2.	orgonapad	1
3.	pianínó (Römisch)	1
4.	harmónium	2
5.	íróasztal	1
6.	zongoraszék	3
7.	könyvszekrény	1
8.	műbőr bevonatú szék	2
9.	zsámoly (lábalátét)	2
10.	hegedű 4/4-es	5
11.	hegedű 3/4-es	4
12.	hegedű 1/2-es	1
13.	kottaállvány	1
14.	tükör	1
15.	hangszertartozékok	

RÉZFÚVÓS szaktanterem

	megnevezés	**mennyiség**
1.	tuba;Lignatone F tuba; 060045	1
2.	baritonkürt; AMATI ktoslics,cseh 11026	1
3.	baritonkürt; AMATI ktoslics,cseh nincs	1
4.	baritonkürt; AMATI ktoslics,cseh 11017 lakkozott,AMAT IKRASLICE cseh	1
5.	0079	1

6.	trombita,LINDL BRNO cseh fúvókáva l58057	1
7.	trombita,LINDL BRNO cseh fúvókával 58238	1
8.	szárnykürt LINDL BRNO cseh L88044642	1
9.	trombita,SUPERTONE AMATI cseh, 024684	1
10.	trombita BACH TR300 USA F23586	1
11.	trombita SUPERTONE fehér,cseh 628320	1
12.	trombita,WELTKLANG DDR német 111613	1
13.	trombita,WERIL Excalibur, brazil G14118	1
14.	trombita WERIL EXCALIBUR brazil G14057	1
15.	trombita WERIL EXCALIBUR brazil G14047	1
16.	trombita WERIL EXCALIBUR brazil G14007	1
17.	trombita AMATI Kraslice cseh 218589	1
18.	trombita AMATI Kraslice cseh 222207	1
19.	trombita AMATI Kraslice cseh 022058	1
20.	trombita AMATI Kraslice cseh 106551	1
21.	Billentyűs harsona Amati + doboz	1
22.	furulya Sopranino Aulos "B" 207E	1
23.	furulya szoprán Yamaha "G"	2
24.	furulya szoprán Aulos "B" 804-e	4
25.	furulya Fife Yamaha YRF-21	1
26.	furulya Alt Yamaha, german YRA 2711	3
27.	furulya Alt "B"	1
28.	kottatartó német	5
29.	fekete vászonzsák	1
30.	doboz	1
31.	doboz	1
32.	doboz, vörös	1
33.	doboz,fekete	1
34.	doboz,fekete	6
35.	doboz,fekete	1

36.	doboz,pepita	1
37.	doboz,fekete	5
38.	Kottatartó	10
39.	Fém szekrény	3
40.	Pianínó	1
41.	asztal (nagy)	1
42.	asztal (kicsi)	4
43.	Szék	2
44.	Puff	2
45.	Thomson Cd- magnó	1
46.	hangszertartozékok	

c) technikai szaktanterem		(életvitel és gyakorlati ismeretek céljait is szolgálhatja)
tanulói munkaasztal	tizenöt tanuló részére	
állítható magasságú támla nélküli szék	tizenöt tanuló részére	
d) gyakorló tanterem	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	gimnáziumban a munkába állást előkészítő oktatáshoz; szakközépiskolában a szakmai előkészítő ismeretek oktatásához; szakiskolában munkába álláshoz, életkezdéshez szükséges ismeretek átadásához; e feladat megoldható a számítástechnikai, illetve technika szaktanteremben is

3. Tornaszoba

kislabda	10
labda	9
tornaszőnyeg	2
tornapad	2
zsámoly	10
bordásfal	5
mászókötél	3
gumikötél	5
ugrókötél	17
medicinlabda	9

stopper	1	
kiegészítő tornakészlet	1	
egyéni fejlesztést szolgáló speciális tornafelszerelések		fogyatékos tanulót oktató iskolában; pedagógiai programban foglaltak szerint

4. Sportudvar

szabadtéri labdajáték felszerelése	1	bármelyik játék kiválasztható
magasugró állvány, léc	1	
távol-, magasugró gödör	1	homokkal vagy szivaccsal
futópálya	1	lehetőség szerint kialakítva
egyéni fejlesztést szolgáló speciális tornafelszerelések	egy iskolai osztály egyidejű foglalkoztatásához szükséges mennyiségben	fogyatékos tanulót oktató iskolában; pedagógiai programban foglaltak szerint

5. Igazgatói iroda

íróasztal	1
szék	1
tárgyalóasztal	1
szék	2
iratszekrény	3
számítógép	1
fax	1
telefon	1

6. Nevelőtestületi szoba

fiókos asztal	pedagóguslétszám szerint 1
szék	pedagóguslétszám szerint 1
napló és folyóirattartó	1
könyvszekrény	3

ruhásszekrény vagy fogasok	pedagóguslétszám figyelembevételével	
mosdókagyló	1	
tükör	1	

7. Ügyviteli helyiség (igazgatóh., gazdasági vezetői iroda) (több helyiség esetén az eszközök a feladatmegosztás szerint eloszthatók)

asztal	felnőtt létszám figyelembevételével	
szék	felnőtt létszám figyelembevételével	
iratszekrény	1	
lemezszekrény	1	
írógép	1	
írógépasztal és szék	1-1	számítógéppel kiváltható
fénymásoló	1	
számítógépasztal és szék	1	
számítógép nyomtatóval		
telefon		közös vonallal is működtethető

8. Könyvtár

tanulói asztal, szék	egy iskolai osztály egyidejű foglalkoztatásához szükséges mennyiségben	életkornak megfelelő méretben; mozgáskorlátozottak és gyengénlátók esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes asztalok; mozgáskorlátozottak székei állítható magasságú ülőkével, lábtartóval
egyedi világítás	olvasóhelyenként 1	
könyvtárosi asztal, szék	1-1	asztal egyedi világítással
szekrény (tároló)	háromezer könyvtári dokumentum elhelyezésére	
tárolók, polcok, szabadpolcok	2	

létra (polcokhoz)	1	
telefon	1	közös vonallal is működtethető
fénymásoló	1	
számítógép, nyomtató	1-1	
video (lejátszó, felvevő) televízióval	1	
CD vagy lemezjátszó	1	
írásvetítő	1	
11. Könyvtárszoba		
asztal,		legalább hat tanuló egyidejű foglalkoztatásának feltételeiről, illetve az iskolai könyvek, tankönyvek, segédkönyvek elhelyezéséről gondoskodni kell
szék	3	
könyvtári dokumentum (tanári, tanulói felkészüléshez)	6 ötszáz	
könyvespolc vagy szekrény	ötszáz könyvtári dokumentum elhelyezésére	
egyedi világítás	olvasóhelyenként 1	

III. NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	*Mennyiségi mutató*	*Megjegyzés*
Taneszközök		
tárgyak, eszközök, információhordozók az iskola pedagógiai programjában előírt tananyag feldolgozásához	évfolyamok, tantárgyak alapján oly módon, hogy az iskola munkarendje szerint minden osztály alkalmazhassa	pedagógiai programban foglaltak szerint
egyéni fejlesztést szolgáló speciális taneszközök	évfolyamok, tantárgyak alapján oly módon, hogy az iskola munkarendje szerint minden osztály alkalmazhassa	fogyatékos tanulót oktató iskolában; pedagógiai programban foglaltak szerint
magnetofon	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha legalább négy osztály működik, további 1, beszédfogyatékos tanulót nevelő iskolában - mikrofonnal - osztályonként 1	szaktanteremnél felsorolton kívül; bárhol szükség szerint elhelyezhető
CD vagy lemezjátszó	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	könyvtárnál felsorolton kívül, bárhol szükség szerint elhelyezhető
interaktív tábla	1	
projektor	1	
laptop	2	
video (lejátszó) televízióval	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	könyvtárnál felsorolton kívül, bárhol szükség szerint elhelyezhető

Helyiségek bútorzata

Megnevezés	**20/2012. EMMI rend. szerint**	**Rendelke-zésre áll (db)**	**Ebből selejtezésre vár (db)**	**Beszerzés Éve 2008**
Tanterem/1osztály				
Tanuló asztal	Létsz. szerint	140		
Tanulói szék	Létsz. szerint	300		6
Nevelői asztal	1/tanterem	9		
Nevelői szék	1/tanterem	9		
Eszköztár. szekrény	1/tanterem	9		
Írásvetítő állvány	1/tanterem	9		
Tábla	1/tanterem	9		
Szeméttároló	1/tanterem	9		
Fogas, szekrény	Létszám szerint			
Sötétítőfüggöny	4/tanterem			
Szaktanterem (7. vagy annál több évfolyam esetén)	1-1/iskola	3		
a.) Számítástechnika terem				
Tábla	1-1	2		
Számítógépasztal	2 tanulóként 1	12		
Számítógépek és tartozékai	2 tanulónként 1 felszerelés	12		
Szék	1/tanuló	26		
Nyomtató	1	2		
Programok	Szükség szerint			
Lemeztároló doboz	2	2		
router		1		
hangfal		1		
Megnevezés	**20/2012. EMMI rend. szerint**	**Rendelke-zésre áll (db)**	**Ebből selejtezésre vár (db)**	**Beszerzés Éve 2007**
b.) Művészeti nevelés szaktanterem				

HELYISÉGEK II. fejezete szerint				
c.) technikai szaktanterem				
Tanulói munkaasztal	15/tanuló	3		
Állítható magasságú támla nélküli szék	15/tanuló	24		
d.) Tornaszoba				
Kislabda	5	10		
Labda	5	101		
Tornaszőnyeg	2	2		
Tornapad	2	3		
Zsámoly	2	10		
Bordásfal	2	5		
Mászókötél	2	3		
Gumikötél	5	5		
Ugrókötél	5	17		
Medicinlabda	5	9		
Stopper	1	1		
Kiegészítő tornakészlet	1	4		
Tatami		7		
Trambulin		2		
Karika		11		
5 részes szekrény		1		
Bólya		40		
Dobbantó		1		
Filc		1		
Floorball szett		1		
Foci szett		1		
Iskolapad		6		
Jelző trikó		14		
Magasugró állvány		2		
Mászókötél		3		
Öltözőfogas		3		
Röplabda háló		1		
Szék		18		
Tűzoltó készülék		2		

Megnevezés	**20/2012. EMMI rend. szerint**	**Rendelke-zésre áll (db)**	**Ebből selejtezésre vár (db)**	**Beszerzés éve**
e.) Sportudvar				**2006**
Szabadtéri labdajáték felszerelése	1	1		
Magasugróállvány, léc	1	1		
Távol-, magasugró gödör	1	1		
Futópálya	1	1		
Labdarúgó pálya				
f.) Igazgatói iroda				
Íróasztal	1	1		
Tárgyalóasztal	1	1		
Szék	2	10		
Iratszekrény	1	3		
Telefon/fax	1	1		
Lemezszekrény	1	1		
Páncélszekrény		1		
g.) Nevelőtestületi szoba				
Asztal	1/pedagógus	28		
Szék	1/pedagógus	28		
Naplótartó	1	1		
Folyóirattartó	1	1		
Könyvszekrény	2	8		
Mosdó	1	1		
Tükör	1	1		
h.) Titkárság, gazdasági iroda				
Asztal	2	2		
Szék	2	2		
Számítógépasztal				
Fénymásoló	1	1		
Nyomtató	2	2		
Telefon+fax	1	1		
Iratszekrény	2	2		
i.) Porta				

Íróasztal	1	1		
Számítógépasztal				
Szék	2	2		
Számítógép	1	1		
Nyomtató	1	1		
Fénymásoló	1	1		
Irattároló polc	1	1		
Megnevezés	**20/2012. EMMI rend. szerint**	**Rendelke-zésre áll (db)**	**Ebből selejtezésre vár (db)**	**Beszerzés éve**
j.) Könyvtár				**2006**
Tanulói asztal + szék	Egy osztály egyidejű foglalkoztatásához	7 25		
Egyedi világítás	Olvasóhelyenként 1	5		
Szekrény (tároló)	Háromezer könyvtári dokumentum elhelyez.	5		
Tárolók, szabadpolcok, polc	2	5		
Létra a polcokhoz	1	1		
Telefon	1	1		
Fénymásoló	1	1		
Számítógép+nyomtató	1-1	1+1		
Video (lejátszó, felvevő) televízióval	1	1+1		
CD vagy lemezjátszó	1	1		
Írásvetítő	1	1		
DVD		1		
Könyvtárosi asztal+szék	1-1	1-1		

HELYI TANTERV

I. Általános alapelvek

1. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A. Iskolánk pedagógusai a helyi tanterv alapján, e fejezet rendelkezéseinek betartásával, a szakmai munkaközösségek véleményének kikérésével választják meg az alkalmazott tankönyveket, tanulmányi segédleteket, taneszközöket, ruházati és más felszereléseket. (Fontos feltétel a Református Pedagógiai Intézet által javasolt tankönyvlistán való szereplés.)

B. Pedagógusaink nem választhatnak olyan tankönyvet, amelynek igénybevétele az iskolai tankönyvrendelés és tankönyvellátás jogszabályban meghatározott rendje szerint nem biztosítható valamennyi tanulónak.

C. Tanítási év közben a meglévő tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések beszerzésére vonatkozó döntés nem változtatható meg, ha abból a szülőre fizetési kötelezettség hárul.

D. A tankönyvrendelés elkészítését az iskolában működő szakmai munkaközösségek koordinálják. A tankönyvrendelés összeállításánál az alábbi elveket érvényesítjük:

a) pedagógusaink a tankönyvválasztásnál előnyben részesítik az Oktatási Minisztérium által kiadott tankönyvjegyzékben szereplő tankönyveket;

b) azokat a könyveket, segédkönyveket, amelyek nem szerepelnek a tankönyvjegyzékben az iskolai szülői szervezet és az iskolai diákönkormányzat véleményének kikérésével lehet a tankönyvrendelésbe felvenni;

c) a tankönyvrendelésbe a pedagógus csak olyan tankönyv felvételét javasolhatja, amely megfelel az alkalmazott tantervnek, és amelyet a tantárgy tanulása során a tanulók rendszeresen használnak;

d) a pedagógiai munka egysége és az iskolán belüli átjárhatóság biztosítása érdekében azon tanulók számára, akik az adott tantárgyat az adott évfolyamon azonos tanterv szerint tanulják, egységesen ugyanazt a tankönyvet kell megrendelni.

A következő tanévben szükséges taneszközökről a májusi szülői értekezleten szóban, az iskola aulájában elhelyezett listán, írásban tájékoztatjuk a szülőket.

Tájékoztató található a kölcsönözhető tankönyvekről is, illetve arról, hogy milyen feltételek mellett kaphatnak ingyenesen tankönyvet (jogszabályi rendelkezés alapján), illetve támogatást a tanulók (szüleik) a tankönyvek megvásárlásához.

A kottaanyagok, tankönyvek kiválasztásának elvei a művészetoktatásban

A tanulók magas tudásszintjének eléréséhez nélkülözhetetlen az igényes tankönyv és kottaanyag kiválasztása.

A zeneművészeti ágazaton

A kottaanyag kiválasztásának alapvető szempontja, hogy a zenei anyag maximálisan segítse a növendék hangszerjátékának fejlődését.

A játszott anyagnak tartalmaznia kell a gyermek korához igazodó, és a már meglévő tudásszintjére épülő technikai, előadásbeli és stiláris elemeket. A tantervi programok minden hangszer minden évfolyamára tartalmazzák a javasolt felhasználható irodalmat, melyből a tanár a növendék adottságainak megfelelően választhat.

Nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény sem, hogy a választott kották elérhető áron beszerezhetők legyenek. Az elméleti tantárgyak kotta- és tankönyvválasztásánál szintén a tantervi programok az irányadók.

A táncművészeti ágazaton

Zenei anyagát a tanulandó tánc műfaja, zenei formái, stílusa határozza meg. Kiválasztásuk a tánctanár és a korrepetitor közös feladata. Az elméleti tárgyak tankönyveit a pedagógusok a követelmények figyelembe vétele mellett szabadon választhatják.

A színművészeti ágazaton

A színművészeti ág tantervi programja - az ismeretanyagot meghatározva – szintén szabad választást enged a szaktanárnak a felhasznált tankönyvek kiválasztásában.

A képzőművészeti ágazaton

A képzőművészeti ág tantervi programja - az ismeretanyagot meghatározva – szintén szabad választást enged a szaktanárnak a felhasznált tankönyvek kiválasztásában.

Minden művészeti ág tanításánál alapvető követelmény, hogy a könyv- és kottaanyagot metodikailag következetesen építkezve, a növendék életkori sajátosságaihoz igazodva válasszuk meg figyelembe véve, hogy az a szülőknek ne jelentsen indokolatlan anyagi terhet.

A 2008-2009-es tanévtől – felmenő rendszerben – alkalmazható tankönyvek, kiadó szerinti bontásban:

Évfolyam/ Tantárgy	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
Magyar nyelv	***Mozaik; Dinasztia***	***Mozaik; Dinasztia***	***Mozaik; Dinasztia***	***Mozaik; Dinasztia***	***Dinasztia; Nemzeti***	***Dinasztia; Nemzeti***	***Dinasztia; Nemzeti***	***Dinasztia; Nemzeti***
Magyar irodalom	***Mozaik; Dinasztia***	***Mozaik; Dinasztia***	***Mozaik; Dinasztia***	***Mozaik; Dinasztia***	***Dinasztia; Nemzeti***	***Dinasztia; Nemzeti***	***Dinasztia; Nemzeti***	***Dinasztia; Nemzeti***
Matematika	***Műszaki; Mozaik***	***Műszaki; Mozaik***	***Műszaki; Mozaik***	***Műszaki; Mozaik***	***Műszaki; Mozaik***	***Műszaki; Mozaik***	***Műszaki; Mozaik***	***Műszaki; Mozaik***
Történelem					***Nemzeti***	***Nemzeti***	***Nemzeti***	***Nemzeti***
Angol nyelv					***Longman***	***Longman***	***Longman***	***Longman***
Környezetismeret	***Mozaik***	***Mozaik***	***Mozaik***	***Mozaik***				
Természetismeret					***Mozaik***	***Mozaik***		
Biológia							***Mozaik***	***Mozaik***
Földrajz							***Nemzeti***	***Nemzeti***
Fizika							***Mozaik***	***Mozaik***
Kémia							***Nemzeti***	***Nemzeti***
Ének	***Mozaik***	***Mozaik***	***Mozaik***	***Mozaik***	***Mozaik***	***Mozaik***	***Mozaik***	***Mozaik***
Hon- és népism.					***Nemzeti***	***Nemzeti***		
Egészségtan						***Mozaik***		
Számítástechnika								
Médiaismeret								***Pauz-Westermann***
Etika					***Nodus***		***Nodus***	
Hit- és erkölcstan								
Egyházi ének					***Kálvin***	***Kálvin***	***Kálvin***	***Kálvin***
Rajz					***Apáczai***	***Apáczai***	***Apáczai***	***Apáczai***

2. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

- Az iskola magasabb évfolyamára léphet az a tanuló, aki a helyi tantervben előírt minimális, a továbbhaladásoz szükséges követelményeket teljesí-tette, beleértve a szükséges készségek meglétét és a minimális tényanyag tudást valamennyi tantárgyból.
- A tanulók magasabb évfolyamra lépésének megállapítása a nevelőtestület jogkörébe tartozik.
- Ha a tanuló év végén egy, illetve kettő tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet. Ha a tanuló három vagy több tantárgyból kapott év végén elégtelen osztályzatot, a tantestület döntésétől függ, hogy javítóvizsgát tehet-e vagy tanulmányait csak az adott tanév megismétlésével folytathatja.
- Magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához, a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:
  - az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
  - az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy, vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse,
  - egy tanítási évben 250 tanítási óránál többet mulasztott,
  - ha a tanuló mulasztása egy adott tantárgyból a tanítási órák 30 % -át meghaladja – és a nevelőtestület engedélyezi – júniusban, vagy pedig augusztus hónapban osztályozó vizsgát tehet,
  - magántanuló volt
- A mulasztott tanulók és magántanulók esetében az osztályozó vizsga tantárgyai a következők:
  - 1-2. évfolyamon: magyar nyelv és irodalom, matematika,
  - 3-4. évfolyamon: magyar nyelv és irodalom, matematika, környezetismeret,
  - 5-6. évfolyamon: magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, történelem, természetismeret, földrajz
  - 7-8. évfolyamon: magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, történelem, fizika, kémia, biológia, földrajz,

3. A felvétel és az átvétel szabályai

A nemzeti köznevelésről szóló törvény 31. § (2) bekezdés a) pontja alapján az egyházi fenntartású nevelési-oktatási intézmény vallási, világnézeti tekintetben elkötelezett intézményként működhet, és ennek megfelelően a gyermekek vagy a tanulók felvételének előfeltételeként kiköthetí valamely vallás, világnézet elfogadását, és ezt felvételi eljárás keretében vizsgálhatja.

A jogszabály adta lehetőségekkel élve iskolánk fenntartója, az Enyingi Református Egyházközség megalkotta beiskolázási szempontrendszerét. E szempontrendszer alapján történik az intézményünkbe jelentkező tanulók felvétele, átvétele.

Határozat 29/2008 (december 11.)

Presbitérium jelen határozatában rögzíti a Tinódi Lantos Sebestyén Református Iskolába jelentkezők beiskolázási szempontrendszerét.

1. Fenntartói járulékot fizető református család megkeresztelt gyermeke

2. Intézményhez, egyházközséghez való kötődés (a gyermek testvére már iskolánk tanulója, iskolánkban dolgozó szülő gyermeke, a szülő aktív gyülekezeti tag valamely történelmi egyháznál)
3. Jelentkezési sorrend
4. Igazgatói hatáskörben 2 fő

4. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

Intézményünkben mind a négy művészeti ág (zeneművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti, képző- és iparművészeti ág) képviselteti magát. Az egyes művészeti ágakon belül tanszakok működnek. Minden év májusában nyilatkozhatnak a szülők (vagy nagykorú diákok), hogy melyik tanszakot választják a következő tanévben. A nyilatkozat értelmében a tanuló egy teljes tanévig vesz részt a megnevezett tanszak foglalkozásain.
Amennyiben egy tanszakon több pedagógus is tanít, a szülő kérelmére lehetőség van – amennyiben intézményi érdekeket nem sért – pedagógust választani.

5.A csoportbontások szervezésének elvei

Csoportbontásban a következő tantárgyakat oktatjuk: angol, hittan, informatika.
Informatika termünk 12 tanuló befogadására alkalmas, ezért vagyunk kénytelenek az osztályokat csoportbontásban foglalkoztatni. Az osztálynévsor első felében lévő tanulók informatika órára mennek, a névsor második felében lévő tanulók angolórán vesznek részt. A hét egy másik tanítási óráján pedig fordítva, a névsor első felében lévők angolórára, a második felében lévők informatika órára mennek. Ez a fajta csoportbontás az angol nyelv oktatásának is hathatós támogatást nyújt, hiszen kiscsoportos foglalkozásokkal a nyelvoktatás hatékonysága jelentősen növelhető.
Intézményünkben minden évfolyamon heti két hittanórát tartunk. Valamennyi tanuló felekezete szerinti hittanoktatásban részesül. A református és római katolikus gyermekek csoportbontásban vesznek részt a hittanórákon. Az evangélikus, a baptista, az adventista (és az egyéb protestáns felekezethez tartozó, valamint a még meg nem keresztelt) tanulók református hitoktatásban részesülnek. A görög katolikus diákok római katolikus hitoktatásban részesülnek. Evangélikus tanulóink számára evangélikus hitoktatás is biztosított.

6. Iskolai beszámoltatás, értékelés, minősítés

I. Az ismeretek számonkérésének, a tanuló teljesítménye értékelésének követelményei és formái

A) Követelmények:

- Számon kérni csak olyan ismeretet szabad, amelyet megtanítottunk, illetve amelyhez a tanuló tanára vezetésével (irányításával) hozzájutott.
- A számonkérésnek mindig a tanuló tudására (és nem tudásának hiányosságaira) kell irányulnia. A hiányosságok feltárásának célja a további ismeretszerzés, illetve a hiányosságok pótlásának segítése.
- Lehetőséget kell adni a tanulónak a számonkérés során feltárt hiányosságok pótlására, hibák javítására.

- A tanuló teljesítményét mindenkor korrekt módon, az elvárás–képesség–teljesítmény egységében kell értékelni.
- Az értékelés és minősítés során arra kell törekedni, hogy az érdemjegy vagy szöveges minősítés mindenkor a tanuló teljesítményét tükrözze (és ne az osztályban, csoportban kialakult tudásbeli rangsorban elfoglalt helyét).
- A tanulói teljesítmény értékelésekor a pozitív motiváció, a képességeknek a megerősítés útján történő fejlesztése az irányadó elv.

B) Az értékelés formái:

Pedagógusaink a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékelik, az első évfolyamon félévkor és év végén, továbbá második évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel, a többi évfolyamon félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősítik.

A szaktanár a tanuló teljesítményét, előmenetelét
a) heti egy órás tantárgynál félévenként legalább három érdemjeggyel,
b) heti kettő vagy három órás tantárgynál havonta legalább egy érdemjeggyel,
c) heti három óránál magasabb heti óraszámú tantárgynál havonta legalább kettő érdemjeggyel értékeli.

Az értékelés legyen folyamatos:

- visszajelzés a diáknak a zökkenőmentes továbbhaladás érdekében,
- jelzés a szülőknek a diák adott tantárgybeli előmeneteléről.

A folyamatos értékelés fajtái:

- órai értékelés (szóban az órai munka, az aktivitás visszajelzésére),
- szóbeli felelet értékelése,
- gyakorlati, illetve manuális tevékenység értékelése osztályzattal és szóban (készségtárgyak teljesítményének értékelésére),
- írásos értékelés (írásbeli munka minősítésére: osztályzat + hozzáfűzött megjegyzések, tanácsok),
- szülőknek üzenő füzet vagy ellenőrző útján küldött jelzés a feltűnően gyenge, vagy – esetleg – a kiemelkedően jó teljesítményért.
- félévi és tanév végi

Az ellenőrzés fajtái:

- szóbeli feleltetés,
- házi feladat, füzetvezetés ellenőrzése,
- írásbeli számonkérési formák:
    - írásbeli felelet (egy anyagrészből),
    - beadandó, nagyobb elmélyülést igénylő házi dolgozat kitűzése,
    - röpdolgozat (bejelentés nélkül, aznapi házi feladatból),

- dolgozat (előző órán bejelentett, kisebb anyagrészből),
- témazáró dolgozat (legalább egy héttel korábban bejelentett, összefoglalással előkészített, teljes témakört felölelő).

➢ a tanuló produktumának (pl.: rajz, technika órán előállított tárgy, testneveléssel összefüggő mozgásforma előadása) ellenőrzése.

II. Az egyes modulok értékelése és minősítése, beszámítása az iskolai évfolyam sikeres befejezésébe

Az egyes kerettantervi modulokat önálló modulként tanítjuk, s a tantárgyakkal megegyezően értékeljük és minősítjük. A modulok értékelése félévenként legalább három érdemjeggyel történik. Félévkor, illetve év végén a modul követelményeinek teljesítését osztályzattal minősítjük.

III. Az írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanuló tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya

A tanuló írásbeli beszámoltatásának formái:

a) témazáró dolgozat: egy teljes tantervi téma számonkérésére szolgáló, egy tanórát kitöltő, az ismeretek felidézését és alkalmazását egyaránt megkövetelő írásbeli számonkérési forma, a témazáró dolgozatban szereplő feladattípusok arányai megfelelnek a tananyag és a tantervi követelmények belső arányainak;
b) egyéb dolgozat: egy tantervi téma valamely részének számonkérésére szolgáló, legfeljebb egy tanórát kitöltő írásbeli számonkérési forma, amelyben az ismeretek felidézése az alkalmazástól függetlenül vagy azzal együtt is számon kérhető
c) Az év eleji, félévi, év végi **felmérések** alapvetően diagnosztikai célt szolgálnak: a tanulók tudásának, készségeinek szintjét mérik. E felmérők csak akkor osztályozhatók, ha megfelelő ismétlés, gyakorlás után került sor rájuk

A tanuló tanulmányi munkájának, teljesítményének **egységes értékelése** érdekében a tanulók írásbeli értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végezzük.

Teljesítmény	Érdemjegy
0-33%	elégtelen (1)
34-50%	elégséges (2)
51-75%	közepes (3)
76-90%	jó (4)
91-100%	jeles (5)

Ha a szaktanár a meghatározott ponthatárok alkalmazása során szükségesnek látja, az adott osztályban, csoportban az egyes ponthatárokat legfeljebb három százalékkal lefelé vagy felfelé módosíthatja.

B) Az írásbeli beszámoltatás korlátai, a tanulók tudásának értékelésben betöltött szerepe, súlya

1. Az írásbeli beszámoltatás szerepe, súlya

a) A számonkérési, értékelési formák (szóbeli, írásbeli) helyes aránya a pedagógia örök dilemmája. A képesség és készségfejlesztés követelménye a két forma egyenlő arányát kívánná. A magas osztálylétszámok, a mennyiségében és sokféleségében egyre bővülő közvetítendő ismeretanyag elsajátításának pontos ellenőrzése az írásbeli számonkérést részesíti előnyben.
Ugyanakkor a tanulók kifejezőkészségbeli hiányosságai, a felgyorsult élettempó hatására kialakult rövidített, szinte csak jelzésszerű – az egyedi, választékos stílust nélkülöző – beszédjük az iskola felelősségét növeli ezen a téren.

b) A témazáró dolgozatok – kétszeres súllyal való értékeléséről a szaktanár dönt a munkaközösség véleményének figyelembevételével. A szaktanár a tanév elején tájékoztatja a tanulókat arról, hogy melyek azok a tanulói teljesítmények, amelyeket a félévi és a tanítási év végi osztályzatok kialakításánál kétszeres súllyal fog figyelembe venni. Ilyen teljesítmény értékelésekor a naplóba és a tanuló ellenőrzőjébe piros színnel megkülönböztetett érdemjegy kerül. Az osztályzatok kialakításánál más súlyozást nem alkalmazunk.

2. Az írásbeli beszámoltatás rendje és korlátai:

a) Témazáró dolgozat íratását a szaktanár legkésőbb egy héttel a dolgozatírás előtt bejelenti, a dolgozatot két héten belül kijavítja, egy napon kettőnél több témazáró dolgozatot nem íratunk.

b) Egyéb dolgozat íratását a szaktanár legkésőbb az előző tanítási órán bejelenti, a dolgozatot két héten belül kijavítja;

c) A szaktanár egy tantárgyból nem írat újabb dolgozatot mindaddig, amíg az előző dolgozatot kijavítva ki nem adta a tanulóknak.

d) A félévi és tanév végi minősítés nem alakítható ki csak írásbeli számonkérés alapján született érdemjegyekből azokból a tantárgyakból, amelyek alkalmasak a szóbeli kifejezőkészség fejlesztésére.

e) A diákok írásbeli dolgozatait, beszedett füzetét, beadott munkáját (házi dolgozatok, tanulói kutatómunkák anyaga) rövid időn belül értékelni, javítani kell.

7. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli házi feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A) A házi feladatok kiadásának szempontjai :

- a tanulók napi és heti terhelése,
- az egyes diákok képességeit, adottságai,
- az életkori sajátosságok,
- az értelmi fejlettség,
- a fejlődés üteme,
- házi feladat előkészítettsége,

B) A házi feladatok kiadásának és ellenőrzésének alapelvei:

- A házi feladatok korosztálytól függetlenül sarkallják a diákot állandó önellenőrzésre!
- A házi feladatok segítsék elő a szülők tájékoztatását gyermekük! iskolában végzett munkájáról, az iskolában folyó munkáról.
- A napközis kollégák folyamatosan tájékoztassák a pedagógusokat a házi feladatok mennyiségéről, azok megoldásáról egyénre szabottan is!
- A házi feladatok mindig kerüljenek ellenőrzésre!
- Az el nem készített, illetve hibás, hiányos házi feladat értékelésekor különbséget kell tenni a mulasztás okai szerint!
- Az önálló kutatómunkát, a kötelező tananyagon kívüli ismereteket kívánó feladatok elvégzését – a befektetett munka arányában – jutalmazni kell.
- Tanítási szünet idejére legfeljebb annyi kötelező házi feladat adható, amennyi egyik óráról a másikra szokásos.

- A nagyobb elmélyülést, több időt igénylő feladatok kitűzésekor (könyvtári vagy internetes kutatómunka, képzőművészeti alkotás, technikai eszköz készítése) az elkészítés határidejét különös gonddal, a tanulók egyéb kötelezettségeire tekintettel kell megállapítani.
- A tantervi anyagot meghaladó mennyiségű vagy mélységű ismereteket kívánó feladatokat (pl. versenyfeladatok) csak annak a diáknak lehet kötelezően előírni, aki a versenyzést, illetve az önálló kutató vagy más jellegű alkotómunkát önként vállalta.

8. A magatartás és a szorgalom helyi minősítési rendszere

Tanulóink személyiségfejlődésének, neveltségi szintjük értékelésének fontos eszköze magatartásuk és szorgalmuk minősítése. A minősítési rendszerrel célunk az egységes szemléletű értékelés megvalósítása.

8.1. A minősítés formái:

A tanuló magatartásának értékelése, minősítése: példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2).
A tanuló szorgalmának értékelése, minősítése: példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).
Félévkor a minősítés az ellenőrző könyvbe csak számmal kerül be, az év végi bizonyítványba a fenti egyszavas minősítéseket kell beírni.

8.2. A minősítés eljárásrendje:

- A tanulók magatartását és szorgalmát az 1-3. évfolyamon évente négy alkalommal, a 4. évfolyamon negyedévkor és félévkor az osztálytanító szövegesen értékeli. Szempontjai igazodnak a többi évfolyam követelményeihez. 4. évfolyam második félévében és az 5-8. évfolyamon a tanulók magatartását és szorgalmát az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli.
- Az osztályfőnök az általa gyűjtött információk alapján a félévi, illetve az év végi osztályozó értekezleten javaslatot tesz az egyes tanulók minősítési fokozatára.
- A minősítések kialakításában az osztályfőnök támaszkodik az osztályban tanító tanárok, az osztály-diákbizottság véleményére és a minősítést megvitatja az osztályközösséggel, valamint az érintett tanulóval.
- Változtatni kell annak a tanulónak a magatartási érdemjegyét, akinek a tanárokhoz, felnőttekhez, társaihoz való viszonya kifogásolható.
- A végleges minősítés a nevelőtestület döntése alapján alakul ki az érvényben lévő minősítési fokozatok alapján.
- Az első félévben az első időszakban-, a tanév végén az egész tanévben mutatott magatartást és szorgalmat értékeljük.
- A félévi és év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.
- A magántanuló magatartását és szorgalmát nem kell minősíteni.
- Az értékelés alapelveit, az egyes minősítések feltételeit az osztályfőnök a tanulókkal az év elejei első osztályfőnöki órákon, a szülőkkel a tanév első szülői értekezletén ismerteti.

8.3. A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei:

„Példás" az a tanuló, aki:

- magatartása, cselekedetei elismerést váltanak ki társaiból, tanáraiból
- felelősséget vállal tetteiért
- tiszteli és elismeri mások értékeit, jóindulattal segíti társait, aki tudásával, a közösségben elért helyzetével soha nem él vissza
- a nyelvi fordulataiban kerüli a durva, trágár kifejezéseket
- képes kulturáltan fellépni saját maga és szűkebb környezete érdekében
- szívesen vállal munkát osztálya, iskolája, közössége érdekében
- ügyel környezete rendjére, tisztaságára, szándékosan nem okoz kárt
- betartja az iskola házirendjét
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása

„Jó" az a tanuló, aki:

- a példás magatartás követelményeinek javarészt megfelel, de cselekedeteit, ítéleteit időnként az indulat vezérli
- a házirendet betartja
- tiszteli a felnőtteket, társait
- trágár, durva kifejezéseket nem használ
- feladatait becsülettel elvégzi, de a közösségért vállalt munkára önként csak ritkán vállalkozik, a rábízottakat tőle elvárható módon teljesíti
- az osztály vagy az iskola közösségi munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt
- ügyel környezete rendjére, tisztaságára, szándékosan nem okoz kárt
- nincs írásbeli intője vagy megrovása

„Változó" magatartású az a tanuló, aki:

- cselekedetei következményeit nem képes felismerni, így az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be
- a tanórán vagy tanórán kívül többször viselkedik fegyelmezetlenül
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik
- játékban gyakran vét a szabályok ellen, közösségi munkájában sokszor udvariatlan, durva
- sérelmeit időnként önbíráskodással torolja meg
- az órai munka során nem kellő figyelemmel dolgozik, időnként mással foglalkozik
- ha feladattal bízzák meg, azt elvégzi, de nem kellő figyelemmel
- környezete rendjéért keveset tesz, vagy nem érdekli
- a viselkedési szabályokat csupán úgy tudja betartani, ha gyakran figyelmeztetik rá
- igazolatlanul mulasztott

- osztályfőnöki intője van

„Rossz" a magatartása annak a tanulónak, aki:

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti, nem tudja és nem is akarja betartani az iskolai házirendet
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza
- szándékosan rongálja környezetét
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt
- több szaktanári figyelmeztetést kap, illetve van osztályfőnöki megrovása, vagy ennél magasabb fokú büntetése

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

8.4. A szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei:

„Példás" szorgalmú az a diák, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes teljesítményt nyújt
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is. és azokat elvégzi
- munkavégzése pontos, megbízható
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként vesz részt
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza

„Jó" a szorgalma annak a diáknak, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik
- a tanórákon többnyire aktív
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem vállal, de az ilyen jellegű megbízást teljesíti
- taneszközei tiszták, rendezettek

„Változó" a szorgalma annak a diáknak, aki:

- tanulmányi teljesítménye elmarad képességeitől
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja

- önálló munkája figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik

„Hanyag" a szorgalma annak a diáknak, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen
- feladatait folyamatosan nem végzi el
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek l
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül
- félévi, vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

A magatartás és szorgalom megítélésekor mindig figyelembe kell venni a gyermek életkörülményeit és képességszintjét!

8.5 Az iskolai jutalmazás formái:

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten:

- példamutató magatartást tanúsít
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el
- az iskolai közösség érdekében közösségi munkát végez
- iskolai és iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, előadáson, bemutatón vesz részt
- vagy bármilyen más módon segít az iskola hírnevének megőrzésében, annak növelésében az iskola jutalomban részesíti

a, Az iskolában tanév közben a következő dicséretek adhatók:

- szaktanári dicséret
- napközis nevelői dicséret
- osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret
- nevelőtestületi dicséret

b, Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén:

- szaktárgyi teljesítményért,
- példamutató magatartásért,
- kiemelkedő szorgalomért,
- példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért dicséretben részesíthetők. A dicséretet a tanuló bizonyítványába kell bevezetni.

c, Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át jeles eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudtára kell adni!

Az iskolán kívüli versenyeken, előadásokon, bemutatókon, vetélkedőkön eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.

A kiemelkedő eredménnyel végzett közös munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és könyvjutalomban lehet részesíteni.

8.6 Az iskolai büntetés formái:

Azt a tanulót, aki:
- a tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti
- a házirend előírásait megszegi
- árt az iskola hírnevének, büntetésben lehet részesíteni.

A büntetés formái:
- szaktanári figyelmeztetés,
- napközis nevelői figyelmeztetés,
- osztályfőnöki figyelmeztetés (szóban, írásban),
- osztályfőnöki intés,
- osztályfőnöki megrovás,
- igazgatói figyelmeztetés (szóban, írásban)
- igazgatóhelyettesi intés
- igazgatóhelyettesi megrovás
- tantestületi figyelmeztetés
- tantestületi intés
- tantestületi megrovás

Az iskolai büntetések kiszabását a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben a vétség súlyosságától függően el lehet térni.
A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudtára kell adni!

9.A tanulmányok alatti vizsgák szabályai

A házirend és a pedagógiai program a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 5.§ (1) bekezdésben foglalt felhatalmazás alapján szabályozza a tanulók tanulmányok alatt tett vizsgáinak lebonyolítási rendjét.
A fenti jogszabályban foglalt szabályozás szerint a tanulmányok alatti vizsga (osztályozóvizsga, pótló- és javítóvizsga, különbözeti vizsga, művészeti vizsga)
- követelményeit
- részeit (írásbeli, szóbeli, gyakorlati)
- és az értékelés rendjét

a nevelőtestület a pedagógiai program és a helyi tanterv alapján határozza meg és a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozza.
A tanulmányok alatti vizsgák célja:
- azon tanulók osztályzatainak megállapítása, akiknek félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az intézmény pedagógiai programja szerint nem lehetett meghatározni

- a pedagógiai programban meghatározottaknál rövidebb idő alatt (tanév összevonással) szeretné a követelményeket teljesíteni
- a félévenként esedékes művészeti vizsgák teljesítése.

A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.
A házirend és a pedagógiai program ezen szabályozása az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozóvizsgákra
- különbözeti vizsgákra
- pótló- és javítóvizsgákra
- művészeti vizsgákra

vonatkozik.
Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít
- akit a nevelőtestület határozatával pótló- és javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.
A tanulmányok alatti vizsgák tervezett ideje:

- az osztályozóvizsga, pótló- és javítóvizsga, különbözeti vizsga tervezett ideje augusztus hónap második fele
- a művészeti vizsgák tervezett ideje az adott félév utolsó három hete.

Az osztályozó vizsgára jelentkezés módja és határideje:

- osztályozó vizsgára minden év június hó 30. napjáig lehet jelentkezni
- a jelentkezést írásban az intézmény igazgatójához kell benyújtani.

10.A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeiknek képviseletére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat (DÖK) működik.
Az iskolai diákönkormányzat tevékenységét és képviseletét az igazgató által megbízott nevelő segíti.

- Az iskolai diákönkormányzat szervezetét és tevékenységét saját szervezeti és működési szabályzata szerint alakítja.
- A diákönkormányzatot megillető javaslattételi, véleményezési és egyetértési jog gyakorlása előtt a diákönkormányzatot képviselő nevelőnek ki kell kérnie az iskolai diákönkormányzat vezetőségének véleményét.
- A diákönkormányzat évenként egy tanítás nélküli munkanap programjáról dönt.

A DÖK és az iskolavezetés kapcsolattartásának rendje

- A diákönkormányzatot az iskola igazgatóságával, a nevelőtestülettel való kapcsolattartásban, tárgyalásokon a diákönkormányzatot segítő nagykorú személy képviseli.
- A diákönkormányzat közvetlenül is fordulhat az igazgatóhelyetteshez vagy az igazgatóhoz.
- Az iskolai DÖK képviselője részére biztosítani kell az iskola igazgatójához való bejutás lehetőségét minden olyan esetben, ha a találkozást legalább egy munkanappal korábban kérte.
- Az intézmény igazgatója legalább tizenöt munkanappal korábban köteles megküldeni írásban az iskola DÖK vezetőjének (a diáknak, vagy a DÖK munkáját segítő tanárnak) azokat a tervezett intézkedéseket, amelyekkel kapcsolatosan az iskolai diákönkormányzatot egyetértési jog illeti meg, illetőleg amikor a véleményét kötelezően ki kell kérni. Az átadást

követő hét munkanap eltelte után a megküldött tervezetet az érdekelt felek közösen megvitatják és egyeztetik álláspontjukat.

11. Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Elemi érdekünk, hogy mind a pedagógusok, mind a diákok elsajátítsák az elsősegély-nyújtással kapcsolatos ismereteket a baleset-megelőzés, illtetve a balesetet szenvedett tanulók, iskolai dolgozók ellátása érdekében. Intézményünkben az elsősegély-nyújtási alapismereteket a következő terv alapján sajátítják el iskolánk tanulói.

Elsajátítandó elméleti ismeretek:

- Elsősegélynyújtás fogalma: „*Elsősegélynyújtás az az egészségügyi beavatkozás, amelyet bárki a végleges szakellátás megkezdése előtt végez, baleset vagy hirtelen egészségkárosodás közvetlen körülményeinek elhárítása és az állapot további romlásának feltartóztatása érdekében.*"
- Elsősegélynyújtás láncolata: felismerés (kimentés), segélykérés, elsősegély-nyújtás, mentőellátás, kórházi ellátás;
- Elsősegélynyújtás általános szabályai: a segítségnyújtás módját, a beavatkozás szükségességét, mértékét és ellátási sorrendjét a beteg, a sérült állapota határozza meg; segélynyújtó fellépése magabiztos és határozott legyen; céltudatos tevékenység; segítőtárs(ak) keresése mielőbb; helyszín biztosítása, környezetben lévő emberek távolabb tartása a helyszíntől és megnyugtatása; az ellátó gyors és lényegre törő tájékozódása, céltudatos kérdésekkel; a sérült csak legszükségesebb mozgatása, pl. vizsgáláskor vagy esetleges veszélyhelyzetből való kimentéskor; a sérült vagy beteg mozgatását minden esetben meg kell szervezni; baleseti helyszínt csak a legszükségesebb mértékben változtassuk meg, annyira, amennyire feltétlen kell a sérült ellátásához; a sérültet minden esetben csak ülve vagy fekve szabad ellátni; a beteg ruházatát csak a szükséges vizsgálathoz és ellátáshoz szabad eltávolítani; a segélynyújtás megkezdésével egy időben gondoskodni kell az esetleges végleges ellátás biztosításáról;
- Elsősegélynyújtó feladatai: gyors helyzetfelmérés és segítséghívás; helyszínen lévő sérült és más személyek védelme az esetleges veszélyektől; felismerni minél pontosabban a beteg sérülését és az állapotát; gyors, megfelelő elsősegélynyújtói ellátás megkezdése; sérült esetleges kórházba szállításának megszervezése; sérülttel maradni mindaddig, míg szaksegítség nem érkezik a helyszínre; sérültellátást folytató szakembernek beszámolni mindenről: mi történt, mit észlelt a sérülten, milyen elsősegélynyújtásban részesítette; segédkezni a szakellátás megkezdésében majd átadni a beteget a további szakellátó személyeknek;

Elsajátítandó gyakorlati ismeretek legfontosabb elemei: kötözés, pulzus vizsgálata, vérzés típusának megállapítása, megmozdítható-e a sérült, stabil oldalfekvés, marás, égés, fagyás felismerése, kezelése;

Az ismeretek elsajátításának alkalmai: osztályfőnöki órák, délutáni foglalkozások, egészségnapok.

12.A tanulók fizikai és motorikus képességeinek mérése

A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 81. § (1) bekezdése alapján: Az iskola a pedagógiai programjában meghatározott mérési időszakban és mérési módszer alkalmazásával tanévenként, valamennyi évfolyamára kiterjedően, a nappali oktatás munkarendje szerint felkészülő tanulók részvételével megszervezi a tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát. A mérés, vizsgálat lefolytatható

egyszeri alkalommal és megszervezhető legfeljebb két hónapig terjedő időszakra is. A tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusa végzi.

A tanulók fizikai és motorikus képességeinek mérése

Az általános fizikai teherbíró képesség mérése során feltérképezhetők az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok. E hiányosságok feltárása, a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapul szolgál mind az egyéni, mind a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítésében, lehetőséget biztosítva az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére, megtartására.

A törvény által megszabott kötelezettség végrehajtására a tanulók fizikai képességének mérésére egyszerű, kevés szerigényű és bárhol végrehajtható teszteket használunk, melyek mutatják a gyerekek fizikai felkészültségének mértékét.

El kell érni, hogy az általános fizikai teherbíró képesség fejlődésének folyamatos nyomon követése, motivációs tényezőként hasson a tanulókra, és az iskolából kikerülve életvitelükben helyet kapjon a rendszeres fizikai aktivitás is.

AZ EGYSÉGES MÉRÉSRE ÉS ÉRTÉKELÉSRE ALKALMAS PRÓBÁK.

Az aerob állóképesség mérése:

Cooper-teszt

Az egyéni aerob teljesítőképességét akkor lehet a legpontosabban mérni, ha az alkalmazott próbák végrehajtása kiegészül pulzusméréssel.

A pulzus mérése mindaddig, - a készség szintjéig való – gyakorlási folyamatként fogható fel, amíg a tanulók nem tudják önállóan, megbízhatóan, pontosan elvégezni.

Az erő, – állóképesség mérése:

1. Helyből távolugrás.

(Az alsó végtag dinamikus erejének a mérésére)

2. Hason fekvésből törzsemelés

(A hátizom erő, – állóképesség mérésére)

3. Hanyattfekvésből felülés (térdérintéssel)

(A csípőhajlító és a hasizmok erő – állóképességének mérésére)

4. Fekvőtámaszban karhajlítás

(A vállöv – és a kar erejének, erő – állóképesség mérésére)

ÁLTALÁNOS MÉRÉSI SZEMPONTOK

1. A mérés megkezdése előtt a tanulónak tisztában kell lenni a mérés céljával, gyakorlati hasznosságával és az elvégzendő feladatokkal.

2. A motorikus próbákat sport öltözetben, szabad téren, vagy jól szellőztethető teremben, a hazai éghajlatnak megfelelően (kb. 10-25 C fok közötti) nem túl hidegben vagy melegben, optimális hőmérsékleten a legcélszerűbb végezni.

3. A mérést mindig előzze meg az általános és speciális bemelegítés.

4. A feldolgozásra alkalmas próbákkal egyszerűen, objektíven mérhető, értékelhető a tanulók fizikai állapota.

5. Az általános testi erő, erő-állóképesség mérésére alkalmazott próbák elvégzésekor (minden próbán minimum 3 kísérleti lehetőség megadásával) a legjobb teljesítményt kell nyilvántartásba venni, és a megfelelő pontértéket (a megadott táblázat segítésével) meghatározni.

6. Az általános fizikai teherbíró-képesség közös mérése és értékelése során el kell érni, hogy a tanulók elméletben és gyakorlatban is megszerezzék azokat az alapvető élettani, egészségtani és edzéselméleti ismereteket, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a fizikai állapotuk szinten tartásához, szükség esetén fejlesztéséhez, valamint szintjének ellenőrzéséhez.

7. A teljesítmény mérésére, értékelésére alkalmas próbákat azzal a tanárral legcélszerűbb elvégeztetni, aki a tanulók testi nevelésével foglalkozik.

8. A próbák mérését és értékelését a (testnevelő) tanár irányítása mellett a tanulók önállóan végzik.

9. A tanulók általános fizikai teherbíró képességének fokozatos fejlesztése, mérése, az iskolai testnevelés részévé, kiemelkedő feladatává kell, hogy váljék.

10. A könnyített- és a gyógy-testnevelésre utalt tanulók általános izomerejének minősítése csak - szakorvosi véleményezés alapján - az orvos által nem tiltott motorikus próbákban elért teljesítmény alapján végezhető el.

AZ ÁLTALÁNOS FIZIKAI TEHERBÍRÓKÉPESSÉG MINŐSÍTÉSE

0-20.5 pont igen gyenge

Gyenge fizikai állapota miatt, a mindennapi tevékenységének maradéktalan elvégzése, legtöbb esetben olyan fizikai-szellemi megterhelést jelent, hogy rendszeresen fáradtnak, kimerültnek érzi magát.

(A figyelem terjedelmének, tartósságának növeléséhez, közérzetének – átmeneti – javításához igen gyakran különféle élénkítő szerek, esetenként gyógyszerek fogyasztására van szükség. Hajlamos a gyakori megbetegedésre. Immunrendszerének a kisebb fertőzések, könnyebb megbetegedések leküzdése is igen gyakran komoly megterhelést jelent.)

A legnagyobb hiányosság: pl. a tartós futás, és a vállöv,- és a karizmok erő-állóképessége területén mutatkozik.

Javaslat: a pillanatnyi edzettségi állapotának megfelelő fokozatos terhelés biztosításával, a tanórai testneveléssel együtt heti 4-5 alkalommal, alkalmanként egy óra rendszeres, „felzárkóztató” jellegű testedzés, az egészséges létezés stabil megtartásához „szükséges” közepes szint eléréséig.

21-40.5 pont gyenge

Az egésznapi tevékenységtől gyakran elfárad, a nap végén levertnek, kimerültnek, rosszkedvűnek érzi magát, egyik napról a másikra nem tudja kipihenni fáradalmát.

A legnagyobb hiányosságok: pl. a tartós futás és hasizmok erő-állóképessége területén mutatkozik. A fizikai állapota nagyfokú tudatos fejlesztést igényel.

Javaslat: a pillanatnyi edzettségi állapotának megfelelő fokozatos terhelés biztosításával, a tanórai testneveléssel együtt heti 4-5 alkalommal, alkalmanként egy óra – elsősorban a

hiányosságok felszámolására irányuló – rendszeres testedzés, az egészséges létezés stabil megtartásához „szükséges” közepes szint eléréséig.

41-60.5 pont elfogadható

A rendszeres, mindennapi tevékenységtől már ritkán fárad el, de tartós, váratlan többletmunka már erősen igénybe veszi.

Kisebb hiányosságok mutatkoznak: pl. a hát, és a hasi-izmok erő-állóképessége területén.

Javaslat: a pillanatnyi edzettségi állapotának megfelelő fokozatos terhelés biztosításával, a tanórai testneveléssel együtt heti 4 alkalommal, alkalmanként egy óra rendszeres, felzárkóztató jellegű testedzés, az egészséges létezés stabil megtartásához „szükséges” közepes szint eléréséig.

61-80.5 pont közepes

Elérte azt a szintet, amely elegendő ahhoz, hogy egészsége stabil maradjon, azaz tartósan kiegyensúlyozottan, jó közérzettel élhessen.

Javaslat: a tanórai testneveléssel együtt heti 4 alkalommal, alkalmanként egy óra rendszeres testedzés. A továbbiakban arra kell törekedni, hogy – ha egy mód van rá, tovább javítson edzettségén, de – legalább ezt a szintet megőrizze.

81-100.5 pont jó

Ezt a szintet általában azoknak sikerül elérni, akik valamilyen sportágban alacsonyabb szintű szakosztályban, ill. amatőr szinten rendszeresen edzenek, versenyeznek.

Javaslat: az egészséges létezés stabil megtartásához és az amatőr szintű versenyzéshez szinten tartás. Élsportolói szint eléréséhez az általa kiválasztott sportághoz szükséges szintre fejlesztés.

101-120.5 pont kiváló

E szintet elérők már fizikailag jól terhelhetők, az általuk választott sportágban (élsportolóként) is kiváló eredményeket érnek el.

Javaslat: az általa versenyszerűen űzött sportágtól függően további fejlesztés, vagy szinten tartás.

121.0-140.0 pont extra

A tanuló általános fizikai teherbíró-képessége: extra.

Az általános fizikai teherbíró-képessége elérte azt a szintet, hogy valamennyi sportágban – nagyobb egészségkárosodás nélkül kiválóan terhelhető a felkészülési és a versenyidőszakban sportág specifikusan is, és nagyobb formaingadozás nélkül versenyezzen.

Javaslat: élsportolói pályafutás alatt, folyamatos szinten tartás.

Fontos, hogy a tesztek nem képezik a tanterv részét, ezért nem gyakoroltatjuk, ill. nem is osztályozzuk ezeket.

A tesztekről való részletesebb információk az OM. „Útmutató a tanulók fizikai és motorikus képességeinek méréséhez (OM. 2000.)” c. kiadványában találhatók.

13.Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

Iskolánk a mindennapos testnevelést, testmozgást testnevelés órákon (minimum heti 3 óra/évfolyam), délutáni sportfoglalkozásokon, diáksportkör, valamint néptánc foglalkozások keretében valósítja meg.

II. Tantervek

Az iskola egyes évfolyamain az elkövetkező tanévekben az alábbi tantervek alapján folyik az oktatás:

- **H2004** = a 2003-ban felülvizsgált és módosított NAT alapján – kerettanterv szerint folyik – elkészített 2004. szeptemberétől érvényes helyi tanterv.

- **H2013** = a 2012-ben felülvizsgált és módosított NAT alapján – kerettanterv szerint folyik – elkészített 2013. szeptemberétől érvényes helyi tanterv.

TANÉV	**ÉVFOLYAM**							
	1.	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
2013-2014	**H2013**	**H2013**	**H2004**	**H2004**	**H2013**	**H2013**	**H2004**	**H2004**
2014-2015	**H2013**	**H2013**	**H2013**	**H2004**	**H2013**	**H2013**	**H2013**	**H2004**
2015-2016	**H2013**	**H2013**	**H2013**	**H2013**	**H2013**	**H2013**	**H2013**	**H2013**

A 2015/2016-os tanévtől egységesen a H2013-as helyi tantervvel haladunk tovább.
Az általános iskolai oktatás helyi tanterve az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet – a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről – által kiadott kerettanterv alapján készült (1. és 2. számú melléklet).

1. Az iskola óraterve

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1–4. évfolyamon

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	**7**	**7**	**6 + 1**	**6**
Idegen nyelvek	**1**	**1**	**1**	**2**
Matematika	**4**	**4**	**4**	**4**
Hittan	**1 + 1**	**1 + 1**	**1 + 1**	**1 + 1**
Környezetismeret	**1**	**1**	**1**	**1 + 1 (2)**
Ének-zene; Egyházi ének	**2**	**2**	**1 + 1 (2)**	**1 + 1 (2)**
Vizuális kultúra	**2**	**2**	**2**	**2**
Életvitel és gyakorlat	**1**	**1**	**1**	**1**
Testnevelés és sport	**5**	**5**	**5**	**5**
Informatika				**1**
Szabadon tervezhető órakeret	**1 + 1 (2)**	**1 + 1 (2)**	**1 + 1 + 1 (3)**	**1 + 1 + 1 (3)**
Rendelkezésre álló órakeret	**25**	**25**	**25**	**27**

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg. Intézményünkben a rendelkezésre álló szabad időkeretet a kerettanterv által előírt kötelező tartalmak elmélyítésére, gyakorlására használjuk fel.

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok 5–8. évfolyamon

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	**5. évf.**	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	**4**	**4**	**3 + 1**	**4**
Idegen nyelvek	**3**	**3**	**3**	**3**
Matematika	**4**	**3**	**3**	**3**
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	**2**	**2**	**2**	**2**
Erkölcstan	**1**	**1**	**1**	**1**
Természetismeret	**2**	**2**		
Biológia-egészségtan			**1,5**	**1,5**
Fizika			**1,5**	**1,5**
Kémia			**1,5**	**1,5**
Földrajz		**1**	**1,5**	**1,5**
Ének-zene	**1**	**1**	**1**	**1**
Vizuális kultúra	**1**	**1**	**1**	**1**
Hon- és népismeret	**1**			
Informatika		**1**	**1**	**1**
Technika, életvitel és gyakorlat	**1**	**1**	**1**	
Testnevelés és sport	**5**	**5**	**5**	**5**
Osztályfőnöki	**1**	**1**	**1**	**1**
Hittan (szabadon tervezhető órakeret) + felvételi előkészítő	2	2 + 1 (3)	2 + 1 (3)	2 + 1 (3)
Rendelkezésre álló órakeret	**28**	**28**	**31**	**31**

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg. Intézményünkben a rendelkezésre álló szabad időkeretet a kerettanterv által előírt kötelező tartalmak elmélyítésére, gyakorlására használjuk fel.

Az egészségtan tantárgyat a 6. Évfolyamon tanítjuk a természetismeret tantárgyba építve.

Idegen nyelvként angol nyelvoktatást biztosítunk.

Az iskola helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei megegyeznek az oktatási miniszter (államtitkár) által kiadott kerettantervben meghatározott tananyaggal és követelményekkel.

Az iskolában az alapozó szakasz (5.-6. évfolyam) kötelező tanórai foglalkozásainak maximum 50%-ában folyik nem szakrendszerű oktatás, elsősorban a következő tantárgyak tanóráin: magyar nyelv és irodalom, természetismeret, matematika, történelem, földrajz, kémia, fizika, biológia és informatika.

2. Az iskola 1-8 évfolyamán tanított tantárgyak tantervei

- mellékelve (1. sz. melléklet)

3. A tanulók munkájának szöveges értékelése az 1-2 évfolyamon

A törvényi szabályozás:

Az általános iskolában a tanév során érdemjegyekkel, félévkor és év végén osztályzattal kell értékelni a tanulókat. Kivételt képeznek ez alól az 1. évfolyam tanulói, valamint a 2. osztályosok az első félévben. Az első három félévben olyan szöveges értékelést kell kapnia a tanulóknak, amelyik kifejezi, hogy kiválóan, jól vagy csak megfelelt az elvárásoknak, esetleg felzárkóztatásra szorul. Ez utóbbi esetben a szülő bevonásával értékelni kell a tanuló teljesítményét, fel kell tárni a tanuló fejlődését, haladását akadályozó tényezőket. Minderről, s arról, hogy a felzárkóztatásra milyen segítséget nyújt az iskola, tájékoztatást kell adni.

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. A tanuló az első évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni.

A tanuló részére engedélyezhető az iskola évfolyamának megismétlése 1-4. osztályban abban az esetben is, ha egyébként felsőbb évfolyamba léphetne, de a szülő kéri az adott év megismétlését.

Az iskolában csak olyan bizonyítvány alkalmazható, amelyet az Oktatási Minisztérium (Oktatási Államtitkárság) jóváhagyott. Az iskolai nyomtatványok (az év végi bizonyítvány kivételével) az OM által szabályozott rendszer alkalmazásával (személyiségi, adatvédelmi, biztonsági követelmények megtartásával) elektronikus úton is elkészíthetők és tárolhatók. A bizonyítvány kiállításának alapjául szolgáló nyomtatványt nyomtatott formában is elő kell állítani, és meg kell őrizni.

A szöveges értékelés elvi kiindulópontjai:

- az értékelés a gyerekért, de elsősorban a szülőknek szól
- alakítja a helyes önértékelést, segíti a reális önismeretet
- nyitott, nem ítéletet alkot, hanem tükröt tart
- a gyerek aktív részese a saját fejlődésének
- a szülő és a pedagógus közösen gondolkodik a gyermek fejlődéséről

A szöveges értékelés elvi követelményei:

- minősítés-központúság helyett fejlesztőközpontúság jellemzi
- figyelembe veszi az életkori sajátosságokat

- összhangban van a pedagógiai programmal, a helyi tantervi rendszerrel és a kimunkált értékelési koncepciókkal
- személyre szóló és ösztönző jellegű
- a tanítási-tanulási folyamat állandó kísérőjeként megerősítő, korrigáló, fejlesztő szerepet tölt be
- konkrét egyénre szabott javaslatokkal jelöli meg a továbblépés útját és módját, nyelvi megformáltságában közérthető mind a tanuló, mind a szülő számára

A szöveges értékelés rendszerének felépítése

a A helyi értékelés alapelvei

- A gyerekek értékelését az osztálytanítók készítik el, figyelembe véve a napközis nevelő és az osztályban tanító nyelvszakos tanár véleményét is .
- A teljes körű értékelések évente négy alkalommal készülnek. November 15.-ei dátummal az első negyedév értékelése, a félévi értékelés a tanév rendje szerint, a harmadik negyedévi értékelés április 15.-ei dátummal, az év végi értékelés szintén a tanév rendje szerint történik.
- A fent említett értékeléseket az OKM által kiadott a „Szöveges értékelést, minősítést támogató szoftver” használatával készítik el.

- A szöveges értékelés tartalmi szempontjai:
  - magatartás
  - szorgalom
  - tantárgyi teljesítmények
  - a helyi tanterv követelményeinek való megfelelés,
  - a fejlődés, illetve fejlettség az alapvető készségekben és képességekben
- általános értékelés / év végén /:
  A …….. évfolyam tantervi követelményeinek kiválóan megfelelt, vagy jól megfelelt, vagy megfelelt.
  ……tantárgyból felzárkóztatásra szorul.

Az iskolánk által alkalmazott jelölés, értékelés érdemjegyre, osztályzatra való átváltásának szabályai

- kiválóan megfelelt = jeles (5)
- jól megfelelt = jó (4)
- megfelelt = közepes (3)
- felzárkóztatásra szorul = elégséges (2) vagy elégtelen (1)

b Értékelési funkciók meghatározása

- Diagnosztikus, prognosztikai, korrekciós funkció, amely fontos információkat ad a pedagógusnak a helyzetfelméréshez, a csoport és az egyén tanulási folyamatának tervezéséhez.
- Formatív, fejlesztő, szabályozó funkció, amely a tanulás folyamatához, annak korrekciójához, a fejlesztési stratégiák kimunkálásához ad segítséget pedagógusnak, szülőnek, diáknak.
- Szummatív funkció, megerősítés, visszacsatolás,- egy-egy tanulási szakasz végén ad összegző tájékoztatást az elsajátított ismeretek eredményéről pedagógusnak, szülőnek, tanulónak egyaránt.

c A szöveges értékelés módja:

1. Szóbeli: a tanuló magatartásáról, szorgalmáról, tanulmányi teljesítményéről a tanítási órákon és más iskolai foglalkozásokon. Megfogalmazódhat:
   - a tanító részéről
   - a tanulótársak részéről
   - önértékelés formájában

2. Írásbeli: például
   - a tanulói produktumokra írt rövid, lényegre utaló észrevételek megfogalmazásával,
   - témazáró felmérések megoldásának értékelése %-os teljesítménysávok megadásával és ezek minősítő jelzésével,
   - aktuális észrevételek bejegyzése a tanuló fejlődésével, előmenetelével kapcsolatban (pl. üzenő füzetbe),
   - első negyedévkor, félévkor, második negyedévkor és tanév végén részletes szöveges értékelés.

d Szöveges értékelés dokumentumai:

- Oktatási Minisztérium (Oktatási Államtitkárság) által jóváhagyott bizonyítvány.

Az első évfolyamról kiállított bizonyítványok „Záradék” rovatába kell bejegyezni a tanuló továbbhaladását segítő nevelőtestületi döntéseket, a szülői kéréseket és a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos egyéb megjegyzéseket. A tanuló szöveges minősítése a pótlapon történik. A kitöltött pótlap a bizonyítvány része, amit a bizonyítvány borítólapjának tárolójába kell elhelyezni.

- Az Oktatási Minisztérium (Oktatási Államtitkárság) által jóváhagyott törzslap.
- A napló.

A naplóba a negyedéves értékelések nyomtatott másodpéldányai, a felmérők %-os eredményei és a tájékoztató füzetben megjelenő alkalmi értékelések kerülnek.

- Tájékoztató füzet.

A tájékoztató füzetbe alkalmi beírások kerülnek a tanuló pillanatnyi eredményeiről és a felmérők %-os eredményeiről.

A szöveges értékelés felszínre hoz olyan értékeket is, amelyek nem kifejezetten a tanulási teljesítményt érintik, de nagyon fontosak a teljes személyiségfejlődés szempontjából.

4. A művészetoktatás tanterve

Bevezetés:

Minden növendéknek joga, hogy a művészeti iskolában képességének és érdeklődésének, adottságainak megfelelően képzésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mérten továbbtanuljon. Szülői nyilatkozattal kötelezően választhatnak a zenei, képzőművészeti, néptánc és színművészeti tanszakok között. A tanulók érdekében a csoportos órák órarendbe építve tervezettek.

a. A művészeti oktatás pedagógiai alapelvei

A művészeti oktatás a maga sajátos eszközeivel, érzelmi és esztétikai neveléssel járuljon hozzá egy sokoldalú, művelt, érett, kreatív személyiség kialakításához. Kívánatos egy olyan belső iskolai légkör, tartalmi munka megteremtése, ahol a tanuló is alkotó része a tanítás-tanulás folyamatának, amiben a növendék és a tanár egyaránt jól érzi magát, s melynek eredményeképpen csökken a növendékek kudarcélménye. A művészeti iskolától, a benne oktató-nevelő munkát végző szakemberektől azt várjuk, hogy sokirányú tevékenységükkel segítsék az adott település és a fenntartó egyházközség kapcsolatrendszerébe tartozó partnerek kulturális-közművelődési életét.

- Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja keretében folyó nevelés biztosítsa a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását, az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztését.
- A tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítsa készségeiket és gyarapítsa ismereteiket az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- Adjon lehetőséget az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, az egyházi tradíciók, értékek átadására, értékmegőrzés formáinak kialakítására.
- A művészetoktatás a különböző irányzatok, műfajok, a művészeti megjelenítés módjainak megismertetésével, az önkifejezés eszköztárának gazdagításával készítsen fel a művészetek alkalmazására és befogadására.
- A művészeti oktatás fontos feladata és sajátos lehetősége, hogy biztosítsa az esélyegyenlőséget, az indulási hátrányok csökkentését.

b. A művészeti oktatás cél és feladat rendszere:

- a tantárgyakhoz fűződő pozitív érzelem kialakítása
- a tevékenységekhez szükséges akarat, aktivitás megteremtése
- tudatos és automatizált tevékenységek, készségek fejlesztése
- munkafegyelem kialakítása és fenntartása
- koncentráció fokozatos növelése
- a figyelemmegosztás fejlesztése
- szakspecifikus, hatékony tanulási módszerek kialakítása
- zenei, verbális, vizuális és metakommunikációs kifejezőkészség fejlesztése
- a műveltség tiszteletben tartása és példaképpé válásának kialakítása

c. A művészetoktatásban általános fejlesztési feladatok

- feladattudat kialakítása
- ösztönös cselekvésből akarati cselekvés formálása
- a cselekvés és a gondolkodás összekapcsolása
- analízis, szintézis, absztrahálás
- lényegkiemelés képességének fejlesztése
- összefüggések felismerése és felfogása
- az emlékezet fejlesztése
- a képzelet fejlesztése
- érzelmek fejlesztése: intellektuális, esztétikai, morális, etikai
- ízlésformálás, jellemformálás

d. Növendékeinktől elvárható követelmények

- Részt venni a kötelező és választott foglalkozásokon.
- Eleget tenni – rendszeres gyakorlással – tanulmányi kötelezettségének.
- Megőrizni, illetve az előírásoknak megfelelően használni az oktatáshoz szükséges eszközöket (hangszerek, kották, zenei könyvek, kellékek, jelmezek).
- Óvni az iskolánk létesítményeit, felszereléseit.
- Tiszteletben tartani a művészeti iskola tanárai és alkalmazottai, tanulótársai emberi méltóságát és jogait.

e. A pedagógusoktól elvárható követelmények

- Minden pedagógus köteles mindent megtenni a hozzá beiratkozott gyermek megóvása, védelme, személyiségfejlődése, értelmi-érzelmi fejlődése érdekében.
- Személyes példamutatással, önképzéssel köteles a gyermek erkölcsi nevelésében, fejlesztésében részt venni.
- A tanulók felkészítésén túlmenően minden tanítási órán a bemutatás, élményszerzés eszközével szolgálnia kell növendékei esztétikai képességének fejlesztését.
- Az intézményi és tanszaki elvárások harmonizálásával erősíteni kell iskolánk küldetését.
- A szülőkkel való szoros kapcsolattartás eszközével fokozni kell a naprakész teljesítmények, illetve a fejlődés lehetőségeinek alternatíváját.
- Az iskolai érdekeken túlmenően minden művészetpedagógus kötelessége, hogy lakóhelye és térsége zenei, művészeti életének fejlesztésében saját szerepét és felelősségét előtérbe helyezze.

f. Általános nevelési, pedagógiai célok, feladatok

Az alapfokú művészetoktatás alapvető célja, hogy a választott művészeti területen nyújtson speciális ismereteket, az alkotó munkával együtt járó pozitív élmények segítségével pedig járuljon hozzá a harmonikus, érzelmileg gazdag, kreatív személyiség kialakításához.
Alakítsa ki a kultúra iránt nyitott magatartást, az esztétikai érzékenységet, neveljen a művészetek befogadására, értésére és művelésére.
Sajátos eszközeivel ösztönözzön a társadalmi kapcsolatteremtésben, együttműködésben és a kommunikációban a toleráns magatartásra. Mindezen célok megvalósítását elsősorban a személyiségközpontú, tehetséggondozó, értékközvetítő pedagógiai munka szolgálja.
Céljaink eléréséhez oktató-nevelő munkánk során a következő **feladatokat** rendeljük hozzá:

- Minden munka végzésénél ismernünk kell a célt, mert ez meghatározza egész tevékenységünket.
- Növendékeinket képességeiknek megfelelően a legmagasabb fokra kell elvezetni.
- Mindenkinek törekednie kell a továbbfejlődésre, mert aki nem fejlődik, az visszafejlődik.

- A cél eléréséhez a legrövidebb, legkorszerűbb utat kell megtalálni.
- Művészetoktatásunkban mindig a végcélból kell levezetni a kiindulópontot.
- A növendék olyan önálló lény, aki kibontakozóban lévő egyéniséggel, sajátos érzelmi élettel, fantáziával, öntudattal, önérzettel rendelkezik.
- Ha munkánkat eredményesen akarjuk végezni, akkor növendékeinket aktivizálni kell, el kell érnünk azt, hogy ő maga is akarja azt, amit mi akarunk.
- Művészetoktatásunk jellemformálás nélkül elképzelhetetlen, melyhez alapvetően szükséges a növendékek bizalmának megnyerése.
- Minden törekvésünk hiábavaló, ha a szülőkkel való jó kapcsolatot nem tudjuk kialakítani.
- A legtehetségesebb növendékeknél ki kell bontakoztatnunk azokat az adottságokat, amelyekkel rendelkeznek (szorgalom, ambíció, akaraterő, emlékezőképesség, önbizalom, jó alkat, jó hallás, ritmusérzés stb.).

g. A művészeti tevékenység oktatásának cél- és feladatrendszere, struktúrája

Alapfokú művészetoktatási intézményünkben a tanulók 4 művészeti ágon folytathatják tanulmányaikat:

- **Zeneművészeti ág:**
  Hangszeres tanszakok:
  - Zongora
  - Hegedű
  - Furulya
  - Rézfúvós
  - Ütő
  - Szintetizátor
  - Gitár

  Elméleti ismeret:
  - Szolfézs

  Kötelezően választható tantárgyak:
  - Kamarazene
  - Zeneelmélet
  - Zeneirodalom-zenetörténet
- **Táncművészeti ág**
  - Néptánc
- **Képző- és iparművészeti ág**
  - Grafika és festészet
  - Szobrászat és kerámia
- **Szín- és bábművészeti ág**
  - Színjáték

Az **alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja** keretében folyó zenei, képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.
A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.
A **zeneművészeti ág** tanszakain folytatott képzés lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

A képzés feladata, hogy az esztétikai érzékenység-nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a tanuló elsajátítsa a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségeket, képessé váljon a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.
A zeneoktatás a különböző zenei műfajok sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.
A képző- és iparművészeti oktatás feladata, hogy a látás kiművelése és tudatosítása mellett bővítse a népi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet.
A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenység fejleszti a kézügyességet és technikai érzékenységet, a vizuális megjelenítés készségét, képességét. A képző- és iparművészeti oktatás megismerteti a tanulókkal a vizuális kultúra ágait, sajátosságait.
Célja a tanulók korának megfelelő vizuális műveltség kialakítása, a készségek, képességek folyamatos fejlesztése.
A táncművészeti oktatás célja a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztése, fizikai állóképességének, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztése, gazdagítása. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt.
A táncművészeti oktatás feladata, hogy hozzájáruljon a kreativitás, improvizációs készség, képesség fejlesztéséhez, miközben fejleszti a tánctechnikai, előadói műveltséget. Megismerteti a növendékeket a múlt hagyományaival, a jelen táncművészeti értékeivel, lehetőséget biztosít a táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére.
A szín- és bábművészeti oktatás célja, képesség- és készségfejlesztés, személyiségformálás a dráma és színjáték eszközeivel. Az önkifejezés lehetőségének biztosítása, az önértékelés, elfogadás fejlesztése. Verbális és nem verbális kifejezőkészletének gazdagítása, alkotásra ösztönzés. A problémák iránti érzékenység kialakítása, fejlesztése. A művészetek befogadására, a különböző kultúrák értékei iránti nyitottságra nevelés. Az oktatás tartalmi és módszertani közelítése a mindennapi élethez, esztétikai nevelés, ízlésformálás. Tehetséggondozás, felkészítés szakirányú továbbtanulásra.

A helyi tanterv

Az alapfokú művészetoktatás helyi tanterve a 27/1998. (VI.10.) Művelődési- és Közoktatási Minisztérium által kiadott kötelező követelmény és tantervi program módosítása (a nemzeti erőforrás miniszter 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelete az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról) alapján készült. A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgakövetelményeit és témaköreit, erre építve a Helyi Tanterv törvényi kötelezettség folytán tartalmazza.

A művészetoktatás tantervei

- mellékelve (2. sz. melléklet)

Záró rendelkezések

1. A nevelési program és a helyi tanterv engedélyeztetésének, nyilvánosságra hozatalának és módosításának mechanizmusa

a./ A tájékoztatás, megismertetés formája, rendje

A véleményezésre jogosultak számára, a program elfogadása előtt, az igazgató biztosítja a programtervezet 1-1 példányának átadásával a megismertetést 30 napos véleményezési határidővel.

b./ A hozzáférhető elhelyezés biztosítása

A helyi pedagógiai program 1-1 példánya az intézmény igazgatói irodájában, irattárában, ill. könyvtárában kerül elhelyezésre

c./ A tájékoztatás kérés és erre a tájékoztatás adás rendje

Az iskolahasználók az intézmény igazgatójától kérhetik a pedagógiai programba történő betekintést. Az érdeklődők az iskolai könyvtárban olvashatják el a dokumentumot, ill. az intézmény honlapjáról is lehetőség van azt letölteni.

d./ A pedagógiai program módosítása

Az intézmény Pedagógiai Programjának módosítását - indoklás mellett - kezdeményezheti az igazgató, az intézmény vezetősége, az egyes tantárgyi munkacsoportok/munkaközösségek. A módosítási javaslatot és annak részletes indoklását az igazgató köteles 30 napon belül a nevelőtestület elé terjeszteni.
A nevelőtestület többségi határozattal (a jelenlévők 50%-a + 1 fő) dönt a javaslatról.
Amennyiben a nevelőtestület a módosítás mellett dönt, az igazgató a döntés után 10 napon belül köteles a módosítási kérelmet a fenntartónak felterjeszteni.

2. Legitimációs záradék

Intézményünk helyi pedagógiai programját a nevelőtestület 2012. október 25-én elfogadta.

Felülvizsgálatát 2016. évben határozta meg.

2012. október 18-án a Szülői Szervezet véleményezte a helyi pedagógiai programot.

2012. október 17-én a Diákönkormányzat véleményezte a helyi pedagógiai programot.

2012. október 26-én a fenntartónak jóváhagyásra átadtuk.

Enying, 2012. november 29.

Szabó Szilárd sk.
igazgató

Az Enyingi Református Egyházközösség Presbitériuma 26/2012 (november 29.) számú határozatával a helyi pedagógiai program módosítását jóváhagyta. (jegyzőkönyvi kivonat mellékelve)

A nevelőtestületi véleményezést és elfogadást igazoló jegyzőkönyvi kivonat csatolva

A Szülői Szervezet és a Diákönkormányzat véleményezését és elfogadását igazoló jegyzőkönyvi kivonat csatolva

Mellékletek

.

1. Az iskolai pedagógiai programjához tartozó helyi tanterv 1-8. évfolyamra.
2. A nem szakrendszerű oktatás tantervei
3. A művészetoktatás tantervei
4. Legitimálási jegyzőkönyvek (3 db)